

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ**

**ÇEVRE EĞİTİMİ İÇİN UYGUN ANİMASYON FİMLERİN
BELİRLENMESİ VE FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMI İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURCU GÖKTEPE DURAN

BALIKESİR, HAZİRAN 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ

ÇEVRE EĞİTİMİ İÇİN UYGUN ANİMASYON FİLMLERİN
BELİRLENMESİ VE FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMI İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURCU GÖKTEPE DURAN

Jüri Üyeleri: Doç. Dr.Serap ÖZ AYDIN (Tez Danışmanı)

Doç. Dr. Zehra ÖZDİLEK

Dr. Öğr. Gör. Burcu GÜNGÖR CABBAR

BALIKESİR, HAZİRAN 2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

Burcu GÖKTEPE DURAN tarafından hazırlanan “**ÇEVRE EĞİTİMİ İÇİN UYGUN ANİMASYON FİLMLERİN BELİRLENMESİ VE FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI İLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı 21.06.2019 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

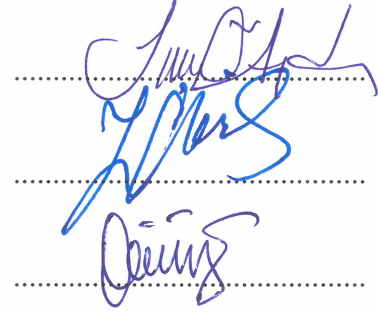
Doç. Dr. Serap ÖZ AYDIN

Üye

Doç. Dr. Zehra ÖZDİLEK

Üye

Dr. Öğr. Gör. Burcu GÜNGÖR CABBAR

Jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş olan bu tez Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunca onanmıştır.

Prof. Dr. Necati ÖZDEMİR

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

ÖZET

**ÇEVRE EĞİTİMİ İÇİN UYGUN ANİMASYON FİMLERİN
BELİRLENMESİ VE FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI İLE
İLİŞKİLENDİRİLMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BURCU GÖKTEPE DURAN
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ
(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. SERAP ÖZ AYDIN)
BALIKESİR, HAZİRAN 2019**

Çevre sorunları, insanların doğaya gereken önemi göstermeyip sadece kendi yaşam hakları varmışçasına davranmaları sonucu ortaya çıkan yanlış bir düşüncenin ürünüdür. Çevre sorunlarının sebep olduğu bazı sonuçların evrenselliği anlaşıldıktan sonra global anlamda bir çevre bilinci uyanmaya başlamıştır. 'Çevre Eğitimi İçin Uygun Animasyon Filmlerin Belirlenmesi ve Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ile İlişkilendirilmesi' isimli araştırmanın amacı, geleceğimizi tehdit eden bu sorunların önüne geçmek için ortaokul öğrencilerine çevre eğitimi verilirken hangi animasyon filmlerin kullanılabileceği konusunda yol göstermektir.

Bu amaçla araştırma üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde çevre, çevre hakkı ve çevre eğitimi genel olarak tanımlanırken, Tiflis Bildirgesi'ne göre çevre eğitiminin hedef, amaç ve esasları doğrultusunda çevre eğitimindeki kazanımlar açıklanmıştır. İkinci bölümde canlandırma sineması, Türk ve Dünya sinemasındaki tarihi, animasyon teknikleri, çizgi film ve çocuk ilişkisine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise IMDb, IMDb'de yer alan en popüler 250 animasyon film ve bunlardan çevre kazanımlarını içeren animasyon filmlerin analizlerine yer verilmiştir. Araştırmanın temel veri toplama yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizidir. Tiflis Bildirgesine göre çevre eğitimi ile ilgili hangi kazanımlar, hangi seviyede, hangi animasyon filmler ile aktarılabilir? Ortaokul fen öğretim programında yer alan çevre kazanımları nelerdir? En popüler 250 animasyon film içerisinde çevre temalı olanlar hangileridir? gibi sorulara cevaplar bulunmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, fen bilimleri öğretim programında yer alan hangi çevre kazanımının hangi animasyon film ile ilişkilendirilebileceğine dair bir öneri listesi sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELELER: Çevre, çevre eğitimi, Tiflis Bildirgesi hedef, amaç ve esasları, animasyon film, IMDb

ABSTRACT

IDENTIFYING THE ANIMATED FILMS RELATED TO ENVIRONMENTAL EDUCATION AND ASSOCIATING THEM WITH THE SCIENCE COURSE EDUCATION PROGRAM

MSC THESIS

BURCU GÖKTEPE DURAN

BALIKESİR UNIVERSITY INSTITUTE OF SCIENCE

PRIMARY SCIENCE EDUCATION

ELEMENTARY SCIENCE EDUCATION

(SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. SERAP ÖZ AYDIN)

BALIKESİR, JUNE 2019

Environmental problems are the product of a false idea that arises from the fact that people do not show the necessary importance to nature and act only as if they have their own right to life. After recognizing the universality of the consequences of some environmental problems, a global environmental awareness began to awaken. The aim of the research named “Identifying the animated films related to environmental education and associating them with the science course education program” is to guide the secondary school students about which animated films can be used in environmental education to prevent these problems that threaten our future.

For this purpose the research is divided to 3 chapters. In the first chapter, the environment, environmental rights and environmental education are defined in general, and according to the Tbilisi Declaration, the achievements in environmental education are explained in line with its objectives, aims and principles of environmental education. In the second part, animation cinema and its history in Turkish and World cinema, animation techniques, cartoon and child relationship are given. In the third part, the analysis of the IMDb, the most popular 250 animated films in IMDb, and their environmental achievements are given. The main data collection method of the research is document analysis which is one of the qualitative research methods. In the research it is tried to find the answers of the questions like “According to the Tbilisi Declaration, which achievements, level and animation films can be transferred about environmental education?”, “What are the environmental achievements in the secondary school science program?” and “Which of the 250 most popular animated films are environmentally themed?”

As a result of the research, a list of suggestions about which animation films are related to the achievements of science education program is presented.

KEYWORDS: Environmental, environmental education, aims, purpose and main points of Tbilisi charter, animated movies, IMDb.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ŞEKİL LİSTESİ	vi
TABLO LİSTESİ	vii
RESİM LİSTESİ	viii
KISALTMA LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi
1.GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	4
1.1.1 Problem Cümlesi	5
1.1.2 Alt Problemler	6
1.2 Araştırmanın Amacı	6
1.3 Araştırmanın Önemi	7
1.4 Sınırlılıklar	9
1.5 Sayıtlar (Varsayımlar)	9
1.6 Tanımlar	9
2. GENEL BİLGİLER	11
2.1 Kuramsal Çerçeve	11
2.1.1 Çevre	11
2.1.1.1 Çevre Hakkı	13
2.1.1.2 Çevre Eğitimi	14
2.1.1.3 Çevre Eğitiminin Tarihsel Gelişimi	17
2.1.1.4 Çevre Okuryazarlığı	22
2.1.1.5 Okul Öncesinde Çevre Eğitiminin Önemi	25
2.1.1.6 İlköğretimde Çevre Eğitiminin Önemi	26
2.1.1.7 Ortaöğretimde Çevre Eğitiminin Önemi	29
2.1.1.8 Yükseköğretimde Çevre Eğitiminin Önemi	31
2.1.1.9 Öğretmenlerin Çevre Eğitimindeki Rolü	33
2.1.2 Canlandırma Sineması	34
2.1.2.1 Canlandırma Sineması Tarihi ve Önemli Dönemler	35
2.1.2.2 Türkiye’de Canlandırma Sineması	41
2.1.2.2.1 Türkiye’de Canlandırma Sanatçıları	42
2.1.2.2.2 Türkiye’de Devinimli Görüntünün Geçmişi	47
2.1.2.2.3 Türkiye’deki Başlıca Animasyon Stüdyoları	48
2.1.2.3 Animasyon Teknikleri	49
2.1.2.3.1 Çizgi Animasyon	51
2.1.2.3.2 Kukla Animasyon	52
2.1.2.3.3 Nesne Canlandırma	52
2.1.2.3.4 Deneysel Canlandırma	53
2.1.2.3.5 Üç Boyutlu Bilgisayar Canlandırma	53
2.1.2.3.6 Geleneksel, Stop Motion ve Bilgisayar Animasyon	54
2.1.3 Çizgi Film ve Çocuk İlişkisi	55
2.1.4 IMDb Nedir?	56
2.1.4.1 IMDb Listeleri	57
2.1.4.2 IMDb Top 250 Puan Ortalaması Nasıl Hesaplanır?	57

3. YÖNTEM	58
3.1 Araştırmanın Modeli	58
3.2 Örneklem	59
3.3 Verilerin Toplanması	60
3.4 Veri Toplama Süreci	61
3.5 Verilerin Analizi	63
4. BULGULAR	64
4.1 IMDb Listesinde Yer Alan En Popüler 250 Animasyon Filmin Bulguları	64
4.2 Film Analizleri İle Elde Edilen Bulgular	76
4.2.1 Filmin Adı: Rüzgarlı Vadi (Nausicaa of the Valley of the Wind)	77
4.2.2 Filmin Adı: Tarih Öncesi Topraklarda (The Land Before Time)	79
4.2.3 Filmin Adı: Balto	80
4.2.4 Filmin Adı: Karınca Z (Ant Z)	81
4.2.5 Filmin Adı: Bir Böceğin Yaşamı (A Bug's Life)	82
4.2.6 Filmin Adı: Dinazor (Dinosaur)	84
4.2.7 Filmin Adı: Ice Age (Buz Devri)	85
4.2.8 Filmin Adı: Finding Nemo (Kayıp Balık Nemo)	86
4.2.9 Filmin Adı: Madagaskar	88
4.2.10 Filmin Adı: Ice Age: The Meltdown (Erime Başlıyor)	89
4.2.11 Filmin Adı: Over The Hedge (Orman Çetesi)	90
4.2.12 Filmin Adı: The and Bully (Bitirim Karınca)	91
4.2.13 Filmin Adı: Çılgın Dostlar (Open Season)	93
4.2.14 Filmin Adı: Neşeli Ayaklar (Happy Feet)	94
4.2.15 Filmin Adı: Happy Feet 2 (Neşeli Ayaklar)	95
4.2.16 Filmin Adı: Arı (Bee Movie)	97
4.2.17 Filmin Adı: Horton Kimi Duyuyor? (Horton Hears A Who!)	98
4.2.18 Filmin Adı: Madagaskar 2	99
4.2.19 Filmin Adı: WALL-E	100
4.2.20 Filmin Adı: Gake no ue no Ponyo (Küçük Deniz Kızı Ponyo)	102
4.2.21 Filmin Adı: Buz Devri 3 (Ice Age 3)	103
4.2.22 Filmin Adı: Köfte Yağmuru 1	104
4.2.23 Filmin Adı: Köfte Yağmuru 2	105
4.2.24 Filmin Adı: Rango	107
4.2.25 Filmin Adı: Rio 1	108
4.2.26 Filmin Adı: Rio 2	109
4.2.27 Filmin Adı: Loraks	111
4.2.28 Filmin Adı: Buz Devri 4 (Ice Age 4)	113
4.2.29 Filmin Adı: Crood'lar (The Croods)	114
4.2.30 Filmin Adı: Alfa ve Omega	115
4.2.31 Filmin Adı: Khumba	117
4.2.32 Filmin Adı: Vahşi Doğa (The Wild)	118
4.2.33 Filmin Adı: Sevimli Kahraman (The Outback)	120
4.2.34 Filmin Adı: Sevimli Hayvanlar (Animals United)	121
4.2.35 Filmin Adı: Sammy'nin Maceraları (Sammy's Adventures)	122
4.2.36 Filmin Adı: Benim Annem Bir Dinazor (Dino Time)	123
4.2.37 Filmin Adı: Dinazorlarla Yürümek (Walking With Dinosaurs)	124
4.2.38 Filmin Adı: Çılgın Dostlar 2 (Open Season 2)	126

4.2.39	Filmin Adı: Watership Tepesi (Watership Down).....	127
4.2.40	Filmin Adı: Prenses Mononoke	128
4.3	Çevre Temalı Filmler, Temaları ve Tema Kodları.....	129
4.4	Çevre Temalı Filmler- Yönetmen- Senarist- IMDb- Şirket.....	129
4.5	Fen Öğretim Programı Analizi ile Elde Edilen Bulgular	136
4.5.1	Beşinci Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi	139
4.5.2	Altıncı Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi	141
4.5.3	Yedinci Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi	142
4.5.4	Sekizinci Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi	144
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	147
5.1	Öneriler	154
5.2	Araştırma Kısıtlılıkları	155
6.	KAYNAKLAR	156

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1 : Tiflis Bildirgesine göre çevre eğitiminin önemi (Doğan, 2000, s.115).....	21
Şekil 2.2 : Fen-teknoloji-toplum-çevre etkileşimlerini gösteren elmas modeli (MEB, 2005).....	24
Şekil 2.3 : Çevre eğitiminin birbirleriyle ilişkili bileşenleri (Karataş, 2013).....	27
Şekil 2.4 : Lise Biyoloji dersinin çevre konu ve kavramları ile ilgili dersler arası yatay ve dikey ilişki (MEB, 1997).....	31
Şekil 2.5 : Animasyon teknikleri (www.hah-tv.com)	49
Şekil 2.6 : Geleneksel canlandırma ile deneysel canlandırma arasındaki fark (Wells, 1996).....	53

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1	: 1916-2017 yıllarındaki animasyon film sayıları.....	61
Tablo 3.2	: Fen Bilimleri dersi öğretim programının konu alanları, ünite başlıkları, kazanım sayıları, öngörülen süre/ders saatleri ve ders saati yüzdeleri (MEB, 2013).....	62
Tablo 4.1	: IMDb listesinde yer alan en popüler 250 animasyon film.....	65
Tablo 4.2	: Seçilen film sayısı filmin seçildiği yıl(lar)	75
Tablo 4.3	: 250 animasyon filmin IMDb puan aralığı- puan aralığında yer alan film sayısı	76
Tablo 4.4	: Çevre temalı filmler- yönetmen- senarist- imdb- şirket.....	130
Tablo 4.5	: Çevre temalı filmlerin IMDb puan aralığı- puan aralığında yer alan film sayısı	135
Tablo 4.6	: İlköğretim 5-8. sınıf Fen öğretim programında yer alan çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar, temaların kapsamı ve tema kodları	136
Tablo 4.7	: 5-8. sınıf Fen öğretim programındaki toplam kazanım sayısı ile çevreyle ilgili kazanım sayılarının karşılaştırılması.....	138
Tablo 4.8	: Fen Bilimleri öğretim programında 5.sınıfların üniteleri (konu alanları) ve zaman dağılımı.....	139
Tablo 4.9	: 5.sınıf Fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar	140
Tablo 4.10	: Fen Bilimleri öğretim programında 6.sınıfların üniteler (konu alanları) ve zaman dağılımı (MEB, 2013)	141
Tablo 4.11	: 6.sınıf Fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar	141
Tablo 4.12	: Fen Bilimleri öğretim programında 7.sınıfların üniteler (konu alanları) ve zaman dağılımı (MEB, 2013)	142
Tablo 4.13	: 7.sınıf Fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar	143
Tablo 4.14	: Fen Bilimleri öğretim programında 8.sınıfların üniteler (konu alanları) ve zaman dağılımı (MEB, 2013)	144
Tablo 4.15	: 8.sınıf Fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar	144
Tablo 5.1.	: Çevre temalı filmler, temaları, tema kodları ve kazanım numarası	147

RESİM LİSTESİ

	Sayfa
Resim 2.1 : Magic lantern/ Sihirli fener (Doğramacı, 2011, s.9)	35
Resim 2.2 : Thaumatrope (Gökçearslan, 2010)	36
Resim 2.3 : Zeotrope (www.kireranimation.files.wordpress.com).....	36
Resim 2.4 : Praxinoscope (www.intelligentheritage.files.wordpress.com)	37
Resim 2.5 : Phenakistoscope (www.sites.google.com).....	37
Resim 2.6 : Eadweard muybridge, galloping horse (1878) photograph. (www.theatlantic.com)	37
Resim 2.7 : Winsor mccay, dinazor gertie (www.library.osu.edu).....	38
Resim 2.8 : Felix the cat (www.awn.com).....	38
Resim 2.9 : Mickey mouse, 1929 (www.vignette.wikia.nocookie.net)	39
Resim 2.10 : Heidi (www.evdeyazar.blogspot.com)	40
Resim 2.11 : Şeker kız (hikâyelerimiz.com).....	40
Resim 2.12 : Tonguç Yaşar, "Amentü gemisi nasıl yürüdü" filmin 1970 (www.serdara.com/turkiye-animasyon-tarihi)	43
Resim 2.13 : Orhan Büyükdoğan, "UGY" filminden bir çizim, 1990 (www.docplayer.biz.tr)	43
Resim 2.14 : Mehmet Naci Dedeal, "Sincap", 1995 (www.docplayer.biz.tr).....	44
Resim 2.15 : Levent Elpen, "Yeşil Kedi - Zaman Gezgini", Birinci bölüm, 2008 (www.docplayer.biz.tr)	44
Resim 2.16 : Cemre Özkurt, Gentlemans Duel: Animated short film, Blur studio, 2006,(www.docplayer.biz.tr)	45
Resim 2.17 : Şahin Ersöz, Örümcek adam (Televizyon serisi) Sony Imageworks Entertainment için yapılan Storyboard örneği (www.docplayer.biz.tr).....	45
Resim 2.18 : Tahsin Özgür, Tarzan 1999 (www.docplayer.biz.tr)	45
Resim 2.19 : Erdem Taylan, görsel efektlerini yaptığı Arabalar (Cars) filminden bir sahne, 2 (www.hedefhalk.com).....	46
Resim 2.20 : Quick case (academia.edu.tr).....	46
Resim 2.21 : Herkül (www.serdara.com).....	48
Resim 2.22 : Çizgi karakter (www.vertigo.com.tr).....	51
Resim 2.23 : Karagöz gölge kuklası (www.mimesis-dergi.org)	52
Resim 2.24 : Dizigo vertov, man with the movie camera (Film kameralı adam) (www.truefilms.com)	52
Resim 4.1 : Rüzgarlı Vadi film afişi (www.fullhdfilmizlesene.net)	77
Resim 4.2. : Tarih Öncesi Topraklarda film afişi (www.nostaljifilmsevenler2.blogspot.com)	79
Resim 4.3 : Kahraman Köpek Balto film afişi (www.theimagine.eu).....	80
Resim 4.4 : Karınca Z film afişi (www.frameby.com)	81
Resim 4.5 : Bir Böceğin Yaşamı film afişi (www.sinematurk.com)	82
Resim 4.6 : Dinazor film afişi (www.sinematurk.com)	84
Resim 4.7 : Buz Devri film afişi (www.intersinema.com)	85
Resim 4.8 : Kayıp Balık Nemo film afişi (www.beyazperde.com)	87
Resim 4.9 : Madagaskar film afişi (www.pastposters.com)	88
Resim 4.10 : Buz Devri 2 film afişi (www.media.sinematurk.com).....	89
Resim 4.11 : Orman Çetesi film afişi (www.beyazperde.com)	90
Resim 4.12 : Bitirim Karınca film afişi (www.haberler.com)	92
Resim 4.13 : Çılgın Dostlar film afişi (www.sinematurk.com)	93

Resim 4.14	: Neşeli Ayaklar film afişi (www.fullhdfilmizlesene.net)	94
Resim 4.15	: Happy Feet 2 film afişi (www.netfullfilmizle.com)	95
Resim 4.16	: Arı film afişi (www.fullhdfilmizlesene.net)	97
Resim 4.17	: Horton Kimi Duyuyor? film afişi (www.target.com)	99
Resim 4.18	: Madagaskar 2 film afişi (www.netfullfilmizle.com)	100
Resim 4.19	: WALL-E film afişi (www.sinemalar.com).....	101
Resim 4.20	: Küçük Deniz Kızı Ponyo film afişi (www.beyazperde.com)	102
Resim 4.21	: Buz Devri 3 film afişi (www.beyazperde.com)	104
Resim 4.22	: Köfte Yağmuru 1 film afişi (www.beyazperde.com)	105
Resim 4.23	: Köfte Yağmuru 2 film afişi (www.fotolar/detay/?cmediafile)	106
Resim 4.24	: Rango film afişi (www.beyazperde.com)	108
Resim 4.25	: Rio 1 film afişi (www.turkcealtyazi.org).....	109
Resim 4.26	: Rio 2 film afişi (www.intersinema.com)	110
Resim 4.27	: Loraks film afişi (www.sinemalar.com).....	112
Resim 4.28	: Buz Devri 4 film afişi (www.themoviedb.org).....	113
Resim 4.29	: Croodlar film afişi (www.beyazperde.com)	115
Resim 4.30	: Alfa ve Omega film afişi (www.beyazperde.com).....	116
Resim 4.31	: Cesur Zebra film afişi (www.beyazperde.com).....	117
Resim 4.32	: Vahşi Doğa film afişi (www.sinematurk.com).....	119
Resim 4.33	: Sevimli Kahraman film afişi (www.beyazperde.com)	120
Resim 4.34	: Sevimli Hayvanlar film afişi (www.intersinema.com).....	121
Resim 4.35	: Sammmmy'nin Maceraları www.themoviedb.org)	123
Resim 4.36	: Benim Annem Bir Dinazor film afişi (www.intersinema.com) ..	124
Resim 4.37	: Dinazorlarla Yürümek film afişi (www.beyazperde.com)	125
Resim 4.38	: Çılgın Dostlar 2 film afişi (www.flickr.com)	126
Resim 4.39	: Watership Tepesi film afişi (www.sinemalar.com).....	127
Resim 4.40	: Prenses Mononoke film afişi (www.anime-inceleme.com)	128

KISALTMA LİSTESİ

ABD	: Anabilim Dalı
BM	: Birleşmiş Milletler
CEE	: Çevre Eğitimi Konseyi
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
IUCN	: Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği Komitesi
IEEP	: Uluslararası Çevre Eğitim Programı
IMDb	: İnternet Film Veri Tabanı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretimi Güçlendirme Projesi
MYO	: Meslek Yüksek Okulu
NSES	: Amerika Ulusal Fen Eğitimi Standartları
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ÖSYM	: Öğrenci Seçme Yerleştirme Sınavı
TÇV	: Türkiye Çevre Vakfı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı
WWF	: Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı
YDABAG	: Yer, Deniz, Atmosfer ve Çevre Araştırmaları Grubu
3D	: Üç Boyutlu
2D	: İki Boyutlu

ÖNSÖZ

Günümüz teknoloji toplumunda çocukların çevreye yaklaşımlarını geliştirebilmek, onlarda çevreye yönelik tutum ve değerler oluşturabilmek çok önemli bir gerekliliktir. Fakat sanıldığıının aksine çevre eğitiminin kazanımlarını çocuklara aktarabilmek bir o kadar zordur.

Araştırma, çevre eğitiminin birçok çocuğun ve yetişkinin beğenerek izlediği animasyon filmler ile verilmesi gerekliliğini içermektedir. Bu araştırma, çevre eğitimindeki kazanımların çocuklara öğretici ve eğlenceli olarak IMDb sıralamasında yer alan en popüler 250 animasyon film içerisinden seçilen filmler ile verilebileceğinin mümkün olduğunu belgelemektedir.

Araştırmamda bana yol gösteren ve desteğini esirgemeyen sayın hocam, danışmanım Doç. Dr Serap ÖZ AYDIN'a, araştırmanın tüm aşamalarında yanımda olan abim M. Sancar GÖKTEPE, sevgili annem Arzu GÖKTEPE ve babam Ramazan GÖKTEPE ile sevgili eşim Erkan DURAN'a minnettarım.

Balıkesir, 2019

Burcu GÖKTEPE DURAN

1. GİRİŞ

Çevre eğitimi, kişilerde çevre bilinci geliştiren, çevreye duyarlı olmayı kalıcı bir davranış haline dönüştüren, doğal, tarihi ve kültürel değerleri korumayı kendine ilke edinen, kişilerin çevre koruma sürecine aktif katılmasını sağlayan eğitsel bir süreçtir ve aynı zamanda disiplinlerarası bir çalışma alanıdır (Tozlu 1997, s.48-50; Çabuk, 2001, s.40). Çevre eğitiminde hem bilişsel hem duyuşsal alanlarda kişiler eğitime çalışılır. Bilişsel alanda kişiler çevre okuryazarı bireyler haline getirilmeye çalışılırken, duyuşsal alanda kişilerin çevreye ve çevre sorunlarına yönelik değer yargılarını geliştirmek amaçlanır (Çabuk, 2001, s.40). Yapılan çalışmalarda, bütün eğitim kademelerinde tespit edilen kavram yanlışları çevre eğitiminin istenilen düzeyde etkili olmadığını ortaya koymakta ve dersin ezberden kurtarılması gerektiğini vurgulamaktadır (Yücel ve Morgil,1998).

Eğitim öğretim temelini oluşturan öğrenciye görelilik, somuttan soyuta, en fazla duyu organına hitap edebilme gibi prensipleri göz önüne alındığında çevre eğitiminde de bu prensiplerin etkili olarak kullanılması gerektiği görülmektedir. Filmler; eğitimde örnek olay metodu ve rol oynama tekniği ile iç içe geçmiş bir eğitici materyal olarak kullanılabilir (Akın ve Yakıncı, 2013). Bu yüzden animasyon filmler hem öğrencilerin seviyelerine uygun, hem soyut kavramları somutlaştıran, hem de göze kulağa hitap eden etkili bir öğretim materyali olarak karşımıza çıkmaktadır.

Filmlerde rol oynama yöntemiyle öğretimin tamamlanmış hali olarak karşımıza çıkan bu durum öğrendiklerimizi daha sonra pratiğe dökme geleneğini bozmakta ve şu anda teorik-pratik öğrenme sağlayarak, bilgiyi kabullenmeyi kolaylaştırıp, süreci bütün olarak görebilmeye olanak sağlamaktadır. Film izleyen kişi; yaratılan illüzyon ile filmin içine girebilir, kendisiyle ve çevresiyle özdeşlikler kurabilir. Film sanat ve eğlence sektörünün bir uzantısı olarak izleyeni sıkmadan mesajlarını vermektedir. Bu anlamda haz alarak öğrenmeyi beraberinde

getirmektedir. 50 yıldır eğitim ortamları içerisinde yer alan filmler, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin bir parçasıdır (Depover, Giardina and Marton, 1998). Filmlerin en önemli yararı, Eğitim-öğretim süreci içerisinde, bireyin anlamlı zihinsel etkinlikler üretmesine katkı sağlamasıdır (Robles, 1997).

“Psikolojik güdüleme işlevinden, gözle görülmeyen olayların görselleştirme yeteneğinden ve bellekte tutma üzerine pozitif etkisinden dolayı filmlerin eğitim ortamlarında kullanılması istenmektedir. Algılama ve motivasyonu harekete geçirme özelliğinden dolayı da filmleri bir öğretim aracı olarak kullanmak faydalıdır, fakat filmler pedagojik amaçlar dikkate alınarak tasarlanmalıdır” (Peraya, 1993).

Yapılan araştırmalara bakıldığında duyuşsal eğilimler daha çok tutum başlığı altında incelenmiştir. Allport (1935)’a göre tutum: “yaşantı yoluyla organize olan, bireyin ilişki içerisinde olduğu bütün nesnelere ve durumlara verdiği tepki üzerinde yönlendirici ve dinamik bir etki yaratan zihinsel ve sinirsel hazır olma durumudur (Hogg and Vaughan, 2007, s.174). Tanımdan anlaşılacağı üzere tutumların dış dünyaya karşı “vaziyet” alışımını biçimlendirdiğini ifade edebiliriz (Tolan, İsen, ve Batmaz, 1985, s.267). İnsanlar tutumlara sahip olarak doğmazlar, tutumları sonradan öğrenirler. Bir konu ya da objeyle ilgili tutum sahibi olmanın en açık yolu, o konu ya da objeyle ilgili bir deneyim geçirmektir (Kağıtçıbaşı, 2010, s.128). Temel olarak, tüm düşünsel etkinlikler gibi tutumun oluşması da, öğrenme sürecinde ortaya çıkan bir etkinliktir (Tolan vd., 1985, s.260). Tutum ortaya konan bir davranış değildir davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir. Davranışta farklılıklar yaratmak için tutumları değiştirmek birçok araştırmacı için anlamlı bir başlangıç noktası oluşturmaktadır (Arkonaç, 2005, s.157-159). Çevre eğitiminde çevre ile ilgili temel bilgilerin verilmesinin davranış değişikliğine neden olacağı inancına dayalı geleneksel yaklaşımın başarısız olduğu görülmeye başladığında çevre eğitimcileri kişilerin değer yargıları ve tutumları üzerinde durmaya başlamışlardır (Aydın, Doğan ve Başlar, 2007, s.12).

Günümüzde artık bağımsız bilgi parçacıklarına sahip bireyler değil, bunlar arasında ilişkileri görebilen, bilgiyi örgütleyip yeni bilgiler üretebilen ve ürettiği bilgiyi başkalarının hizmetine sunabilen bireyler istenmektedir (Erdem ve Demirel,

2002). Eğitim sistemleri de bu yeterliliklere sahip bireyleri yetiştirmek mecburiyetindedir. Televizyon, çocuklarda taklit yoluyla öğrenmeyi sağlayan, etkili bir öğretim modelidir. Filmlerdeki çizgi kahramanlar ile çocuklar özdeşim oluştururlar. Ekranda gördüğü ve işittiği, durumları hareketli olarak tanıyan çocuklar için hareketli bir nesne daha dikkat çekicidir. Yapılandırmacı anlayışa göre öğrenmenin, bireyin kendisi tarafından oluşturulduğu farz edilirse, animasyon filmlerin, bu süreçte etkin olarak kullanılması olanaklı olabilir.

Kumar, Smith, Helgeson ve White (1994), araştırmaları sonucunda, filmlerin ifade etme, eleştirel düşünme, analiz etme, problem çözme becerileri gibi bilişsel yeteneğin öğrencilerde gelişmesine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçları da yapılan çalışma ile örtüşmektedir.

Duchastel, Fleury and Provost (1988), yaptıkları çalışmalar sonucunda filmlerin öğrenciler tarafından bilimsel bilgilerinin bellekte tutulmasına yardımcı olacağını ifade etmişlerdir ki ifadeleri yapılan çalışma ile örtüşmektedir.

Kumar (1991), çalışması sonucunda filmler sayesinde öğrenilmiş konunun önemli noktalarının hatırlanmasını kolaylaştıracağını belirtmiştir ve bu sonuç yapılan araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Costa and Feijo (1996), davranışsal animasyonun kişiler üzerine etkisini araştırdığı çalışmasında, animasyon filmi destekli eğitim alan grubu daha başarılı bulmuştur.

Yaşar ve Türkcan (2011), “İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Dünyayı Anlamlandırmasında Görsel Kültür Çalışmalarının Rolü” adlı araştırmalarında çevre eğitiminin disiplinlerarası bir çalışma alanı olduğunu ve Neşeli Ayaklar filmi ile görsel sanatlar dersinde çevre eğitiminin nasıl verilebileceğini anlatmışlardır. Araştırmaları sonucunda animasyon filmin öğrencilerin konuya odaklanmalarında ve konuları birbirleriyle ilişkilendirmelerinde etkili olacağını belirtmişlerdir. Yaşar, Türkcan (2011)’ın sonuçları yapılan çalışma ile uyumludur.

'Çevre Eğitimi için Uygun Animasyon Filmlerin Belirlenmesi ve Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ile İlişkilendirilmesi' araştırmasının amacı, animasyon filmler aracılığı ile öğrencilerin çevreye ve çevre sorunlarına karşı olumlu bilgi, bilinç, tutum ve davranış geliştirmelerinin sağlanabileceği düşünülerek çevre eğitimi konusunda örgün eğitimin 5, 6, 7 ve 8.sınıflarının programlarında yer alan konulara ve kazanımlara uygun olan animasyonları belirlemektir. Medya ve eğitim içerikli araştırmaları içeren bu çalışma, çevre içerikli animasyon filmleri kazanımlarına göre listelemesi bakımından özgün bir çalışmadır. Araştırmada çevresel kazanımlar ve bu kazanımları içeren animasyon filmler, animasyon film tarihi, teknikleri belirli bir sıra ve düzende sunulmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin filmlere bakış açısını değiştirecek ve filmlerde vurgulanan eğitsel mesajları alabilmeleri konusunda onları bilgilendirebilecektir.

Araştırmadaki filmler ile öğrencilerin çevresel algıları harekete geçirilecek ve listelenen filmler onların bu algılarına bir yol gösterici olabilecektir.

1.1 Problem Durumu

Çocuklarımıza daha iyi bir yaşam alanı bırakabilmek için çevre eğitimi almış ve çevre sorunlarına çözüm üretebilen öğrencilerin yetiştirilmesinin gerekliliği aşikârdır. Fakat bu şekilde öğrenciler çevre sorunlarının farkına varır, sorunları çözebilir, çevre sorunları ile kolayca başa çıkılabilir ve yeni sorunların oluşmasına da mani olabilirler. Bunları yapmanın bir diğer yolu da, çevre eğitimi kazanımlarının etkili ve verimli bir şekilde verilmesiyle birlikte öğrencilerin problem çözme becerilerini kazanmalarından geçmektedir (Alım, 2006). Çünkü öğrencilerin hayatlarının her aşamasında karşılaştıkları çevre sorunlarının farkında olmaları ve onları çözüme ulaştırmaları yaşanabilir bir çevre için gerekli bir durum olmaktadır (Hsu, 2004). Bu bilgilerden yola çıkarak, öğrencilerin çevre sorunlarına yönelik problem çözme becerilerinin geliştirilmesi için gerçek yaşamdan elde edilen problem senaryolarına ve bunları uygulayabilecek öğrenme ortamlarına ihtiyaç vardır. Bu

noktada çevre eğitiminin doğasına uygun öğretim yöntemlerinin kullanıldığı, güncel çevre sorunlarına ve problem çözme yollarına odaklanan somut materyallere ve sürece ihtiyaç duyulmaktadır.

Filmler öğrencilere zengin öğrenme sunar. Üst düzey düşünme becerileri olan analiz, sentez ve değerlendirme becerilerinin filmler aracılığıyla öğrencilere kazandırılması mümkündür. Öğrenciler filmle toplum arasındaki çok yönlü ilişkiyi analiz edip yeni bilgiler öğrenebilmektedirler. Hazırlanma amaçlarına göre filmler farklı özellikler sunmaktadır. Kimi filmler olanı olduğu gibi aktarmayı amaçlarken kimi filmler ise izleyiciye belirli bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemiştir. Yani diğer bir deyişle öğrencilere bilimsel fikirleri sunan filmlerin yanı sıra belirli bir fikri vedünya görüşünü sunan ve bunu kazandırmayı amaçlayan filmler bulunmaktadır (Chansel, 2003). Animasyon filmler ise hem bilimsel bilgi hem de belli ideolojileri; yetişkin ve çocuklara aktarmada kullanılabilir olan yaygın film çeşitlerindedir.

Filmlerin fen eğitiminde kullanılmasının faydaları şu şekildedir: “Bir olayı gösterme kolaylığı, çok hızlı cereyan eden bilimsel olayların gözlenmesinde meydana gelen takip edebilme eksikliğinin giderilmesi, tek bir sözlü dil ile güçlülkle ifade edilebilen olayları açıklama kolaylığı, öğretmenin sözlü olarak ifade ettiği bilgileri öğrencilere göstermeye imkân vermesi” (Robles, 1997). Eğitsel yönden filmlerden faydalanmanın çok sayıda faydası olduğu vurgulanmaktadır. Bunlar: “öğrencide dikkati etkinleştirme, bellekte tutmaya yardım, kavramların anlaşılmasını kolaylaştırma, öğretilen konuya öğrenciyi daha duyarlı kılma olarak sıralanabilir” (Duchastel vd., 1988).

1.1.1 Problem Cümlesi

Ortaokul düzeyindeki öğrencilere, çevre eğitiminin hangi kazanımlarını aktarmada hangi animasyon filmler kullanılabilir?

1.1.2 Alt Problemler

Bu araştırmada IMDb listesinde yer alan en popöler 250 animasyon film içerisinden evre temalı olanlar ile evre eğitimi ile ilgili kazanımlar ilişkilendirilmiştir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmiştır:

1. Tiflis Bildirgesine göre evre eğitimi ile ilgili hangi kazanımlar, hangi seviyede, hangi animasyon filmler ile aktarılabilecektir?
2. Ortaokul fen üretim programında yer alan evre kazanımları nelerdir?
3. En popöler 250 animasyon film içerisinde evre temalı olanlar hangileridir?

1.2 Araştırmanın Amacı

evre eğitimi, bireylerde evre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, olumlu, kalıcı davranış değişikliklerin kazandırılması; doğal, tarihi, kültürel, sosyo-estetik değerlerin korunması, aktif katılım sağlanması ve sorunların çözümünde görev alma olarak tanımlanmaktadır. evre eğitimi, insanın doğduğu andan itibaren başlayıp, ölene kadar alınması ve uygulanması gereken bir süreçtir. evre sorunları ise, insanların doğaya gereken önemi göstermeyip sadece kendi yaşam hakları varmişasına davranmaları sonucu ortaya çıkan yanlış bir düşüncenin ürünüdür. evre sorunları ilk kez 2. Dünya savaşları sonrası ortaya çıktığında, bunların sanayileşmenin bir sonucu olduğu ve sadece buldukları bölgeleri ilgilendirdikleri sanılmaktaydı. Ancak, evre sorunlarının sebep olduğu bazı sonuçların evrenselliği anlaşıldıktan sonra global anlamda bir evre bilinci uyanmaya başlamıştır.'Fen Eğitiminde Animasyon Film Kullanımı' isimli araştırmanın konusu, geleceğimizi tehdit eden bu sorunların önüne geçmek için ortaokul öğrencilerine evre eğitimi verilirken animasyon filmlerin neden kullanılması gerektiği konusunda yol göstermektir.

Çevre bilinci kazandırılırken öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkate alınmalıdır. Öğretimdeki hedef sadece bilgiyi aktarmak değil, öğrencilerin öğrendiklerini tutum ve davranışa dönüştürmelerine yardımcı olmaktır. Bu sebeple çevre için eğitim sürecinde çocukların çevreleriyle bağ kurmalarını sağlamalı, onlarda çevreye karşı bakış açıları geliştirilmelidir. Çünkü “çocukların çevre üzerinde kuracağı bağ, kendilerini çevrenin bir parçası olarak görüp çevre duyarlılığını geliştirmesine yardımcı olacaktır” (Erdoğan ve Cerrah Özsevgenç, 2012).

Soyut kavramların öğrencilerin anlamada güçlük çektikleri bilinen bir gerçektir. Soyut kavramların anlaşılmasını kolaylaştırmak için bir çok farklı yöntem , teknik ve görsel araç kullanılmaktadır (Evrekli, Balımve Didem, 2011). Animasyon filmler somut bir materyal olarak kullanılabilir. Animasyonların zamanı etkili kullanma, dersi keyifli hale getirme, soyut kavramları somutlaştırma gibi faydaları vardır. Dolayısıyla animasyonların kullanılması öğrencilerin motivasyonunu arttırıp konuları daha kolay kavramalarını sağlayabilmektedir.

Barbas, Paraskevopoulos ve Stamou (2007), “doğal film gösterimlerinin öğrencilerin çevreye ilişkin düşüncelerine etkilerini incelemiştir. Doğal çevre ile ilişkili olan filmlerin izletildiği grubun çevreye duyarlılığının daha fazla olduğu ortaya konulmuştur”.

Araştırmanın amacı; öğrencilere çevreye ve çevre sorunlarına yönelik değerlerin kazandırılmasında ve onlarda olumlu bir çevre bilinci, tutum ve davranış geliştirmede animasyon filmlerden yararlanmaktır. IMDb'deki animasyon filmler göz önünde bulundurularak çeşitli çevre kazanımlarının öğretilmesinde animasyon filmler önermek amaçlanmıştır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Çevre sorunlarının önlenmesinde, çevre bilinci ve ilgisi yüksek nesillerin yetiştirilmesinde bireylere iyi bir çevre eğitiminin verilmesi en etkili yöntem olarak

görülmektedir (Akınoğlu ve Tandoğan, 2006). Çevre eğitimi konusunda yaşam boyu süren eğitimin yanında, ilköğretimde verilen planlı çevre eğitimi rolü de oldukça önemlidir.

Filmlerin eğitim ve öğretim üzerine etkileri ile ilgili çalışmalar İngiltere temelli olmak üzere, geçtiğimiz yüzyılın ilk çeyreğine kadar inmektedir (Strong, 1964a). Bilgi teknolojilerini içine alan öğrenme ortamlarına öğrenciler aktif olarak katılır, araştırır, deneyerek anlamaya çalışır (Jonassen, 1996). Günümüzde genç nesil video paylaşımları, simülasyonlar, 3 boyutlu animasyonlar gibi teknolojik araçlara ilgi duymaktadırlar (Byers, 1997). Bu araçlar; öğrenci ile öğrenci ve öğretmen ile öğrenci etkileşimini ve birlikteliğine katkı sağlamaktadır (Burke and Sutherland, 2004). Öğrencilerde bilişsel becerileri geliştirmekte (Wasson, 1997) ve öğrencileri güdüleyip onların motivasyonunu, ilgisini ve bilimsel merakını artırmaktadır (Yeung, 2004). Bununla birlikte öğrencilerin bilgilerinin pekiştirilip geliştirilmesine yardımcı olmakta (Krajcik, 1991) ve karmaşık bilimsel tasarımların öğrencilerin zihinde canlandırılmasını kolaylaştırmaktadır (Yeung, 2004).

Günümüz sınıflarında teknoloji kullanımı öğrenme ve öğretmeyaklaşımlarını farklılaştırmaktadır. Teknolojileri de içine alan yeni öğrenme mekanları ve yeni öğrenme yöntemleri geliştirilmektedir. Bu ortamlar öğrenme ve öğretmeyi kolaylaştırmaya yardımcı olmaktadır (Wasson, 1997). Teknolojik öğretim materyalleri sadece öğrenciler için iyi bir öğrenme ortamı oluşturmakla kalmayıp aynı zamanda etkili eğitsel araçlardır (Jonassen, 1996). Bu araçlar sosyal etkileşimleri arttırıp öğrenmeyi desteklemektedir (Burke and Sutherland, 2004).

Bu çalışma çevre eğitiminde öğrencilerin çevre konusunda bilgi,bilinç,tutum ve davranış kazanmalarında hem eğlenceli hem de öğretici bir materyal olabilen animasyon filmleri odağına alan ilk yerli çalışmadır. Öğretmenlere derslerinde çevre eğitimi konusunda hangi filmleri izletebileceği konusunda öneri sunar. Ülkemizde eğitsel materyal olarak animasyon film kullanımını yaygınlaştırabilir. Bu konuda araştırma yapmak isteyenlere yol gösterici olabilir.

1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Tiflis Bildirgesinin hedef, amaç ve esasları ile
- Fen Öğretim Programında yer alan çevre kazanımları ile
- IMDb listesinde yer alan en popüler 250 animasyon film ile sınırlıdır.

1.5 Sayıtlar (Varsayımlar)

1. Araştırmanın örneklemini evreni temsil etmektedir.
2. Araştırma sürecinde yer alan filmler MEB Fen Öğretim Programına uygun olarak ele alınmıştır.
3. Araştırma kapsamında, değişik kurum ve kaynaklardan elde edilen bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.

1.6 Tanımlar

Çevre: Bir organizmanın yaşadığı; ısı, ışık, yiyecek ve su durumu ve diğer organizmaların etkisi gibi fiziksel, kimyasal ve biyolojik faktörler gibi dış koşulların tamamına denir (Bailey, 2004).

Çevre Eğitimi: “Çevre bilincine sahip bireyler yetiştirmek hedefiyle, bir yandan ekolojik bilgileri aktarırken diğer yandan da bireylerde çevreye yönelik tutumlarının gelişmesini ve bu tutumların davranışa dönüşmesini sağlayan, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor öğrenme alanlarına hitap eden bir eğitimidir” (Erten, 2004).

Animasyon Film: Çizgi film olarak da bilinir. Resim veya duran nesnelere hareket özelliği kazandırır (Tuğlacı, 1971, s.390).

IMDb: Internet Movie Database (İnternet Film Veri Tabanı), tüm film ve dizi severler için her ülkenin ve her dönemin sinema ve televizyon filmleri ile film yıldızları ve dizileri hakkında bilgiler içeren veri tabanıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulurken, ilgili çalışmanın en önemli bileşenleri göz önüne alınmıştır. Bu doğrultuda, kuramsal kısım sırasıyla, “çevre, canlandırma sineması, çevre eğitimi ve animasyon film” başlıklarıyla üç ana bölümden oluşmaktadır. Her bölüm kendi başlığı altında ve birbirinden bağımsız bir şekilde açıklanmıştır.

2.1.1 Çevre

Çevre, canlı ve cansız varlıkların bir araya gelerek oluşturduğu ortam ya da koşullar olarak özetlenebilir. Canlıların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bilim dalına ise ekoloji denilmektedir. İnsan ve diğer canlılar buldukları bu ortamda etkileşim içerisinde yaşamlarını sürdürmektedirler. Bu süreç içerisinde insanların diğer canlılarla ve cansız varlıklarla olan mücadelesi birtakım çevresel problemleri ortaya çıkarmaktadır. Açığa çıkan bu çevresel problemler beraberinde iklim değişikliği, küresel ısınma, çarpık kentleşme, su, hava ve toprak kirliliği vb. çevresel sorunları getirmektedir (Kışlalıoğlu ve Berkes, 1997, s.6).

(İleri, 1998), çevre sorunlarından bazılarını kısaca şu şekilde sıralamıştır:

“Ozon tabakasındaki tahribat, ormanların katledilmesi, su kaynaklarının kirlenmesi, çöp problemi, hava kirlenmesi, gürültü, ulaşım, çevreye zararlı kimyasal maddelerin bilinçsizce kullanımı, erozyon, kıtlık ve açlık, hayvan ve bitki türlerinin ortadan kalkması, iklimin değişmesi bugün dünyamızı en belirgin problemleridir”. İnsan varlığını tehdit eden bu çevre sorunları yaşadığımız çevreye de zarar vermektedir. Tüm bu zararları engellemek için insanların şimdi ve gelecekte kalıp yargılarından kurtulmaları gerekmektedir (Erten, 2003).

Dünyamızı yaşanmaz hale getiren bu çevre sorunları insanların ve tüm diğer canlı varlıkların yaşamlarını tehlikeye sokmaktadır. Kişilerin kalıplaşmış düşünce ve davranışlarından vaz geçmesi ile yaşanan çevre sorunlarının önüne geçmek mümkün olacaktır. Çünkü, çevre problemleri tek başına teknolojiyle veya yasalarla çözülebilecek bir durum değildir. Erten (2005), çevresel sorunları minimum düzeye indirmek ve hatta mümkünse yok edebilmek için toplumda bilinçli çevrecilerin olması gerektiğini bu bilinçlendirmenin de çevre eğitimi ile mümkün olabileceğini belirtmiştir. Çevrenin korunması konusunda tüm insanların sorumluluğu eşittir ve bunu içselleştirmesi esastır. Bunu içselleştirme görevini üstlenen eğitim kurumlarına ve öğretmenlere ise diğerlerinden çok daha fazla görev düşmektedir. Çünkü eğitim bireylerin çevreye karşı olan bu sorumluluğunun geliştirebilmesinin en etkili yöntemidir (Çabuk ve Karacaoğlu, 2003, s.189-198). Bireysel olarak davranışlarımızı değiştirerek bunu mümkün kılabiliriz. Bunun yanı sıra davranışlarımızı değiştirmek için kalıp değer yargılarımızdan tutum ve bilgilerimizden vazgeçmemiz gerekmektedir.

70'li yılların başından itibaren dünyada artış gösteren çevre sorunlarının önüne geçilmesi ve çözüm yolları geliştirilmesine yönelik bir takım çalışmalar başlamış ve bazı ülkelerde çevre eğitimi kavramı kabul edilip bu alana yönelik programlar geliştirilmiştir. Çevre eğitimi ilk defa 1972 yılında Stockholm'de düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı ile küresel bir boyut kazanmıştır. Konferansta “insanlık, şimdiki ve gelecek nesiller için çevreyi korumak ve iyileştirmek mecburiyetindedir” ifadesiyle dikkatler, insanların çevrelerine dönük tutum ve davranışlarına çekilmiştir (Ünal ve Dımışkı, 1999, s. 42-56).

Ülkemizde yapılan yasal düzenlemeler ile çevreyi korumak bir vatandaşlık görevi kabul edilmiştir. “Çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi yeterli bir çevre bilincinin kazandırılması ile mümkündür. Bu da okullarımızda verilecek eğitim sayesinde olacaktır” (Aslan ve Sağır, 2008). Uzun ve Sağlam'ında (2006) belirttiği gibi, çevreye karşı olumsuz tutuma sahip bireylerin çevre sorunlarına duyarsız olacağı ve hatta çevreye sorun yaratmaya devam edeceği şüphesizdir. Problemleri çözmeye başlamadan önce problemi ortaya çıkaran sebepler ortadan kaldırılmalıdır. Bu durum çevre sorunları için de geçerlidir. Çevre sorunlarının

çözümünde iki fikir dikkat çekmektedir "Derin Çevrecilik" ve "Derin Çevre Eğitimi" fikridir. Bu fikre göre çevre sorunlarını "Sığ Çevrecilik" ile çözmek mümkün görünmemektedir. "Günümüzde yaşanan çevre krizine çözüm; insan-tabiat ilişkisini yeniden gözden geçiren, yeniden anlamlandıran ve insanla tabiatı yeniden tanıştıran, bilimsel ve teknolojik temellere dayanan, çözüm için herkesin katılımının sağlandığı Derin Çevre Eğitimi (Derin Çevrecilik)"dir (İleri, 1998) .

2.1.1.1 Çevre Hakkı

Çevre korumasının güvence altına alınabilmesi için çevre hakkının temel bir hak olarak tanımlanması önemli bir adım sayılmaktadır. Modern zamanların yeni bir hakkı olduğu ileri sürülen bu hak bugünkü ve gelecek kuşaklar için, sağlıklı, sürdürülebilir ve ekolojik olarak dengeli bir çevrede yaşama hakkını kapsamaktadır. Bu yönüyle çevre hakkı, yaşam hakkı, sağlık hakkı ile kişisel bütünlük hakkının bütünleyici bir unsuru ve bu gibi temel insan haklarına erişimde önemli bir ön koşuldur. Uzlaştırıcı bir özelliğe sahip olan bu hak, diğer çevresel kurallarla uyum içinde olduğunda yol gösterici rol oynayabilmektedir (Nickel, 1993).

"Çevre hakkı, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) sınıflandırmasına göre, üçüncü kuşak haklar (dayanışma hakları) sınıflandırması içinde yer almaktadır: Ekolojik açıdan sağlıklı ve dengeli bir çevre de yaşama hakkı" (Ruşen, 2002).

Ülkemizde 82 Anayasası ile birlikte çevre kavramı ortaya çıkmıştır. Anayasa'mızın 56. maddesinde "Herkes sağlıklı, dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların görevidir" ilkesini getirmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Bu maddenin direktifleri doğrultusunda hazırlanan ve 11 Ağustos 1983 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Kanunu, çevreyi hava, su toprak gibi bileşenleriyle ekolojik bir sistem bütünü olarak ele almıştır (RG 18132, 11.08.1983). Türkiye'de çevre eğitiminin durumu ile ilgili olarak erken dönemde yapılan

çalışmalar, 1993 yılında Türkiye Çevre Vakfı (TÇV) tarafından Ankara’da yapılan “Çevre Eğitimi” başlıklı toplantıda ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir (TÇV, 1993a).

UNESCO ile Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı’nın düzenlediği Türkiye Çevre Eğitimi ve Öğretimi Ulusal Çevre Strateji ve Uygulama Planları Semineri’nde Çevre İçin Eğitim; bireylerde çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, olumlu, kalıcı davranış değişikliklerinin kazandırılması ve doğal, tarihi, kültürel, sosyo estetik değerlerin korunması, aktif katılım sağlanması, sorunların çözümünde görev alma olarak tanımlanmaktadır.

2.1.1.2 Çevre Eğitimi

Çevre eğitimi, toplumun tüm kesimlerinde çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, kalıcı ve olumlu davranış değişikliklerinin kazandırılması ve doğal, tarihi, kültürel, sosyo-estetik değerlerin korunması, aktif olarak katılımın sağlanması ve sorunların çözümünde görev almak şeklinde açıklamak mümkündür (Barrows, 2005). Farklı çevre eğitimi tanımları ise şu şekildedir; Bireylerin çevrelerinin farkında olmalarını sağlayan, gelecek kuşaklar için çevresel sorunları çözmeye yönelik bilgi, beceri, değer ve deneyim kazandıkları sürekli bir öğrenme sürecidir (Vaughan, Gack, Solorazano and Ray, 2003). İnsanın biyofiziksel ve sosyal çevresiyle ilgili değerlerin, tutumların ve kavramların tanınması ve ayırt edilmesidir (Baez, Knamiller and Smyth, 1987). “Dünyanın karşı karşıya bulunduğu çevresel sorunlardan haberdar olan ve bu sorunların nasıl çözülebileceğini bilen çevresel okuryazar vatandaşlar yetiştirmektir. Bireylerin çevre bilincini geliştirmek, çevreye olan duyarlılıklarını artırmak ve yaşanabilir bir çevrenin sürdürülebilmesi çabalarına olumlu katkılar sağlamaktır” (Hungerford ve Peyton, 1976; Roth, 1992; UNESCO, 1980; Hsu, 2004). Çevre eğitimi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların tümünü içeren disiplinlerarası bir çalışma alanıdır. Bilişsel olarak çevre okur-yazarı (environmentally literate) bireyler yetiştirme, duyuşsal olarak çevreye yönelik olumlu tutum değer oluşturma, psikomotor olarak çevreye karşı kişilerde davranış değişikliği meydana getirme hedeflenen amaçlar arasındadır. Çevre eğitiminin sağlanabileceği üç temel alan ev, toplum ve okuldur. Çevre eğitimi, çocuğun evinde

ve yakın çevresinde başlamalı ve örgün eğitim kurumlarında verilen eğitimle geliştirilmelidir (Tozlu, 1997, s.48-50; Çabuk, 2001, s.40).

Çağımızda, fen bilgisi öğretiminin zorunlu eğitim dönemini kapsayan ilköğretim kademesinde önemli bir yer tutmaktadır (Korkmaz ve Kaptan 2002). Okullarda fen öğretiminin, öğrencilerin yaşadıkları çevreyi anlamalarını sağlamak, öğrencilere kılavuzluk yapmak, soyut kavramları anlaşılır hale getirmek, öğrenilenleri günlük yaşantıda kullanmak ve öğrencilerin bundan zevk almasını gerçekleştirmek gibi işlevsel amaçları vardır. Ayrıca fen öğretiminin, mantıksal düşünme ve sorgulama becerisi, araştırma becerisi gibi düşünme yollarının geliştirilmesine katkı sağlamak gibi önemli görevleri de bulunmaktadır (Kenar, 2012). Jensen'e (2002) göre, "olumlu çevre davranışı kazandırmakta çevreye yönelik alan bilgisi tek başına yeterli olmamakla birlikte yine de davranışın oluşmasında rol oynamaktadır". Hungerford ve Volk'a (1990) göre, "çevre sorumluluğuna sahip bir vatandaş; çevre problemlerinin farkında, problemler hakkında temel bilgiye sahip, çevrenin korunmasında katılımda bulunan, çevre problemlerini tanımlama ve çözüm getirme becerisine sahip, çevre problemlerinin çözümünde aktif rol alan kişi olarak tanımlanmaktadır". Bireyin aldığı çevre eğitimi ve duyarlılığı çevre sorunlarının çözümünde, oldukça etkilidir. Bireyin çevreye karşı bilinçliliğinin yeterliliğine bakarak ailede ve tüm eğitim kademelerinde alacakları çevre eğitimini belirlemek mümkündür. Kişilere bilgiye temelli çevre eğitiminin verildiğinde kişilerin çevre sorunlarının çözümünde aktif rol almadıkları gözlenmiştir (Guveritz, 2000) .

Sürdürülebilir kalkınma fikri 80'lerin ortasından sonra önem kazanmaya başlamış olup bu fikir yerini sürdürülebilir çevre eğitimi anlayışına bırakmıştır. Bu duruma örnek olarak UNESCO'nun, "Uluslararası Çevre Eğitimi Programı" ile "Sürdürülebilir Gelecek İçin Eğitim" programını değiştirmesi gösterilebilir. (UNESCO, 1997). Uygulanan programda, "insani gelişmenin" ekonomik gelişmeye katkı sağladığı ayrıca doğal kaynakları koruyarak sürdürülebilir ekonominin devamlılığının sağlanacağı belirtilmiştir (Tanrıverdi, 2009).

Çevre eğitimi, aile ortamında başlamakta ve örgün eğitimin yanı sıra çeşitli basım yayın araçlarıyla (broşür, dergi, gazete, kitap, radyo, TV vb.), internet, panel,

konferans ve sempozyumlarla bilgi edinme, hayvanat bahçesi, müze gezileri ve doğa yürüyüşleri gibi etkinliklerdeki gözlem ve değerlendirmeler ile hayat boyu devam etmektedir (Gezer, Çokadar, Köse ve Bilen, 2006). Örneğin Jeronen ve Raustia (2009), okullardaki çevre eğitimini araştırmışlardır. Nitel anlamda yapılan çalışma ile öğretmenlerin genellikle okullardaki çevre eğitimi çalışmalarını, çocuklara yönelik olarak gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Ayrıca çevre gezilerinin yapıldığı, doğada yaparak yaşayarak öğrenme yerine, zihinsel düşünme metotlarını içeren yöntemlere ağırlık verildiği ifade edilmiştir. Bu anlamda çevre eğitiminin etkili kullanılmadığına vurgu yapılmıştır.

Genellikle çevre eğitimine yönelik üç farklı yaklaşımdan söz edilmektedir

- 1- *Çevre eğitimi; fiziksel ve beşeri sistemler ile bu sistemlerin karşılıklı etkileşimlerinin algılanmasını ve öğrenilmesini teşvik eden bu yaklaşım 'Çevre yönetimi ve kontrolü için eğitim' olarak tanımlanmaktadır,*
- 2- *Çevre yoluyla eğitim öğrencilerin çeşitli bilgi beceri kazanmalarını sağlar ve öğrenci merkezli arazi gezileri vasıtasıyla öğrenmeye yönelik ilgi ve uğraşları teşvik eden bu yaklaşım 'çevre bilinç ve yorumu için eğitim' olarak tanımlanır,*
- 3- *Çevre eğitimi; öğrencileri kendi davranışlarından sorumlu olmaya teşvik eden bir çevre etiği ve cesareti kazandıran, bilgiye dayalı konuların yer aldığı önceki iki yaklaşım üzerine inşa edilen bu yaklaşım 'sürdürülebilirlik için eğitim' olarak tanımlanmaktadır (Demirkaya ve Genç 2006).*

Söz konusu çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalara bir göz atmak gerekirse;

- İlköğretimde çevre eğitimi yöntemi geliştirme (Yılmaz, 2006),
- Okul öncesi öğretmenlerinde çevre bilinci ve okul öncesi okullarda verilen çevre eğitimi (Buhan, 2006),
- Çevre eğitiminin ülkemizdeki coğrafya programları içerisindeki yeri ve çevre eğitimine yönelik yeni yaklaşımlar (Demirkaya, 2006),
- Çevre eğitiminde küresel ısınma konusunun öğrenilmesinde proje tabanlı öğrenme tekniğinin etkisi (Erdoğan, 2007),
- İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutumları ve çevre bilgileri üzerine alan araştırması (Atasoy ve Ertürk, 2008),
- Kentsel alanda çocuklara doğa bilinci kazandırmada oyun mekânı tasarımının rolü (Çukur ve Özgüner, 2008),

- İşbirlikli öğrenme yaklaşımının öğretmen adaylarının çevreye ilişkin zihinsel yapılarına etkisi (Yalvaç, 2008),

- Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanmanın etkisi (Gökçe, 2009), aylık çocukların çevreye karşı tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Kesicioğlu ve Alisinanoğlu, 2009) şeklinde bazı konularda araştırmalar yapıldığı görülecektir.

2.1.1.3 Çevre Eğitiminde Tarihsel Gelişim

“Dünyada önemi giderek artan çevre eğitiminin köklerinin, John Muir ve Enos Mills gibi bilim insanlarının bitki ve hayvanlarla ilgili doğa tarihi çalışmalarına, 1891’de Wilbur Jackman’ın doğal dünya ile ilişkilerini kesmiş kentlileri eğitmeyi amaçlayan ‘Devlet Okulları İçin Doğa Çalışması’ isimli eserine, 1896’da Cornell Üniversitesi’nin kırsal bölgelerdeki tarım uygulamaları çerçevesinde doğal dünyaya ilişkin olarak öğrencileri eğitmeyi amaçlayan genç doğa bilimcileri programına dayandığı söylenmektedir” (Athman ve Monroe, 2001, s. 37-38).

Birleşmiş Milletler (BM) küresel düzeyde çevrenin korunmasına yönelik hareket eden ilk kuruluşur Stockholm’de 1972 yılında Birleşmiş Milletler tarafından “İnsanın Çevresi” adlı toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantı sonunda yayımlanan bildirmede, tüm ülke ve kuruluşların ortak hareket etmesi gerektiği ve işbirliği içinde olmaları konusunda çağrıda bulunulmuştur. Tiflis’te 1977’de yapılan toplantıdaysa, çevre sorunlarının giderilmesinde en etkili yol olan “çevre eğitimi” konusunda yaklaşımlar sunulmuştur. 3-14 Haziran 1992 tarihinde Rio’da yapılan toplantıda çevre eğitime yönelik somut kararlar verilmiştir. Rio toplantısından sonra, ülkemizde de çevre eğitime yönelik çabalar hız kazanmıştır ve 94’te T.C. Başbakanlık DPT Müsteşarlığı’nca yayımlanan, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile bu süreç başlatılmıştır (Güler, 2007).

Çevre eğitiminin tarihsel yönden gelişimini etkileyen olaylar ise aşağıdaki gibidir:

1948: Uluslararası Doğayı Koruma Birliği Konferansı (IUCN)'nda (International Union for Conservation of Nature) ilk defa çevre eğitimi kavramı kullanıldı (Zhao, 2003, s. 78-79).

1949: Uluslararası Doğayı Koruma Birliği resmen olarak kuruldu (Palmer, 1998, s.6).

1965: Çevre eğitimi kavramı İngiltere'de ilk olarak kullanılmaya başladı (Palmer, 1998, s.6).

1968: Biyosfer Konferansı Paris'te düzenlendi (Palmer, 1998, s.6).

1970: İngiltere'de Çevre Eğitimi Konseyi (CEE) (The Council For Environmental Education) kuruldu ve ABD Nevada'da Çevre Eğitiminin Tanımı isimli bir toplantı yapıldı (Palmer, 1998, s.6).

1972: İsveç Stokholm'de Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı yapıldı (Carter ve Simmons, 2010).

1975: UNESCO/UNEP iş birliği ile Belgrat'ta çevre eğitimi üzerine uluslararası boyutta bir çalıştay yapıldı ve UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) ve IEEP (Uluslararası Çevre Eğitim Programı) kuruldu (Carter ve Simmons, 2010).

Stockholm konferansının kararları doğrultusunda UNESCO Çevre Dairesi 1975 yılında 136 üye ülkede, "Çevre Eğitimi İçin Kaynakların Değerlendirilmesi: Üye Devletlerin Gereksinimleri ve Öncelikleri" isminde bir anket uygulamıştır. Anketin amacı, çevre eğitiminde görev alacak olan kişi ve kurumlara ileride atılacak adımların temellerini oluşturacak bilgilerin verilmesidir.

UNESCO anketinin büyük bir çoğunluğu çevre eğitim programlarındaki gelişmeleri kapsıyordu. Bu çalışmadan çıkan önemli sonuçlar şunlardır:

1. Dünyadaki mevcut programlar, sayı ve kapsam bakımından ulusların çevre eğitimine dikkatlerini çekmekte yetersiz kalmaktadır ve bu yetersizlik, özellikle gelişmekte olan ülkelerde daha belirgindir,

2. Çevre eğitim programlarında gerçek bir disiplinlerarası yaklaşım eksikliği vardır ve araştırma kapsamındaki hiçbir ülkede işlevsel mantığa dayalı bir eğitim programına rastlanmamıştır,

3. Gerçek problemlerin çözümüne dayalı bir eğitim yaklaşımı yoktur ve bu durum, çevre eğitiminin toplumdaki kopukluğuna ve dolayısıyla eğitim verimliliğinin sınırlı kalmasına sebep olmaktadır (Knapp, 2000).

1977: UNESCO himayesinde ilk olarak Tiflis'te çevre eğitimi üzerine uluslararası boyutta bir konferansın yapıldı ve Tiflis Bildirgesi yayımlandı, (Palmer, 1998: 6).

1980: IUCN, UNEP ve WWF (World Wildlife Fund) iş birliği ile Dünya Koruma Stratejisi hazırlandı,

1987: UNESCO/UNEP iş birliği ile 1987 Moskova'da Uluslararası Çevre Eğitimi ve Öğretimi Kongresi yapıldı, 1987 yılının Avrupa Çevre Yılı seçildi ve Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından "Ortak Geleceğimiz" adlı Brundtland Raporu hazırlandı,

1988: Avrupa'da çevre eğitimi üzerine ilk kararlarını aldı,

1990: İngiltere'de çevre eğitim ile ilgili ulusal müfredat programı yayımlandı (Palmer, 1998, s.6).

1991: Dünyayı Umursamak:Sürdürülebilir Bir Hayat Stratejisi yayımlandı (Palmer, 1998, s.6).

1992: Rio'da BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio Dünya Zirvesi) yapıldı,

1996: İngiltere'de çevre eğitimi üzerine devlet stratejisi belirlendi (Palmer, 1998, s.6).

1997: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonunun çalışma programının uygulanmasına katkıda bulunmak amacıyla Selanik'te, Uluslararası Çevre ve Toplum Konferansı Sürdürülebilirlik İçin Eğitim ve Toplum Bilinci başlıklı bir konferans düzenlendi ve Kyoto protokolünün benimsendi. (Bu protokol sera etkisi yapan gazların 2008-2012 yılları arasında atmosfere salınmasının % 5 azaltılmasını öngörmektedir).

2001: 84 ülke tarafından imzalanan Kyoto protokolünün ABD tarafından veto edildi,

2002: Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi Johannesburg'da yapıldı, Birleşmiş Milletlerin öncülüğünde toplantılar yapılmaya devam etmiştir. Bu toplantılar sırasıyla şöyledir: "2002'de, Birinci Dünya Kentsel Forumu (Nairobi), 2004'te, İkinci Dünya Kentsel Forumu (Barcelona), 2005'te, Birleşmiş Milletler Dünya Zirvesi, 2006'da, Üçüncü Dünya Kentsel Forumu (Vancouver), 2008'de, Dördüncü Dünya Kentsel Forumu (Nanjing), 2010'da, Beşinci Dünya Kentsel Forumu (Rio de Janeiro)" düzenlenmiştir (Sipahi, 2010: 334). BM öncülüğünde

yapılan son toplantı ‘Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı’ diğer adıyla “Rio+20” 20-22 Haziran 2012 tarihlerinde Brezilya’nın Rio de Jenerio kentinde yapılmıştır (Rio+20 Konferansı, 2012)

Sürdürülebilir bir dünya için IPCC raporlarına göre 2° C’lik yer küre ısısı ve 2300 Gt’lik bir karbondioksit emisyon değeri bulunmaktadır (World Energy Outlook, 2014).

Tiflis Bildirgesi'ne Göre Çevre Eğitiminin Hedef, Amaç ve Esasları

Çevre Eğitiminin Hedefleri

- * “Kentsel ve kırsal kesimdeki ekonomik, sosyal, politik ve ekolojik olaylar arasındaki bağlılığın bilincini ve duyarlılığını geliştirmek;
- * “Çevreyi korumak ve iyileştirmek için bireylerin gerekli bilgiyi, değer yargularını, tutum, sorumluluk ve becerileri kazanmaları yolunda imkan sağlamak;”
- * “Bireylerde ve bütün olarak toplumda, çevreye dönük yeni davranış biçimi yaratmak.”

Çevre Eğitiminin Amaçları

- “BİLİNÇ: Bireylerin ve toplumları, tüm çevre ve sorunları hakkında bilinç ve duyarlılık kazanmasını sağlamak;”
- “BİLGİ: Bireylerin ve toplumları çevre ve sorunları hakkında temel bilgi ve deneyim sahibi olmalarını sağlamak;”
- “TUTUM: Bireylerin ve toplumların çevre için belli değer yargularını ve duyarlılığını, çevreyi koruma ve iyileştirme yönünde etkin katılım isteğini kazanmalarını sağlamak;”
- “BECERİ: Bireylerin ve toplumların çevresel sorunları tanımlamaları ve çözümlenmeleri için beceri kazanmalarını sağlamak;”
- “KATILIM: Bireylere ve toplumlara, çevre sorunlarına çözüm getirme çalışmalarına her seviyeden aktif olarak katılma imkanı sağlamak.”

“Tiflis Bildirgesiyle tüm dünyada kabul edilen çevre eğitiminin sınıflandırılmış genel amaçları, 1992 Dünya Zirvesinde gündeme alınan sürdürülebilir kalkınma boyutunu da içerecek şekilde, IEEP tarafından dört seviyelik özel hedef kümeleri haline getirilmiştir” (Hungerford,1994).

- I. “Seviyede, öğrencilerin çevreyle ilgili doğru kararları alabilmesi için ekoloji hakkında bilgilendirilmeleri hedeflenmektedir (BİLGİ sınıfı amaçların yerine getirilmesi)”
- II. “Seviye, BİLGİ ve BİLİNÇ ve TUTUM sınıfı amaçlara cevap vermektedir; insanların çevreye dönük davranışlarıyla ilgilidir”

III. “Seviye, bilişsel süreç veya BECERİ seviyesidir; araştırma, inceleme, değerlendirme becerilerinin kazandırılması ve değer yargılarının biçimlendirilmesiyle ilgilidir”

IV. “Seviye, çevre sorunlarının çözümlenmesiyle ilgili olarak KATILIM BECERİ'lerinin geliştirme seviyesidir.”

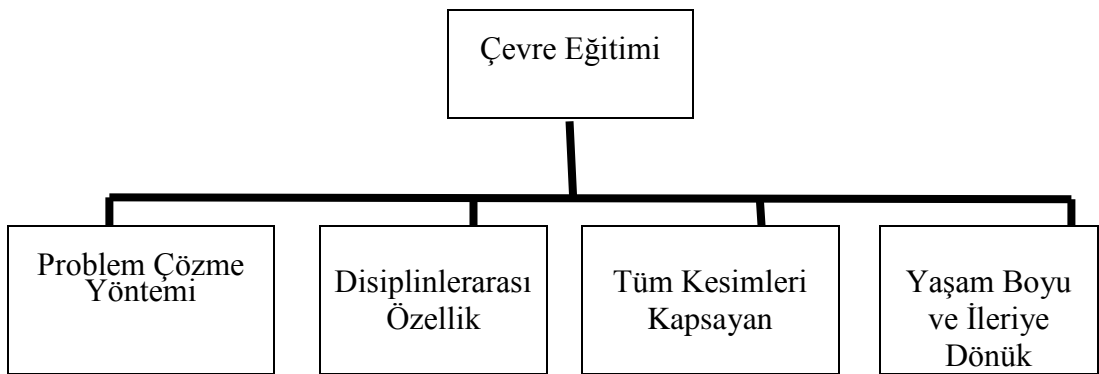
• “Çevre eğitimi, mevcut eğitim programlarına eklenecek fazladan bir konu olmamalı, yaşları ne olursa olsun tüm öğrencilere yönelik programlara yerleştirilmelidir.

• Konusu bütün formal ve formal olmayan programlara nüfuz etmeli ve aynı sürekli organik sürecin bir parçası olmalıdır....

• Esas amaç, multidisiplinerlik ve bilimsel disiplinlerin önceden koordinasyonu yoluyla bir eğitim ya da en azından insanların karar alma sürecine katılabilmelerini sağlayacak şekilde yetiştirilmeleridir” (Tiflis Konferansı, Nihai Rapor, 1977).

Çevre Eğitimi Konferansı’nda (1977-Tiflis) , başarılı bir çevre eğitiminin, “insanı, yaşadığı ortamın farkında olan, daha çok sorumluluk duyan, daha bilgili, daha deneyimli, daha becerikli ve daha katılımcı bir duruma taşıması gerektiği” belirtilmiştir (Güler, 2007; Ozaner, 2004).

1977 yılında gerçekleştirilen ülkeler arası çevre konferansında çevre eğitiminin özellikleri belirlenmiş ve Şekil 2.1’de vurgulanmıştır (Doğan, 2000, 115) :

Şekil 2.1: Tiflis bildirgesine göre çevre eğitiminin özellikleri (Doğan, 2000, s.115).

Tiflis Konferansındaki öneriler doğrultusunda çevre eğitimi eğitim programlarımızda yerini almıştır. Ülkemizde 1991 yılından beri çevre eğitimi örgün eğitimde verilmeye başlanmıştır.

Çevre eğitimine örgün eğitimde geç yer verilmiş fakat konu ile ilgili yeni program ve planlar hazırlanmamıştır. Okullarda bu dersleri alanlarında uzman olan kişiler değil diğer branşlardaki öğretmenler vermektedir. En önemli olan sorun ise çevre ile doğrudan ilgili olan derslerin, zorunlu dersler arasında yer almayıp seçmeli ders olarak öğrenci tercihinin bırakılmasıdır.

Çevre eğitimi ilköğretim öğrencilerine Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri dersleri ile birlikte verilmeye çalışılmış fakat son yıllarda 7. sınıflarda Çevre-Bilim adı altında seçmeli ders olarak eğitim programında yerini almıştır. Bazı Avrupa ülkelerinde (Finlandiya, İrlanda vb.) çevre eğitimi görsel sanatlar ve tarih dersleri ile birlikte de verilmektedir. Ülkemizde de yavaş yavaş çevre eğitimi disiplinlerarası bir ders olarak görsel sanatlar ve diğer seçmeli dersler ile verilmeye başlanmıştır. Çocukluk Birliği (Childhood Alliance) tarafından yayınlanan raporda, “çocukluk döneminin doğal dünyaya ilişkin endişe, ilgi, farkındalık, eğilim, değer verme ve bilgi kazanma açılarından kritik bir dönem olduğu” belirtilmektedir. Bu sebepten dolayı, çevreyle ilgili çalışmalara küçük yaşlarda başlamak oldukça önemlidir (Cordes ve Miller, 2000).

Çevre eğitimi artık günümüzde çevre bilinci oluşturmak amacıyla yaygınlaşıp, fen öğretiminin önemli bir alanı haline gelmiştir. Öncelikli olarak, çocukların çevrelerinde gerçekleşen süreçleri anlayarak onları korumaları, çevreye karşı duyarlılık geliştirmeleri ve çevreye dost olmaları amaçlanmaktadır (Yardımcı ve Bağcı Kılıç, 2010) .

2.1.1.4 Çevre Okuryazarlığı

Çevre okuryazarlığı kavramını ilk kez kullanan Roth bu kavramı, “bireyin çevre sorunları karşısındaki temel bir bilinç, farkındalık ve anlayış olarak

tanımlamıştır” (Roth, 1968, s.6). Roth’un tanıma göre çevre okuryazarlığı; çevresel sistemleri anlama, yorumlayabilme kapasitesi ve çevresel sistemlerin devamlılığı, yeniden kurulması ya da iyileştirilmesi için yapılması gereken uygun davranışları gerektirir (Roth, 1992, s.1). Çevreye olan tutumlar ve çevreye yararlı davranışlar, birçok bilim insanına göre çevre bilgisiyle mümkün olmaktadır. Çevre bilgisinden amaçlananları şu şekilde açıklayabiliriz:

“Çevre bilgisi Çevreye ait sorunlar, bu sorunlara aranan çözüm yolları, ekolojik alandaki gelişmeler ve doğa hakkındaki tüm bilgilerdir”,

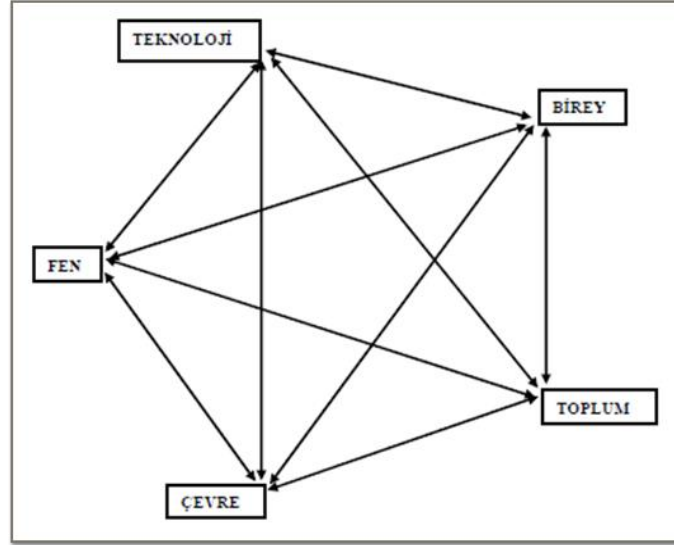
“Çevreye yönelik tutumlar Çevre sorunlarından kaynaklanan korkular, kızgınlıklar, huzursuzluklar, değer yargıları ve çevre sorunlarının çözümüne hazır bulunuşluk gibi kişilerin çevreye yararlı davranışlara karşı gösterdikleri olumlu veya olumsuz tavır ve düşüncelerin hepsidir”,

“Çevreye yararlı davranışlar Çevrenin korunması için gösterilen gerçek davranışlardır. Bu tür davranışlar literatürde, çevre dostu veya çevreye yararlı davranışlar olarak yer almaktadır” (Erten, 2004). Dünyada meydana gelen çevre sorunlarının herkesin sorunu olduğu ve hepimizi tehdit ettiğini kabullenip, bir an önce etkili önlemler alınmalıdır (Aktan, 2003, s.278). Önlemlerin başında, insanların eğitilmesi gelmektedir. Bunun için okul öncesi dönemden yüksek öğretime kadar ve tüm derslerde çevre eğitime yer verilmesi gerekmektedir (Gökçe, 2009, s.252). Eğitim, çevreye yönelik amaçları ile insana çevre bilincini, doğa sevgisini, hayvan sevgisini kazandırarak bunun gelişimine katkıda bulunmaktadır (Kızılloluk, 2007).

Eğitimin amacı, kişiye sadece belirli konularda davranış değişikliği kazandırmak değil, aynı zamanda belli başlı sorunlar karşısında da kişide mücadele bilincini uyandırarak ve onu çözüme ulaştıracak davranışı kazandırmaktır. Bu da ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretimdeki öğrencilere çevre eğitimi verilerek gerçekleştirilebilmektedir (Yücel ve Morgil, 1999).

Amerika Ulusal Fen Eğitimi Standartları (NSES)’nin okullarda fen öğretiminin amaçlarını arasında saydığı “Doğal dünyayı anlama ve doğal dünyanın

zenginliğini ve heyecanını deneyimleme imkanı sunma” maddesi çevre eğitimin temel amaçlarından olduğunu göstermektedir (NSES, 1996).

Şekil 2.2: Fen-teknoloji-toplum-çevre etkileşimlerini gösteren elmas modeli (MEB, 2005).

Çevre okuryazarlığı literatürde altı ana bileşende, ‘çevresel bilgi, sosyo-politik bilgi, çevre konularının bilgisi, duyuşsal özellikler, çevresel sorumlulukların belirlenmesi, zihinsel beceriler ve çevre sorumluluğu davranışları’ toplanmaktadır (Erdoğan, Kostova ve Marcinkowski, 2009). Finlandiya’da çevre eğitimi ilköğretim öğrencileri için zorunludur. Küçük yaşlarda tabiat parklarına, botanik bahçelerine yapılan gezilerle çevre eğitimi başlamaktadır. Bu gezilerle amaç çevreye karşı bilinçli bireyler yetiştirilmeye çalışılmaktadır (Stokes, Edge and West, 2001). Almanya’daki çevre eğitimi de, barış eğitimi, sağlık eğitimi vb. disiplinlerarası eğitimlerden biridir (Stokes vd., 2001). İlköğretim öğrencileri Almanya’da , buldukları ortamda çevre eğitimine erken yaşlarda başlamaktadırlar (Stokes vd., 2001). İspanya’da çevre eğitimi, ülkemizde olduğu gibi tüm kademelere entegre edilerek gerçekleştirilmektedir (Stokes vd., 2001). İsveç’te, tüm alanlarda üç merkezi perspektif vardır. Bunlar; tarihsel, uluslararası ve çevresel perspektifler olarak sıralanmaktadır (Stokes vd., 2001). Amerika ise son yıllarda çevre eğitimi ile çevre bilincine sahip bireyler yetiştirmemektedir (Gruenewald ve Manteaw, 2007). Amerika’da 2001 yılından itibaren uygulanan “No Child Left Behind (NCLB)” yönetmeliği bu uzaklaşmanın sebebi olarak gösterilmektedir. Amerika’nın PISA benzeri uluslar arası sınavlarda yeterli puanları alamaması, NCLB yönetmeliğinin

uygulanmasının en önemli sebeplerinden biridir. (Gruenewald ve Manteaw, 2007). Bu yönetmelikte, öğrencilerin önce ulusal sınavlarda, ardından da uluslararası sınavlarda başarıya sahip olmaları istenmektedir. Öğrencilerden beklenen yüksek başarı beklentisi, onların çevre ile ilgili beklenen asıl hedeflerini arka plana itmektedir (Gruenewald ve Manteaw, 2007). Açlık, işsizlik, hızlı nüfus artışı gibi sorunlarla uğraşan Hindistanlı eğitimler tarafından sürdürülebilir gelişim özümsemiş ve son zamanlarda çevre eğitimi ile ilgili farklı adımlar atılmıştır. Bütün eğitim kademelerindeki ders kitapları gözden geçirilmiştir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin eğitilmesinde çevre ile ilgili konulara ayrıca yer verilmiştir (Ravindranath, 2007).

2.1.1.5 Okul Öncesinde Çevre Eğitiminin Önemi

Çevre küçük bir çocuk için bulunduğu ortamın tamamıdır. Bir çocuğa çevresini tanıtırken bulunduğu ortamı kendisine ait olduğunu ve kendisinde bu ortamın bir parçası olduğunu belirtmek gerekmektedir. ‘Odan’, ‘okulumuz’, ‘apartmanımız’, ‘ailemiz’ vb. Böyle olduğunda çocukta çevreyi benimseme ve çevreye ait olma kavramı gelişmektedir. Sonraki aşama ise ait olmaya sorumluluk bilincinin yerleştirilmesidir. Çocuk küçük yaşlarda çevreye karşı sorumluluk alırsa, ilerleyen zamanlarda çevreyi koruyan davranışlara yönelir. Küçük çocuklar hem gözlemci hem de taklitçi oldukları için evde okulda onlara bu konularda örnek olunmalıdır (Ural, 1991; Nazlıoğlu, 1991).

Okul öncesi çağında yer alan çocuklara tiyatro, oyun, deneyler, hikaye kitabı ve animasyon filmler aracılığıyla çevre eğitimi verilebilmektedir. Okul öncesi dönemde çevre eğitiminin önemini arttıran diğer gelişmeler ise “kentleşme olgusu içerisinde çocukların doğal çevreden uzak büyümeleri, çevre sorunlarının gün geçtikçe artması ve çevre ile ilgili konularda yapılacak çalışmalar ile gözlem, sınıflandırma gibi becerilerin eğlenceli biçimde kazandırılmasıdır” (Buhan, 2006). Araştırmacılar çevreye yönelik tutum çevre bilgisinin okul öncesi dönemde şekillenmeye başladığını bu dönemde kazandırılan çevre bilincinin ilerleyen zamanlarda çevreye karşı olumlu tutum geliştirmede önemli yeri olduğunu ifade

etmektedir (Smith, 2001; Taşkın ve Şahin, 2008). Okul öncesi dönemde çevre eğitiminin iki temel dayanağı vardır: (1) Çevreyi tanımak, (2) Çevreyi korumaktır. “Bunlardan birincisi; çocuğun dış dünya ile etkileşimini sağlamak, diğeri de çocuğun sağlıklı gelişimini desteklemektir. Bu doğrultuda çevresini tanıyan, çevreye karşı duyarlılık geliştiren çocuklar aynı zamanda kendileriyle de barışık olacak, kendilerine saygı duyacaklardır” (Wilson, 1996).

Morgil ve Yücel (1999), “Çevre Koruma" ile ilgili okul öncesi programların aşağıda belirtildiği gibi düzenlendiğini söylemiştir.

Kreş Programı: 5.Ünite "Doğamız"

Anaokulu Programı:

Hedef 36- "Çevredeki Güzellikleri ve Çirkinlikleri Fark Edebilme"

Hedef 37- "Çevrenizi Güzelleştirmeye Yönelik Bazı Önlemleri Alabilme"

İncelemelerde, çevre kazanımının okul öncesi eğitimde, “İnsanın sağlıklı yaşayabilmesi için temizlikle ilgili işleri yapabilme” ve “Çevresini güzelleştirme” hedefleri ile yer aldığı belirtilmiştir (Tombul, 2006). Ülkemiz okul öncesi eğitim programı ile bazı gelişmiş ülkelerin okul öncesi eğitim programları incelenmiştir. Yapılan inceleme sonuçlarına göre “Almanya’ nın okul öncesi eğitim programındaki çevre eğitimi etkinliklerinin yüzdesinin % 100.0; İsviçre’ nin okul öncesi eğitim programındaki çevre eğitimi etkinlik yüzdesinin % 37.0; Japonya’ nın programındaki etkinlik yüzdesinin % 22.0; Kanada’ nın programındaki etkinlik yüzdesinin % 19.0; Amerika’ nın etkinlik yüzdesinin % 14.0 ve Türkiye’ nin etkinlik yüzdesinin %23.0 olduğu belirtilmiştir.” Yapılan inceleme sonucunda ülkemiz programındaki çevre eğitimi etkinlikleri ortalamanın altında kaldığı gözlenmiştir (Akçay, 2006).

2.1.1.6 İlköğretimde Çevre Eğitiminin Önemi

İlköğretim 4. sınıf öğrencileri için çevre eğitimi sadece fen bilimleri ve sosyal bilimler gibi derslerin içinde kuramsal olarak yer almaktadır. Yılmaz (2006), çalışmasında öğrencilerin böyle bir sistemde pasif ve ilgisiz olduğunu belirlemiştir. Bu yaş grubu öğrenciler için, çevre eğitimi yaparak yaşayarak öğrenme, dinleyerek

öğrenmeden önce gelmektedir. Uygulanan eğitim methodunda öğrencinin tüm duyu organlarının kullanmasını sağlanmalıdır. Öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyeleri göz önünde bulundurularak öğrencileri ezbercilikten ve bilgi yoğunluğundan kurtaran ve onları çevre sorunlarına karşı bilinçli, duyarlı ve üretken insanlar olarak yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim yöntemi tercih edilmelidir. Çevre eğitimi ilköğretimde belirli bir ders saatiyle sınırlandırılmayıp her ders ile ilişkilendirilerek verilmelidir.

Şekil 2.3: Çevre eğitiminin birbirleriyle ilişkili bileşenleri (Karataş, 2013).

Çevresel sorunlardan arındırılmış sağlıklı bir yaşam için çevre eğitimi oldukça önemlidir. Çocuklarda çevreye yönelik zihinsel duyarlılığın 9-10 yaşlarında gelişme gösterdiği bilinmektedir (Demirkaya, 2006, s.208). Bu yüzden, ülkemizde ilköğretim kademelerinde verimli bir çevre eğitiminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

L. Sauve (2005b), çevre eğitimi ikiye ayırmıştır. Bunlar geleneksel ve çağdaş çevre eğitimidir. Geleneksel yaklaşımda doğa ile insan ilişkisini bilimsel ve çevreyi korumayı yönelik amaçlar hedeflenir. Çağdaş yaklaşımda ise çevre sürdürülebilir kabul edilip bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmaktadır. Yani öğrencilere çevre eğitimi verilirken tek yönlü bir yaklaşımla değil çok yönlü bir yaklaşımla eğitim vermek hedeflenmektedir. Çevre eğitimi ile öğrencilerde değer yargıları geliştirilmek çok daha etkili sonuçlar verecektir. Bu nedenle insanlar önemsedikleri şeyleri koruyup onlara zarar vermekten sakınılmaktadırlar.

“Çevre eğitimi ile ilgili araştırmalardan ortaya çıkan sonuç; çevre eğitiminin erken yaşlarda görsel, işitsel ve uygulamalı bir şekilde verildiği takdirde öğrencilerde çevresel bilgi ve duyarlılığı arttırdığı yönündedir” (Tahiroğlu, Yıldırım ve Çetin, 2010). Erken yaşlarda verilen çevre eğitiminin sonraki yıllarda çevreye yönelik tutumları etkilediği de göz önünde bulundurulduğunda; çevre eğitiminde verimli sonuçlar alabilmek için kullanılan öğretim materyallerinin önemi de ortaya çıkmaktadır.

İlköğretim sınıflarında "Çevre Koruma" ile ilgili çeşitli ünite ve dersler 1997-98 öğretim yılında zorunlu dersler arasından çıkarılıp, çeşitli sınıfların öğretim programlarının ünite ve dersleri içinde çevre konularına yer verilmiştir. Çevre eğitimi kazanımları, Hayat bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri derslerinde farklı ünitelerde yer alan kazanımlarla birlikte sunulmaktadır.

Hayat Bilgisi dersinin vizyonları arasında yer alan iki madde çevre ile ilgilidir (Hayat Bilgisi Öğretim Programı, 2005).

1. *“Kendisiyle, toplumsal çevresiyle ve doğa ile barışık bireyler yetiştirmek”*
2. *“Kendini, milletini, vatanını ve doğayı tanıyan, koruyan ve geliştiren bireyler yetiştirmek.”*

Hayat Bilgisi Öğretim Programı’nda “Öğrencilere Kazandırılacak Beceriler” adlı bölüm yer almaktadır. Bu başlık altında yer alan üç kazanım çevre merkezlidir:

1. *“Yaşadığı çevre ile bir bütün olduğunu fark etme”*,
2. *“İnsanla çevre arasındaki karşılıklı etkileşimi görme”*,
3. *“Çevreye zarar vermenin kendine zarar vermek olduğunu kavrama”*.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı vizyonunda çevre eğitimi ile ilgilisadece “yaşadığı çevreye duyarlı vatandaş yetiştirmek” yer almaktadır (Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2005).

Fen Bilimleri Öğretim Programı’nın genel amaçları içerisinde ise çevre eğitimi ile ilgili olarak;

1. “Fen ve teknolojinin doğasını; fen, teknoloji, toplum ve çevre arasındaki karşılıklı etkileşimleri anlamalarını sağlamak”,

2. “Fen ve teknolojiyle ilgili sosyal, ekonomik ve etik değerleri, kişisel sağlık ve çevre sorunlarını fark etmelerini, bunlarla ilgili sorumluluk taşımalarını ve bilinçli kararlar vermelerini sağlamak” ifadeleri yer almaktadır (Fen ve Teknoloji Programı, 2005).

İlköğretimde Çevre Eğitiminin Kapsamı

1. “Biyopolit yapı ve fonksiyonların esasları,”
2. “Ekosistem / insan ilişkileri,”
3. “İnsanoğlunun yırtıcı, avcı, ortak yaşayan, parazit ve yarışmacı niteliklerinin açıklanması,”
4. “Doğadaki tüm türlerin eylemleri ile insanın eylemleri, özellikle üretim ve tüketimin boyutlarının açıklanması,”
5. “Evrimin anlamı, doğal seleksiyon ve türlerin oluşumu, DNA ve genlerin niteliklerinin anlatılarak, türlerin yok edilmesinin ölçümlenemeyecek bir kayıp olduğunun anlatılması,”
6. “Nüfus artışı ve nüfus kontrolü kavramları, nüfus ilişkileri, kalkınma ve refah artışı ile nüfus ilişkileri,”
7. “Fotosentez prensiplerinin anlatılması, tarım ürünlerinin önemi, gübre ve ilaçlarla çevre kirlenmesinin anlatılması,”
8. “Kirlenmesini kontrolü ve doğal çevre korumasının nitelikleri” (Tan, Özbuğutu ve Karahan, 2014).

2.1.1.7 Ortaöğretimde Çevre Eğitiminin Önemi

Çevre bilinci ile genç nüfus oranını ilişkilendiren İleri (1998)’ye göre, “Türkiye gibi toplumun çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu ülkelerde, çevre korumaya yönelik önlemlerin uygulanması ancak bu gençlerin çevre bilinci düzeylerinin yükseltilmesiyle sağlanabilir.” Bu da etkili bir çevre eğitimi ile mümkün olmaktadır. Ortaöğretim kademelerinde "Çevre Koruma" ile ilgili çeşitli ünite ve dersler 1997-98 öğretim yılında zorunlu dersler kapsamından çıkarılmış, okullarımızın çeşitli kademelerindeki öğretim programlarının ünite ve derslerinin içinde çevre konularına yer verilmiştir.

Morgil ve Yücel (1999), bu konuları şu şekilde özetlemektedir:

-Lise Türkiye Fiziki Coğrafyası

Ünite 4’te "Türkiye'nin Bitki Örtüsü"

-Lise Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası

Ünite 3’te "Türkiye'de Ormanlar ve Orman işletmeciliği"

-Lise Seçmeli Coğrafya “Çevre ve İnsan”

-Lise Biyoloji :

Ünite 5’te "Canlılar Çeşitliliği ve Sınıflandırma"

Ünite 6’da "Dünya Ortamı ve Canlılar”

Ortaöğretimde Çevre Eğitiminin Kapsamı

1. “Hayatın kimyasal temeli ve organik canlılar üzerinde ekonomik faaliyetlerin etkileri, su, hava, toprak kirlenmesinin nedenleri, aşırı üretim ve tüketimin türlerin yok olmasındaki etkisi,”

2. “Hücre yapısı ve fonksiyonları, kalıtım ve genetik gibi biyoloji konularının anlatılması”

3. “Virüsler ve hastalıklarda oynadığı rol, nüfus artışının çevre sağlığı üzerindeki, sağlıklı bir çevrenin ekonomik maliyeti,”

4. “Evrim süreci: Biyolojik evrim ile insanın sosyal ve ekonomik evrim süreçlerinin karşılaştırılması olarak anlatımı,”

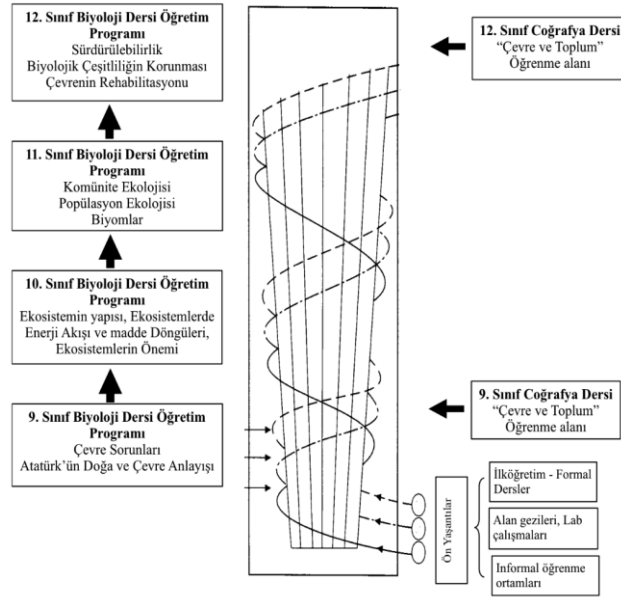
5. “İnsanın biyolojik yapısı, omurgalı ve omurgasız hayvan türleri, sürüngenler, bitkiler ve aralarındaki doğal ilişki,”

6. “Ekosistemdeki biyotik ve abiyotik faktörler, madenler, su, hava ve toprağın kullanımı, ekonomik olarak kar ve fayda kavramları açısından incelenmesi,”

7. “Ekonominin temel ilkeleri, çevre-ekonomi-biyopolitik ilişkilerinin işlenmesi” (Tunçer, 2009).

Aydoğdu'nun (2010) yapmış olduğu 1997-2007 Biyoloji Dersi Öğretim Programı karşılaştırmasında, 2007 Biyoloji dersi öğretim programlarında çevre ile ilgili kazanımlara daha fazla yer verildiği ortaya konulmuştur. 1997 lise biyoloji dersi öğretim programı incelendiğinde (MEB, 1997), 9. Sınıf biyoloji dersinde çevre ile ilgili konuların yer aldığı üniteler “canlıların çeşitliliği ve sınıflandırılması, ekoloji-dünya ortamı ve canlılar”; ve 11. Sınıf biyoloji dersinde ise “kalıtım, biyoteknoloji ve genetik mühendisliği, canlılarda davranış”dır. 10. Sınıf biyoloji dersinde çevre konularının yer almamaktadır (Ekici, 2005). Lise öğretim programlarında yer alan Çevre ve İnsan dersi çevre eğitiminin hedeflerini yerine getirmesi bakımından önemli bir derstir (MEB, 1992). Uzun ve Sağlam'ın (2007),

lise öğretmenleri ile yapmış oldukları araştırmada, öğretmenler, seçmeli ders olarak verilen Çevre ve İnsan dersinin çoğu ortaöğretim kurumunda açılmadığını, açılan okullarda ise bu dersin çevre eğitime yönelik bilgi ve becerilerin yeterince kazandırılmadığını belirtmişlerdir.

Şekil 2.4: Lise Biyoloji dersinin çevre konu ve kavramları ile ilgili dersler arası yatay ve dikey ilişki (MEB, 1997).

2.1.1.8 Yükseköğretimde Çevre Eğitiminin Önemi

Yüksek öğretim kurumları yetiştirdikleri mezunların çevre ile ilgili bilgi, tutum, davranış ve değerlerini geliştirmeli, çevre problemleri arasında bağlantı kurdurabilmelidir. Gelecek nesillerin daha sürdürülebilir bir dünyada yaşayabilmeleri için bu oldukça önemli bir adımdır. Bunun için öncelikli adım çevre okuryazarlığının belirlenmesi ve geliştirilmesi bunula ilgili değerlendirmeler yapılmasıdır. Çevre eğitiminin temelinde fen bilimlerinin yer aldığı düşünülürse, üniversitelerde yetiştirilen biyoloji, kimya, fizik ve fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre sorumluluğuna karşı ilgi düzeylerinin artırılması büyük önem taşımaktadır (İleri, 1998).

Yükseköğretimde verilen eğitimin amacı, araştıran geliştiren, bulduklarını tahlil eden, bilimi kullanan, yorumlayan ve üstüne yeni bilgiler koyabilen kişileri yetiştirmektir. Çevre eğitimi okul öncesi döneminden itibaren başlamalı aşama aşama eğitim programları ile kazandırılmalıdır. Deneyim, çocuklara eğitim verirken anlatmadan önce gelmelidir. Çevre eğitiminde öğrencilere grup çalışması şansı verilmelidir. Sadece öğrenciler değil çevre sorunlarını denetleyecek kişilerin de eğitilmesi gerekmektedir. Çünkü duyarlı ve bilinçli öğretmenler ancak çevre konusunda öğrencilere olumlu bilgiler aktarabilmektedirler. “Öğrencileri, ezbercilikten ve bilgi hamallığından kurtaran, bilimsel düşünme yeteneği kazandıran, beyin gücünü geliştiren, üretken, kendini değerlendirebilen insanca yaşama biçimini benimseyen, dengeli kişiler olarak yetiştirmeye dayanan bir eğitim anlayışı geliştirilmelidir” (Yücel ve Morgil,1998).

Üniversitelerin hedeflerinden biri de, “çalışma alanları ne olursa olsun tüm öğrencilerinin çevre okuryazarı olmalarına olanak tanımak ve bu hedefe ulaşmak için ise, üniversite öğrencilerinin mevcut çevre okuryazarlığı seviyelerini belirlemektir” (Teksöz, Şahin ve Ertepinar, 2010).

Ülkemizde bulunan üniversitelerdeki çeşitli programlarda gençlere çevre ile ilgili istenilen tutum ve davranışları kazandırmaya yönelik dersler bulunmaktadır. Bu derslerden bazıları şunlardır; Ekoloji, Türkiye'nin Çevre Sorunları, Çevre Hukuku, Çevre Felsefesi, Ekosistemler, Çevre ve İnsan, Çevre Biyolojisi. Bu derslerde öncelikli olarak ekosistemlerin işleyişi, çeşitlilik, insan faaliyetleri sonucu ortaya çıkan çevre sorunları ve bu sorunlara çözüm önerileri anlatılmaktadır. Ziraat, orman, biyoloji, mimarlık, çevre mühendisliği, biyoloji öğretmenliği, sınıf öğretmenliği gibi bölümlerde eğitim alan öğrenciler için bu dersler zorunlu olmaktadır. Diğer bölümlerdeki öğrenciler ise seçmeli olarak çevreye ilişkin dersler alabilmektedirler (Tüysüzoğlu, 2005).

2.1.1.9 Öğretmenlerin Çevre Eğitimindeki Rolü

Öğretmenler, çocukların meraklarından ve ilgilerinden yola çıkarak onların çevre bilgilerini ve çevre farkındalıklarını destekleyip geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bir öğretmen çevre dostu olduğu müddetçe çocuklara çevre ile ilgili bilgiler vermede etkili olabilmektedir (Doğan, 2007). ABD’de çevre eğitimi verecek öğretmenlerin yetiştirilmesinin öncelikli konulardan biri olduğunu vurgulamaktadır ve Eğitim Birimleri ekologlarla işbirliği yaparak çok sayıda “eğitenin eğitimi”ni gerçekleştirmektedir (Ozoner, 2004). Amerika’daki uygulamalardan esinlenerek, 1999 yılında TÜBİTAK “Milli Parklarda Bilimsel Çevre Eğitimi” başlıklı proje çerçevesinde Termessos, Kaçkar, Kazdağı ve Kapadokya Milli Parkları çevrelerinde doğa eğitimine başlamıştır. Projede milli parklar ekoloji temelinde öğrencilere tanıtılmaktadır. Haktanır (2007), çevre eğitiminin disiplinler arası bir konu olduğunu ve değerler eğitimi, karar verme, yaratıcılık gibi birçok konuyu içerdiğini belirtmiştir. Haktanır’a göre öğretmenin görevi, öğrenmeyi öğretmek ve bilgiye nasıl ulaşılacağı konusunda öğrenciye rehberlik etmektir.

Her kademe ve her branşta görevli eğitimcilerin çevre sorunları ve çözümleri konusunda bilgili, bilinçli, donanımlı ve hassas olmaları beklenmektedir. Çağımız öğretmeni "Filozof Sosyal İşçi" olmalıdır. Yani “verilen kararların gelecekteki sonucunu tahmin eden, sosyal işleme katılan, doğayı korumak için taraf olan kişi olmalıdır” (Çermik ve Turan, 1997). Deniz ve Genç (2007, s.20-26)’e göre, çevre eğitimi kapsamında öğretmenlerde bulunması gereken bazı özellikler vardır. “Yazarlara göre farklı hedef seviyelerinde yer alan bu yeterliliklerden bazıları; bireysel ve toplumsal faaliyetlerin yaşamla çevre arasındaki ilişkiyi nasıl etkileyebileceği konusunda öğrencilerin farkındalıklarını artırma ve çevre sorunlarına yönelik alternatif çözüm önerileri sunma ve bunları değerlendirebilmeye yönelik onlara bilgi ve beceri kazandırmadır”. Sağlam ve Gürsoy (2010)’a göre ise “sürdürülebilir çevre eğitiminin sağlanmasında öğretmen eğitimine odaklanmak gerekmektedir ve öğretmen eğitimi çevre konularına yönelik öğretmenlere pozitif tutum ve yeterli bilgi sağlanması açısından oldukça önemlidir”.

“Mevlana Mesnevisi’nde, duyguların ve duyguların bir insanda birikmesi, sağlıklı bir şekilde işlenmesi ve inceltilmesi sonucunda bir görüşe ulaşılacağını ancak duyguların oluşumunda veya işlenmesinde hatalar varsa yanlış görüşlerin ortaya çıkabileceğini” ifade etmiştir (Akt. Ergun, 1993, s. 87). Çevre eğitiminde öğretmenin rolü oldukça önemlidir. Öğretmenlerden beklenen öğrencilerine iyi model olmaları, onları çevre sorunlarının farkında, sorunların çözümü için çaba gösteren, sorumluluk sahibi, duyarlı ve bilinçli bireyler olarak yetiştirmeleridir. Bu yüzden öğretmenlerin hizmet öncesi ya da hizmet içi dönemde çevre eğitimi konusunda iyi yetiştirilmesi gerekmektedir (Gökçe, 2009).

“...çevrenin korunması sadece çevrecilerin, çevre eğitiminin verilmesi de sadece çevre eğitimcilerinin görevi değildir. Çevrenin korunması hepimizin görevidir. Tüm derslerde söz konusu dersler ile çevrenin korunması arasında bir ilgi kurulmalıdır. Çevre sorunları insan varlığını tehdit ettiği gibi dünyamızı da yaşanmaz hale getirmektedir. Bu büyük felakete dur demenin bir yolu ise insanların şimdi ve gelecekte alışıla gelmiş düşünceler ve davranışlardan vazgeçmesi olacaktır. Bugün, çevre problemleri sadece teknoloji ile veya yasalarla çözülebilecek bir problem değildir. Bu, ancak bireysel davranışların değişmesi ile mümkündür. Davranışların değişmesi ise tutum, bilgi ve değer yargılarının değişmesini zorunlu kılar. Çevreye karşı pozitif tutum ve değer yargılarının oluşması ise çevre eğitimi ile mümkündür...” (Akt: Erten, 2005).

2.1.2 Canlandırma Sineması

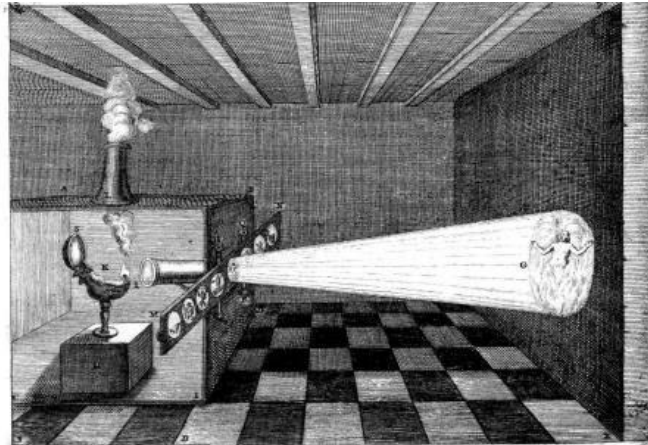
20. yy. başında sinemanın gelişimi teknik açıdan iki ayrı yönde gerçekleşmiştir. İlki; oyuncu, set ve devinimli kamerasıyla canlı sinema; ikincisi ise, elle çizilmiş oyuncular, nesnelere ve durağan kamerasıyla canlandırma sinemasıdır (Hünerli, 2005, s.12). Çizgilerin hareketlendirilmesi sanatı olarak da ifade edilen canlandırma, insanın göremediği ya da giremediği yerlerdeki devinimleri göstermede kolayca kullanılmaktadır. Medya çalışmaları sözlüğüne göre: “Canlandırma, hareketli-aksiyon filmler yaratmak için çizimleri veya artan oranda bilgisayar destekli imajları kullanma tekniğidir.” (Abercrombie and Longhurst, 2007, s.15). Latince animare kökünden gelen animasyon “hayat vermek” anlamına gelmektedir. Elle yapılan, plan bir hareket oluşturmayı hedefleyen bir türdür. Canlandırmanın bir

dalı olan çizgi filmler de belirtilen durum için kullanılan eğlenceli ve dikkat çeken araçlardır. Bir disiplin olarak animasyonun uzun bir geçmişi vardır. Canlandırma sineması tarihte belli başlı dört evre geçirmiştir (Halas, 1979, s. 259-260).

- “Başlangıçtaki büyücülük ve göz bağıcılık dönemi,”
- “1920’lerde, çizgi filmin sinema endüstrisinin tecimsel eğlence araçlarından biri durumuna gelmesi,”
- “1930 ve 40’larda, canlandırma filminin uzun sarımlı (metraj) eğlenti film biçimine dönüşmesine yol açan, teknik gelişim dönemi,”
- “İçinde bulunan ve canlandırma filminin, televizyon reklamından özel deneme ve eğitim filmlerine değin hemen hemen her alanda büyük ölçüde yaygınlaşması dönemi.”

2.1.2.1 Canlandırma Sineması Tarihi ve Önemli Dönemler

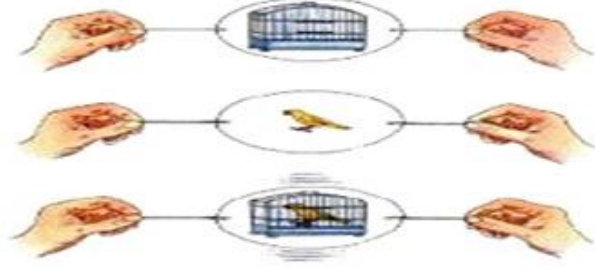
Pietr Van Musschenbroek ilk hareketli resmi gerçekleştiren bilim insanıdır. (Hünerli, 2005, s.9). 16. yüzyıl Avrupa’sında “flipbook”lar yaygındır (Wells, 1996). Sihirli fenerler ya da diğer ismiyle büyü fenerler ilk slayt projektörleridir (Resim 2.1). Canlandırma görüntülerinin oluşumunu sağlayan ilk uygun araç olması bakımından animasyon filmlerin gelişiminde önemli bir yeri bulunmaktadır.

Resim 2.1: Magic lantern/ Sihirli fener (Doğramacı, 2011, s.9).

17. yüzyılın sonlarında Johannes Zahn, döner disk ile hareket yanılması gösteren bir gösteri düzenlemiştir (Charles, 1983, s.9). 9. yüzyılda icat edilen thaumatrope ‘un yan taraflarındaki ipler sayesinde iki görüntüden tek görüntü

oluşması sağlanmaktadır. Örneğin bir tarafta kuş diğer tarafta kafes resmi varsa, thaumatrope döndürülerek kuşun kafes içinde tek bir görüntüsü ortaya çıkmaktadır (Resim 2.2).

Resim 2.2: Thaumatrope (Gökçearslan, 2010).

"Zoetrope" diğer adıyla "Hayat Tekerliği" 1834 yılında William George Horner tarafından icat edilmiştir. Bir mil üzerinde dönen diskin içerisinde görüntüler bulunmaktadır ve disk döndükçe bu görüntüler hareket ediyormuş gibi algılanmaktadır (Resim 2.3). Phenakistiscope ve Praxinoscope gibi araçlar zoetrope benzemektedir fakat praxinoscope'ta silindir içine aynalar yerleştirilmiştir ve silindir dönerken izleyiciler aynalara bakarak yansıyan görüntüleri izlemektedirler (Resim 2.4). Phenakistiscope'ta ise silindirde yarıklar oluşturulmuştur. Joseph Plateau, 1881'de Phenakistiscope ile ilk canlandırma filmlerini yapmaya başlamıştır (Resim 2.5).

Resim 2.3: Zeotrope (www.kierananimations.files.wordpress.com)

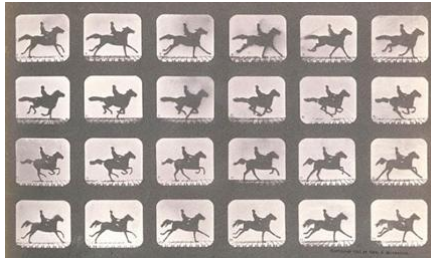

Resim 2.4: Praxinoscope (www.intelligentheritage.files.wordpress.com).

Resim 2.5: Phenakistoscope (www.sites.google.com)

19. yüzyılda Eadweard Muybridge sıralı zamanlama fotoğraf çekimleri ile atların koşarken hareketlerini yakalamıştır. Resim 2.6'da Muybridge'in koşan atları çekmiş olduğu fotoğraf serisi görülmektedir.

Resim 2.6: Eadweard muybridge, galloping horse (1878) photograph (www.theatlantic.com).

19. yy'da saydam ve esnek selüloz makara filmler kullanılmaya başlanmıştır. 1895'in ilk yıllarında Lumire kardeşler Paris'te halka ilk hareketli resimleri yani sinemayı sergilemişlerdir (Charles, 1983, s.11). 1900 yılında J. Stuart Blackton büyülu çizimi yapmıştır. Blackton, stop motion tekniğı ile insanın yüz ifadelerini canlandırmıştır. Bunun ardından gelen filmler daha çok foto-animasyon olarak ifade edilmektedir. Blackton Humorous Phases of Funny Faces (Komik Yüzlerin Güldürüsü-1906) adlı filminde karatahtaya tebeşirle çizilerek karakterlerin oynatılmasını hedeflemiştir (Wells, 2002). İlk canlandırma filmi bazı araştırmacılara göre Fransız Emile Cohl'un çektiğı Fantasmagorie iken bazılarına göre ise J. Stewart Blackton'un Humorous of Funny Faces isimli filmidir. Bu ilk filmlerde her çizim geri planlarıyla birlikte her karede tekrar edilmektedir. 1913 ile 1917 arasındaki dönemde animasyonda en temel eğilim karikatürler uyarlamalarıdır. (Wells, 2002). Animasyon sineması için Winsor McCay önemli bir isimdir. Hatta Uluslararası Animasyon Film topluluğunun adı Winsor McCay ödülü olarak değiştirilmiştir. McCay'in 1911 yılında yaptığı "Little Nemo in Slumberland" filmi ve Gertie the Dinosaur (Dinazor Gertie) (Resim 2.7) en önemli filmleridir (Beck, 2004, s.14).

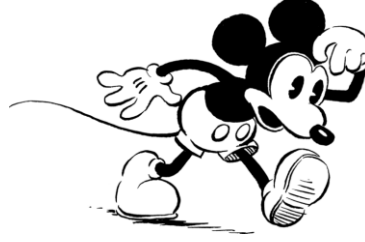
Resim 2.7: Winsor mccay, dinazor gertie (wwwb.library.osu.edu).

Pat Sullivan'ın canlandırma filmi için yarattığı Felix the Cat (Kedi Feliks) ilk "star" canlandırma karakteridir (Resim 2.8).

Resim 2.8: Felix the cat (www.awn.com).

Canlandırmanın en bilinen ismi şüphesiz Disney'dir. Disney'in en ünlü karakteri de Mickey Mouse'tur (Resim 2.9). "Disney, faresine, insana benzer bir biçim, duygu, davranış yükledi; yanına kendi dünyasında, yaratıcılığında çıkan başkaca hayvanları (atlar, eşekler, filler vb.) katarak sokaktaki adamın duygularını, gizli tutkularını, bütün dünyayı etkileyebilecek bir biçimde yansıtmayı bildi..." (Halas, 1979).

Resim 2.9: Mickey mouse, 1929 (www.vignette.wikia.nocookie.net).

Disney'in Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler filmi 1934 yılında başlayıp 1937 yılında tamamlanmıştır. (Moritz, 2003, s.315). "Masalları canlandırma sinemasına uyarlayan Disney'e 20. yüzyılın Esop'u denilmiştir" (Hünerli, 2005, s.25). Onaltı yaşında kariyerine başlayan Walt E. Disney, kurduğu canlandırma ve film sektörü ile günümüz Walt Disney stüdyolarının temellerini atmıştır. 1992 yılında yapılan Aladdin filmi ile canlandırma filmleri sadece çocukların değil, yetişkinlerin de hedefi haline gelmiştir (Hünerli, 2005: 26). Disney'in diğer filmleri arasında Donald Duck, Cynderella (Kül Kedisi), Sleep-ing Beauty (Uyuyan Güzel), Pinocchio (Pinokyo), Dumbo, The Lion King (Aslan Kral), Bambi... bulunmaktadır. En önemli yapımları arasında sayılan filmi ise Fantasia filmidir. Bu film ile canlandırma teknikleriyle müziğe biçim vermeye çalışılmıştır.

Warner Bros (Warner Brothers) şirketi 1930'lu yıllarda canlandırma sektörüne girmiştir. 1970'li yıllarda başlayan "Anime" manga (çizgi roman) geleneği ile gelişen öykü ve çizimlerin canlandırma yöntemiyle canlandırılması olarak tanımlanmaktadır. Bu alanda Japon sineması oldukça gelişmiştir. Osamu Tezuka 'Akira' filmiyle, Hayao Miyazaki de 'Spirited Away (Kayıp Ruhlar)' ilmiyle en güzel örneklerini vermiştir.

Japon sinema sanatçıları manga tarzında çizdikleri Batı ve Avrupa kültürünün öykülerini tekrar Avrupa'ya satmış, her anlamda manga tarzını benimsetmişlerdir (Resim 2.10-2.11). Çin canlandırması kaligrafik yaklaşımlarla, Çekoslavakya kukla animasyonu, Rusya ise çizim türü animasyonlarla tanınmaktadır.

Resim 2.10: Heidi
(www.evdeyazar.blogspot.com).

Resim 2.11: Şeker kız
(www.hikâyelerimiz.com).

Geçmişten günümüze yaratılan çizgi film tipleri izleyiciler tarafından benimsenmiştir. Hatta o kadar çok beğenilmiştir ki her bir çizgi film kahramanı kendine has bir hayat kazanmıştır (Halas, 1979, s.260). Çizgi film kahramanları gün geçtikçe yaşayan film yıldızları kadar ünlenmişlerdir. Çizgi filmlerin kullanıldığı alanlar şunlardır (Halas, 1979, ss.266-267):

- “Sinemalar için tasarlanarak, eğlendirmek amacıyla yapılan uzun sarımlı filmler,”
- “Sinemalarda gösterilmek amacıyla sınırlı ölçüde üretilen kısa eğlence filmleri,”
- “Sinema için hazırlanan reklam filmleri,”
- “Halkla ilişkileri geliştirmek, endüstri, bilim, teknoloji, propaganda ya da satış arttırımı sağlamak için çeşitli alanlarda kullanılmak için yaptırılan film,”
- “Ulusal ve uluslararası kuruluşlarca yaptırılan film,”
- “Özellikle televizyon için üretilen ve çocuklar için hazırlanmış eğlence filmleri ve kukla filmleri,”
- “Üniversitelerde ve liselerde çeşitli bilim dallarında öğretim amacı ile üretilen filmler, özellikle bilgisayar canlandırma filmleri,”
- “Öğretim kurumlarında öğrenciler ve sanatçılar tarafından bireysel anlatım ve devinim çalışması biçiminde gerçekleştirilen deneme filmleri”.

Çizgi filmlerin gizli gücü karmaşık olayları gün yüzüne çıkarmak, görsel zekayı harekete geçirerek kalıcı, hızlı ve etkili bir öğretim sağlamaktır. Olaylar, durumlar canlandırma sayesinde somutlaştırılabilen ve kavramlar, simgeler

yalınlaştırılarak etkili bir öğrenme sağlanabilmektedir. Çizgi filmlerde konular karikatürize edilebildiği gibi güldürü şeklinde sunulabilmektedir. Böylece iletiler izleyiciye daha keyifli bir şekilde sunulmaktadır.

2.1.2.2 Türkiye’de Canlandırma Sineması

Türkiye’de canlandırma sineması alanında akademik düzeydeki eğitim yeterli değildir. Gelişmiş ülkelerin birçoğunda okul öncesi döneminden itibaren çocuklara sinema ile ilgili teknik araçların nasıl yapıldığı yaparak-yaşayarak gösterilmektedir. Bu sayede çocukların üst düzey düşünme becerileri geliştirilebilir, diğer taraftan da canlandırmanın mantığı temel düzeyde kavratılabilir.

MEGEP projesiyle (MEGEP, 2011), Nesne Canlandırma ve Grafik ve Animasyon seçmeli dersleri Meslek Liselerinin Grafik ve Fotoğraf Alanı Bölümlerinde haftada 4 saat olarak okutulmaya başlanmıştır. Canlandırma sineması ile ilgili ülkemizde yeterli donanıma sahip kişilerin sayısı oldukça azdır. Bunun sebepleri arasında yetişmiş öğretim elemanı sayısının yeterli olmaması, mezunların canlandırma sinemasıyla sadece bağlantılarını televizyon kanalıyla sağlaması, bölümün maliyetinin yüksek olması veya yüksek olduğu düşünülmesi, sektörün gelecek vadeden taraflarının bilinmemesi ya da az bilinmesi ve en önemlisi canlandırma sinemasının sadece çocuklar hitap eden bir yanı olduğu algısıdır.

90’lı yıllara kadar ülkemizde Güzel Sanatlar ve İletişim Fakültelerinin bazı bölümlerinde canlandırma ile ilgili dersler verilmekteydi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi bu alandaki çalışmaların yetersizliğini öngörerek 1990 yılında Türkiye’deki ilk Çizgi Film bölümünü açmıştır.

"Çizgi Film (Animasyon) Bölümü, Son yıllarda görsel iletişim sektörlerinde (özel televizyonlar, video, animasyon ve multimedya yapım şirketleri, reklam ajansları gibi) ortaya çıkan çizgi film sanatçısı gereksinimini karşılamak amacıyla kurulmuştur. Günümüzde yeni teknolojilerin ortaya çıkmasıyla çizgi film sanatı, hemen hemen otomatik üretim sürecine dönüşerek, temel ve türsel niteliğinde önemli

değişikliklere uğramış ve bu sanat dalının hem görsel dil dağarcığı, hem de kullanım alanları genişlemiştir. Bugün çizgi film sanatçısı için en önemli gelişme, çağımızın hızla değişen toplumu içerisinde kendisine "meslek" olarak bir yer bulmasıdır. Bölüm, bu alandaki sosyo-ekonomik örgütlenmeyi destekleyen bir tutumu benimsemiştir. Böylece Çizgi Film Bölümü, bu sanat dalının eğitimini vermenin yanında, onu bir meslek dalı haline getirme sorumluluğunu da üstlenmiş bulunmaktadır. Dört yıllık eğitim sonunda, sinema dili, film, video, animasyon ve multimedya teknikleri öğretilerek, reklam, sinema, televizyon, multimedya ve eğitim sektörlerinin çeşitli dallarında görev yapacak ve bir tek konuda uzmanlaşmış sanatçı tipinden çok, hem kavramsal hem de teknik becerileri üstün, donanımlı sanatçı tipi yetiştirilmesi amaçlanmaktadır” (Anadolu Üniversitesi, 2010).

Maltepe Üniversitesi’nde Çizgi Film-Animasyon Bölümü 2005 yılında eğitime başlamıştır (Maltepe Üniversitesi, 2010). İkinci devlet üniversitesi olarak Dumlupınar Üniversitesi 2006-2007 öğretim yılında Animasyon bölümünü açmıştır (Dumlupınar Üniversitesi, 2010). Dokuz Eylül Üniversitesinde bu alanla ilgili eleman yetiştirecek bölümler bulunmaktadır (Dokuz Eylül Üniversitesi, 2010).

Canlandırmalar etkili bir kitle iletişim aracıdır. Canlandırmaların olumlu ve olumsuz tarafları bulunmaktadır. Olumsuz yanları; zararlı, şiddete dayalı düşünce yapısını içermeye ihtimalidir. Olumlu yanları ise kişilerin bakış açısını değiştirir, sanat kültürü kazandırır, toplumda farklı ilgi alanlarının oluşmasına sebep olabilir.

2.1.2.2.1 Türkiye’de Canlandırma Sanatçıları

Vedat Ar, öğrencilerine canlandırma sineması ile ilgili kurslar vermiştir ve öğrencileriyle 1947 yılında Zeybek Oyunu adlı filmi çekmiştir. Bu film Türkiye’nin ilk canlandırma filmidir (Balcıoğlu, 1976, s.125). 60’lı yıllarda, Oğuz Aral, Yalçın Çetin, Bedri Koraman, Orhan Özdemir karikatüristler bu alanla ilgili çalışmalar yapmışlardır. Ateş Benice, Erim Gözen, Tan Oral, Derviş Pasin, Tonguç Yaşar, Orhan Büyükdoğan, Ali Murat Erkorkmaz gibi canlandırma sanatçıları, doğrudan eğitimini almadıkları halde canlandırma sanatı ile ilgili önemli eserler vermişlerdir.

1970 yılında Tonguç Yaşar, Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü adlı filmiyle Antalya Film Festivalinde ödül kazanmıştır. Film Türk hat sanatından yola çıkılarak yapılan bir başyapıttır. Hat çizgileri ile tasarlanan animasyonda Osmanlı kayığı kürek çekerek yüzdürülmektedir (Elpen, 2006).

Resim 2.12: Tonguç Yaşar, "Amentü gemisi nasıl yürüdü" filmi, 1970
(www.serdara.com/turkiye-animasyon-tarihi).

Orhan Büyükdoğan'ın "İzocam" reklam filmi, reklam amaçlı çizgi filmlerin başyapıtı olarak gösterilmektedir. Bu reklam filmi uzun yıllar televizyonlarda yer almıştır. Orhan Büyükdoğan, Kültür Bakanlığı için "Dede Korkut, Bamsi Beyrek, Hızır" vb. filmlerle birlikte çocuklarda çevre bilincini geliştirmeyi amaçlayan 13 bölümlük "UGY" (Uzaydan Gelen Yaratık) çizgi filmini çekmiştir. Ancak dizinin 13 bölümü tamamlanamamış, 7. bölümden sonra ekonomik etkenlerden ötürü sonlandırılmıştır.

Resim 2.13: Orhan Büyükdoğan, "UGY" filminden bir çizim, 1990
(www.docplayer.biz.tr)

"Temel Özellikleriyle Çizgi Canlandırma" isimli kitabın yazarı Mehmet Naci Dedeal'dır (Resim 2.14). Levent Elpen' de Türkiye'de Canlandırmacılar Meslek Birliği'nin kurulmasında önyak olmuştur. (Resim 2.15).

Resim 2.14: Mehmet Naci Dedeal, "Sincap", 1995 (www. docplayer.biz.tr).

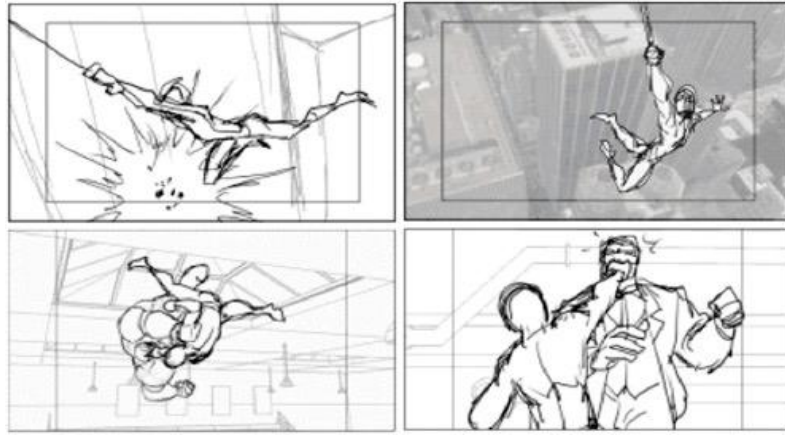

Resim 2.15: Levent Elpen, "Yeşil kedi - Zaman gezgini",
birinci bölüm, 2008 (www. docplayer.biz.tr).

Dünyada gişe rekorları kırmış bir çok canlandırma filmin yapım aşamasında yer alan ve çeşitli nedenlerden dolayı yurt dışında bulunan canlandırma sanatçılarımız önemli birçok projede yer almışlardır. Örneğin; Spiderman, Xman, Disney Micky Mouse Twice vb. filmlerde çeşitli teknik çalışmalar yapan Cemre Özkurt, Kaan Kalyon, Tarzan filminin önemli bazı sahnelerini düzenleyen Tahsin Özgür, Dream Works şirketinin ortaklarından biri Şahin Ersöz, Kayıp Balık Nemo, Karınca-Z gibi filmlerin arka sahnelerini yapan Taylan Erdem'dir. Türkiye'de canlandırma sektörünün yeterince gelişmemesi nedeniyle yetenekli birçok Türk sanatçısı çalışmalarını yurt dışında sürdürmeyi tercih etmektedir.

Resim 2.16: Cemre Özkurt, Gentlemen's duel: Animated short film, Blur studio, 2006. (www.docplayer.biz.tr).

Resim 2.17: Şahin Ersöz, Örümcek adam (Televizyon serisi) Sony Imageworks Entertainment için yapılan Storyboard örneği. (www.docplayer.biz.tr).

Resim 2.18: Tahsin Özgür, Tarzan 1999 (www.docplayer.biz.tr).

Arabalar filmindeki görsel efekt çalışmaları ile Taylan Erdem Annie Awards'da "Görsel Efekt Dalında Üstün Kişisel Başarı Ödülüne" aday gösterilmiştir (Resim 2.19).

Resim 2.19: Erdem Taylan, görsel efektlerini yaptığı Arabalar filminden bir sahne, 2 (www.hedefhalk.com).

TRT, yerli yapım çizgi filmlere yer vermeye başlamıştır. 80’li yıllarda çeşitli stüdyolar (Pasin-Benice Stüdyoları, Çizgi Reklam, Animatek, Tele Çizgi, Animatek, vb.) hem TRT hem de çeşitli devlet kurumları için eğitici animasyonlar yapmaya başlamışlardır (Hünerli, 2005, s.66). Meral Erez, “Il Gatto” animasyonu ile Balkan Film Şenliği Ulusal Kısa Film Yarışması’nda birinci olmuştur. Meral ve Cemal Erez, “Les Cordes” filmi ile Marlyle Roi Kısa Film Şenliği’nde ödül almışlardır. Ateş Benice’nin “Stereo” filmi Portekiz’deki bir yarışma için özel davet alarak gösterime girmiştir. Bahattin Alkaç’ın “Tombişin Öyküsü” adlı filmi Almanya’da bir yarışmaya katılmıştır. Ali Murat Erkorkmaz’ın “Quick Case” filmi Annecy Canlandırma Film Festivali’nde ilk ona girmiştir. Türkiye’nin ilk uzun metrajlı filmi ise “Boğaç Han”dır.

Resim 2.20: Quick case (www.academia.edu.tr).

2.1.2.2.2 Türkiye’de Devrimli Görüntünün Geçmişı

17. y.y’da Hacivat Karagöz gölge oyunu.

1930’da Cemal Nadir Gürel, ilk kısa animasyon denemesi: “Amcabey Plajda”,

1947-49’da, Vedat Ar, 3 dakikalık Türkiye’nin ilk animasyon filmi: “Zeybek Oyunu”

1951-57’de Türkiye’nin ilk uzun metrajlı renkli film projesi: “Evvel Zaman İçinde”

1970’de Tan Oral, TRT Kültür ve Sanat Bilim Ödüllerinde 16 mm’de Büyük Ödül alan animasyon filmi: “Sansür”

1972’de Meral Simer, kendine özgü bir tarzı olan Amentü Gemisi tarzında bir animasyon filmi: “Bahar Nasıl Tamam Oldu”

1978’de Meral Erez Balkan Film Şenliğı Ulusal Kısa Film birincisi olan animasyon filmi: “Il Gatto

1980’de Ateş Benice, Zagreb Canlandırma Filmleri Şenliğinde Gösterime giren animasyon filmi: “Stereo”

1980’de Bahattin Alkaç, “Tombişin Öyküsü”,

1983’te Ali Murat Erkokmaz, Annency Canlandırma Film Festivalinde ilk 10’a giren animasyon filmi: “Quick Case”

1984’te Derviş Pasin ve Ateş Benice’nin, TRT için çektiğı animasyon filmler :“Tomurcuk”, “Süper Cıvciv”, “Evliya Çelebi”, “Karınca Ailesi”, “Ece ile Yüce”

1988’de Derviş Pasin, ilk uzun metrajlı animasyon film: “Boğaç Han”,

1990’da Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi ilk Çizgi Film Bölümü açılmıştır.

1993’te Çizgi Filmciler Derneğı açılmıştır

1994’te Tahsin Özgür, Asterix’te ve Tarzan filmlerinde animatör olarak görev yapmıştır.

1997’de Tahsin Özgürve Şahin Ersöz Walt Disney-Herkül’de animatör olarak görev almıştır

Resim 2.21: Herkül (www. serdara.com).

2005'te Maltepe Üniversitesinde Çizgi Film Animasyon Bölümü açılmıştır.

2006'da Kütahya Üniversitesinde Çizgi Film Animasyon Bölümü açılmıştır.

2008'de TRT Çocuk yayına hayatına başlamıştır.

2009'da "Keloğlan" TRT Çocuk tarafından ilk 3 Boyutlu çizgi film serisi gösterime girmiştir.

2.1.2.2.3 Türkiye'deki Başlıca Animasyon Stüdyoları

1. Ankara

Animax Animasyon Stüdyoları: Keloğlan Masalları, Keloğlan Odama Saklandı, Anka-Anadolu Kartalları

Mavi Rüya Animasyon: Dede Korkut Hikâyeleri, Reklam...

2. Eskişehir

Düşyeri Çizgi Film ve Animasyon Stüdyosu: Pepee, Ayas, Saybek

Resimli Film: Minyatür Masallar, Bir Varmış Bir Yokmuş, Bizim Ninniler

3. İstanbul

Animanya Animasyon: Reklam, Film...

Arca Medya: Pu Dünyası, Cille, Nane ile Limon, Gizemler Diyarına Yolculuk

Siyah Martı Reklam ve Animasyon Stüdyosu: Harika İşler Takımı, Biz İkimiz, Köstebekgiller, Kimin Tarlası, Kelile ve Dimne

Haylaz Film: Leylek Kardeş

Düşler Evi Çizgi Film Stüdyosu: Küçük Hezarfen

sineması sınırları zorlayan bir süreçtir. Anlatımı gerçekleştirmek için bir çok kaynak söz konusudur fakat tek tek çekilen kareler yoğun bir çaba ve emek istemektedir (Bordwell ve Kristin, 2008, s.378).

Eski Yugoslavya'daki Zagrep okulunun temsilcileri animasyonun tanımına kendine has bir yorum katmışlardır. Onların yorumlarına göre animasyon “kopyalama yoluyla değil, gerçeği dönüştürerek bir desene ruh ve hayat vermektir. Zagrep okulu temsilcileri animasyonun teknik bir süreç olarak önemini anlamakla birlikte, hayat vermektan yola çıkarak işin yaratıcı boyutunu vurgulamaktadırlar”. Preston Blair'a göre : “bir karakteri çizme ve fotoğraflamak bu bir insan, hayvan ya da nesne olabilir ve bu yolla hayatın benzeri hareketler yaratma sürecidir. Canlandırma hem sanat hem zanaattır, çizgi film çizerinin, sihirbazını güzel sanatlar alanında çalışan bir sanatçının, müzisyenin, kamera operatörünün ve film yönetmeninin yeni bir sanatçı türü olan canlandırmacıyı yaratmak için bir araya geldiği bir süreçtir” (Wells, 2002, ss. 3-4).

Blair'e göre canlandırmanın en önemki kısmı çizimdir. Furniss'e göre “canlandırma mimesis (taklit) ve soyutlama arasında bir yerde yer almaktadır”. Blair “canlandırma gerçekte sınırları keşfedilmemiş engin bir sanat formudur demektedir. Ayrıca en önemli özelliği açık bir form olması ve içerdiği en önemli unsurun hareket olmasıdır” (Wells, 2002, ss.5-6).

Gökçearsan'a göre, “mizah içerikli canlandırmalarda biçim söz konusu olduğunda, deformasyon, abartı, karikatüre yakın bir form anlayışı, formda esneme, bir objenin başka bir forma dönüşmesi, görüntüde değişim ve dönüşüm, zıt biçimlerin kullanımı, aykırı malzemelerin bir arada kullanımı, malzmeden kaynaklanan espriler görülmektedir”. Yine Gökçearsan'a göre, “Biçime özgü bu uygulamaların izleyiciyi güldürdüğü gözlemlenmiş, bu saptamalar canlandırmalarda yoğun bir biçimde kullanılmıştır ve günümüzde de kullanılmaya devam etmekte olup mizaha ulaşmada en az biçim kadar etkili olan bir diğer önemli öge ise harekettir”. Canlandırmada sinemasında kullanılam aykırı hareketlendirme gerçek dünyada olan hareket anlayışından çok farklıdır. Fakat canlandırma sinemasında kullanılan abartılı

hareket komik bir görüntü oluşturmaktadır. Fizik kurallarına aykırı olan bu işleyiş izleyicilerin daha önce görmediği hareketler olması bakımından dikkat çekicidir.

2.1.2.3.1 Çizgi Animasyon

Çizgi animasyon, Cartoon ya da Cel Animation olarak isimlendirilmektedir ve bilinen en eski animasyon yöntemidir. İki boyutlu animasyon ya da çizgi film, kağıt üzerine çizim, kağıt üzerine mürekkep ve suluboya, cam üzerine yağlıboya ve selüloit animasyon gibi pek çok tekniği kapsamaktadır (Furniss, 2013). Bilgisayar teknolojisinin ilerlemesi ile iki boyutlu çizgi canlandırma artık bilgisayar yardımı ile yapılmaktadır. Örnek olarak Tom ve Jerry, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Mickey Mouse serileri, Donald Duck serileri, Bugs Bunny, Pembe Panter, Pinokyo, Aslan Kral, Alaaddin....

Saniyede 24 ayrı çizim ile oluşturulan çizgi film animasyon tekniğinde kağıt üzerine çizilen çizgiler arka arkaya hızla hareket ettirilmektedir. Böylece nesnelere hareket ediyormuş gibi algılanmaktadır. Bu çizimleri yapan sanatçılara animatör denilmektedir (www. vertigo.com.tr, 2014).

Resim 2.22: Çizgi karakter (ww.vertigo.com.tr).

2.1.2.3.2 Kukla Animasyon

Canlı kukla geleneği el kuklaları, marionette, silüet figürler, obje tiyatrosu, maskeler, tam boyutlu kuklalar ve hatta insan biçimini kullanan fiziksel tiyatroyu içine almaktadır. Karagöz bir çeşit gölge kukla animasyonudur. Macar George Pal ve Çek animatör Jiri Trnka filmlerinde ahşap kukla kullanımlarıyla tanınmaktadırlar.

Resim 2.23: Karagöz gölge kuklası (www.mimesis-dergi.org).

2.1.2.3.3. Nesne Canlandırma

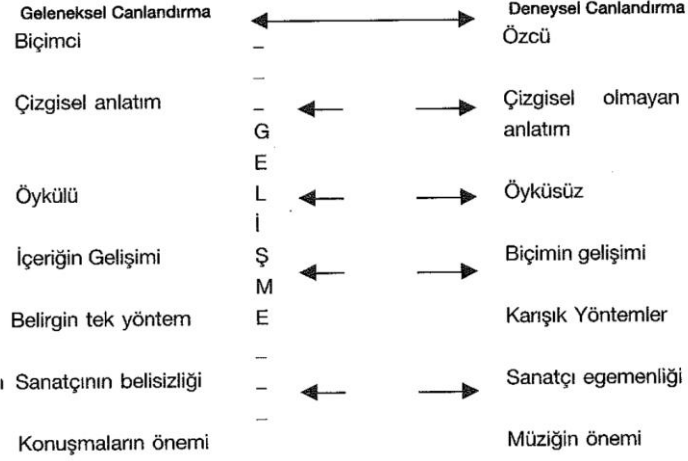
Gerçekte devinimi olmayan görüntülerin devinimliymiş gibi gösterilmesi yöntemidir. Bu yöntemde göre bütün nesnelere yerinden oynatılarak bir film çekilirse devinimli algılanmaktadırlar. Dizigo Vertov'un Film Kameralı Adam filminde kullanılan nesne canlandırma yöntemi sayesinde uçayak üzerinde duran bir kameranın çevresini izlediğini düşünmekteyiz.

Resim 2.24: Dizigo vertov, man with the movie camera (Film kameralı adam) (www.wwww.truefilms.com)

2.1.2.3.4 Deneysel Canlandırma

Hem anlatı, hem de yöntem olarak farklı alanların kullanıldığı bir alandır. Geleneksel canlandırma ile deneysel canlandırma arasındaki farkı Paul Wells aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

Şekil 2.6: Geleneksel canlandırma ile deneysel canlandırma arasındaki fark (Wells, 1996).

2.1.2.3.5 Üç Boyutlu Bilgisayar Canlandırma

3 Boyutlu animasyon, İngilizcede, computer generated images(CG, CGI) olarak da isimlendirilmektedir. En çok benzerlik gösterdiği yöntem kukla animasyonudur. Pixar filmlerinde çoğunlukla bu yöntem kullanılmaktadır. Örneğin Toy Story, Cars, Monsters Inc., Up, Shrek, AntZ, Happy Feet, WALL-E vs.

3 Boyutlu animasyon yalnızca uzun metraj animasyonlarda değil çeşitli efekt karakter dijital mekan eklemek için de kullanılmaktadır. Buna örnek olarak 1984 yapımı Last Starfighter animasyon filmi verilebilir. Günümüzde bir çok filmde ve teknolojiye bu teknolojiye yararlanılmaktadır. Tercih edilme sebepleri ise güzel bir görsellik sağlaması ve daha ucuz olmasıdır (www.vertigo.com.tr, 2014).

Animasyon üretimi karışık kullanımlara yatkın bir alan olması sebebiyle animasyonları yapım tekniklerine göre sınıflandırmak oldukça zordur. En temel özellikleri referans alındığında üç ana başlık ortaya çıkmaktadır.

2.1.2.3.6 Geleneksel, Stop Motion ve Bilgisayar Geleneksel Animasyon

- *“Hand Drawn; Karelerin her birinin birbirinden farklı olarak çizilip birleştirilmesiyle yeni bir hareketin ortaya çıktığı temel animasyon tekniğidir”.*
- *“Rotoscope; Karakterlerin her hareketinin kare kare çizilmesiyle ortaya çıkan tekniktir”.*
- *“Flipbook; Küçük bir defter üzerine sayfa sayfa çizimlerin işlenmesiyle ortaya çıkmaktadır”.*

Stop Motion Animasyon

- *“Cut Out; Görseller önce kolaj halinde hazırlanmakta ardından görsellerin parçaları ayrı ayrı hareket ettirilerek fotoğraflanmaktadır”.*
- *“Puppet; Kuklalar hareket ettirilerek her bir hareketinin fotoğraflanmasıyla oluşturulmaktadır”.*
- *“Claymotion; Kil veya oyun hamuru) modellerin kullanılmasıyla oluşturulmaktadır”.*
- *“Pixilation; Nesnelere birlikte gerçek aktörlerin kullanılmasıyla ortaya çıkan tekniktir”.*

Bilgisayar Animasyonu (CGI Animation)

- *“2D; Animasyonda kullanılan görsellerin bilgisayar yardımıyla hazırlanması ile ortaya çıkan tekniktir”.*
- *“CGI Cut Out; Kolaj animasyonun bilgisayar ile hazırlanmasıyla oluşturulmaktadır”.*
- *“Motion Capture; Rotoscope tekniğine benzer ,gerçek çekimlerin üzerinden bilgisayar ile çizilerek animasyon oluşturulmaktadır”.*
- *“3D; Tüm görüntüler 3 boyutlu bilgisayar grafikleriyle oluşturulmaktadır”.*
- *“Stereoscopic 3D; 3 boyutlu bilgisayar grafikleri, aralarında bir göz mesafesi fark bulunan iki kamera ile kaydedilmektedir ve ortaya çıkan iki görüntü üst üste bindirilerek oynatılmaktadır”.*
- *Morphing; İki farklı görüntü arasında geçiş yapmak için görüntüler arasındaki form değişikliklerini bilgisayar yardımıyla oluşturulmaktadır”.*

Diğer Teknikler

- *“Sand Animation; Aydınlık bir masa üzerinde kumların oluşturduğu gölgelerle yaratılmaktadır”.*
- *“Drawn on Film; Kamera filmlerinin üzerine ardışık görüntüler çizilmesiyle oluşturulmaktadır”.*
- *“Paint on Glass; Cam üzerine suluboya yapılan çizimlerin kamera ile kaydedilmesiyle oluşturulmaktadır” (www.hah-tv.com, 2013).*

2.1.3 Çizgi Film ve Çocuk İlişkisi

Günümüzde teknolojinin hızlı gelişmesiyle birlikte çocuklar erken yaşta bilgisayar, telefon, tablet ve televizyon gibi iletişim araçlarıyla tanışmaktadırlar. Bu araçların arasında çocukların ilk tanıştığı iletişim aracı televizyondur. “Çocuk ekrandaki renklere hareketlere adlarını bilmeden baktığı bu görüntülere çok hassastır ve bunları çok sever; göz alışkın olmadan bile çok hızlı bir şekilde içgüdüsel olarak bunları algılar ve keşfeder” (Henriot, 1982:17). Küçük yaştaki çocukların iç güdüsel duyarlılıkları onları hareket halindeki nesnelere, seslere, renklere ve dolayısıyla ekrana bağlamaktadır.

(Yağlı, 2013), çocukların gelişmesinde çizgi filmlerin katkılarını aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- *Çocukların daha erken yaşta kavrama ve öğrenmesine katkı sağlar,*
- *Çocukların sadece duygu ve düşünce dünyasını değil aynı zaman estetik zevkini de geliştirir,*
- *Hayata bakış açılarını zenginleştirir, evrensel ve milli değerleri eğlenerek öğrenmelerine katkı sağlar,*
- *Dilsel ve bilişsel becerilerini geliştirir ve onları düşünme ve karşılaştırma yapmaya yöneltir,*
- *Çocukların iyilik yardımseverlik gibi bazı olumlu davranışları taklit ederek öğrenmeyi sağlar,*
- *Çizgi filmlerdeki görselliğin ve işitmenin devreye girmesiyle çocuklarda öğrenme daha etkin hale gelir, bununla birlikte çizgi film kahramanlarının çizgi romana uyarlanmasıyla çocuklara daha çabuk okuma alışkanlığı kazandırılabilir”.*

(Yağlı, 2013), çizgi filmlerin zararlı etkilerinden çocukları korumak için dikkat edilmesi gereken durumları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- *“Çocukların seyredeceği filmler yaşlarına, ilgi ve beklentilerine uygun seçilmelidirler,*
- *Çizgi filmin içeriği aile sevgisi, doğayı ve hayvanları tanıma, yardım severlik, iyilik, doğruluk, barış ve hoşgörü gibi eğitici ve faydalı konulardan seçilmelidir,*
- *Özellikle yabancı çizgi film kahramanlarının konuşmaları, davranışları ve ilişkileri milli, manevi ve toplumsal değerlerle ters düşmemelidir,*
- *Çocukların taklit yoluyla öğrendiği davranışları uygulayacağını göz önünde bulundurularak saldırganca tutum ve şiddet öğeleri içeren çizgi filmler seyrettirilmemelidir,*

- Çizgi filmler çocuk yaramazlık yaptığıında onu susturmak için başvurulan çocuk bakıcısı olarak düşünülmemeli ve çocuğun çizgi film seyretme saati olmalıdır,
- Çocukların okul öncesi çok sık çizgi film seyretemeleri okuldaki başarısını olumsuz etkilemektedir, zira seyrettiği çizgi filmler sayesinde yaşının üstünde bilgilerle donanacaktır.
- Çocuklar çizgi film kahramanlarını kendilerine model olarak aldıklarından kahramanın konuşması, davranışları çocuklara olumsuz etki yapmamalıdır,
- Farklı kanallarda fazla çizgi film seyretmek çocuğu hareketsiz bırakarak onun psikolojisini ve fiziksel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir,
- Yabancı çizgi filmlerin çevirisi yapılırken çocuklarda toplumsal ve kültürel yozlaşmalara neden olabilecek kavramlardan sakınılmalıdır”.

2.1.4 IMDb Nedir?

Açılımı Internet Movie Database (İnternet Film Veri Tabanı) olan IMDb, dünya genelindeki ülkelerin sinema ve televizyon filmlerini, film yıldızları ve dizileri hakkında bilgileri içeren global bir veri tabanıdır. USENET üzerindeki bir grubun, 90 yıllarda, Unix shell olarak derlemesi olarak doğmuştur. Sonraki yıllarda Amazon.com tarafından satın alınmıştır (www.wikipedia.org, 2015).

Kurucu CEO'su Col Needham olan IMDb'nin değerlendimeye aldığı filmler ve diziler hakkında kapsamlı bilgiye sahip olmak mümkündür (filmin bütçesi, gişe hasılatı, vizyona giriş tarihi, fragman ve resimler vb). IMDb'nin film ve dizileri puanlama ve oylama tekniği ile izleyicilere fikir vermektedir. Kullanıcılar oylamayı 1-10 arasında verdiği puanlarla yapmaktadırlar. Bu puanlamaya göre IMDb'de en yüksek puanlı filmler ve diziler bunun yanı sıra en düşük puanlı filmler ve dizilerin listesi oluşturulmaktadır.

2.1.4.1 IMDb Listeleri

- *Imdb top 250*: En yüksek puan ortalamalı filmlerin sıralandığı listedir.

Listenin birinci sırasında 9.2 puanlı *Esaretin Bedeli* filmi yer almaktadır (www.imdb.com).

- *Top TV Series*: En yüksek puan ortalamalı dizilerin yanı sıra bölümler halindeki belgeselleri de içermektedir. Listenin birinci sırasında BBC'nin *Planet Earth* belgeseli bulunmaktadır(www.imdb.com).

- *Imdb Bottom 100*: Puan ortalamasının en düşük olduğu filmlerin listesidir. 1.9 ortalamasının altında kalan filmler sıralamaya girememektedir (www.imdb.com).

- *Imdb Top 500*: Yüksek puan ortalamalı 500 filmin sıralandığı film listesidir.

- *Özel Listeler*: IMDb kullanıcılarınca oluşturulan listelerdir. (www.imdb.com).

2.1.4.2 IMDb Top 250 Puan Ortalaması Nasıl Hesaplanır?

$$\text{Ağırlıklı ortalama (WR)} = (v \div (v+m)) \times R + (m \div (v+m)) \times C \quad (2.1)$$

Bunlar;

- R = Filmin ortalama puanı = (Reyting)
- v = Filme aldığı oy sayısı = (votes)
- m = Listenin en iyi 250'de bulunması için gerekli en az oy sayısı
- C = Tüm oyların ortalaması (şu anda 7.1) (www.bilgibulvarı.org)

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

“Model, ideal bir ortamın temsilcisi olup, yalnızca önemli görülen değişkenleri içine alacak şekilde, gerçek durumun özetlenmiş halidir” (Karasar, 2008). Araştırma modeli, en genel anlamda, araştırmacının uygun ve ekonomik bir süreçle, verilerin toplanmasını ve analizi için gerekli koşulların düzenlenmesidir (Karasar, 2007).

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi; nitel veri toplama yöntemlerini kullanarak olayların bütünsel bir şekilde incelenmesine imkan tanıyan araştırmadır. Bu yöntemin asıl amacı, nicel araştırmada olduğu gibi genelleme yapmak değildir. Temel amaç, bir durumun ya da olayın ayrıntılı çalışılması ve derinlemesine incelenmesidir. Nitel araştırmada irdelediği durumu etkileyen tüm etkenler sistematik bir yaklaşımla açıklanır ve yorumlanır. Nitel araştırmada araştırma problemi kendi koşulları içinde ve bir bütün olarak çalışılır. Nitel araştırmacılar kontrollü ve doğal olmayan ortamında sınanan hipotezlerin sonuçlarının aynı olay ya da olgu için doğal ortamlarına genellenemeyeceğini savunmaktadırlar (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Bu araştırmanın temel veri toplama yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizidir. Doküman analizi doğrudan gözlem veya araştırmanın olanaklı olmadığı durumlarda araştırmanın geçerliliğini artırmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Doküman incelemesi bir araştırmada tek başına kullanılabildiği gibi veri çeşitlenmesi sağlamak için diğer yöntemleri desteklemek amacıyla da kullanılabilir. Bu çalışmada doküman incelemesi animasyon filmler ve fen bilimleri öğretim programı ile öğrencilere çevre eğitimi kazanımlarının verilip verilemeyeceğini belirlemek için kullanılmıştır. Aynı zamanda doküman olarak kullanılan animasyon

filmlerin analizi de çevre kazanımlarını içeren ve çevre eğitiminde kullanılacak animasyon filmleri belirlemek konusunda veri oluşturmuştur.

3.2 Örneklem

Çalışmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemleri arasından seçilmiştir. Olguların ve olayların açıklanmasında durumların keşfedilmseinde amaçlı örnekleme yöntemi faydalı olmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemleri aşağıda verildiği gibidir.

- “• *Aşırı ve aykırı durum örneklemesi*
- *Maksimum çeşitlilik örneklemesi*
- *Benzeşik örnekleme*
- *Tipik durum örneklemesi*
- *Kritik durum örneklemesi*
- *Kartopu örnekleme*
- *Ölçüt örnekleme*
- *Doğrulayıcı ve yanlışlayıcı örnekleme*
- *Kolay ulaşılabilir örnekleme*”

Bu çalışmada kullanılan yöntem tipik durum örneklemesidir. Tipik durum örnekleme herhangi bir yeniliğin tanıtılmasında veya yeni bir uygulama yapılacağı zaman bu uygulamanın daha önce yapıldığı diğer durumlar arasından en tipik olanın ele alınmasıdır. Bu örnekleme yönteminin amacı tipik durumlardan yola çıkarak evrene genelleme yapmak değildir. Burada amaç tipik durumları çalışarak uygulanan yenilik konusunda bilgi sahibi olmak ve bu sürecin işleyişine ilişkin fikir edinmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırma IMDb film listesinde yer alan en popüler 250 animasyon film ile yapılmıştır. Öncelikle 250 filmin özeti okunmuş ve ardından çevre içerikli olanlar listelenmiştir. Çevre temalı olduğu düşünülen 40 film çalışmaya dahil edilmiştir.

Bu çalışmada ortaokul düzeyindeki öğrencilere çevre eğitimi kazanımlarının verilmesi sırasında animasyon film kullanımının uygunluğu değerlendirilmiştir. Çalışmanın yapıldığı filmler seçilirken filmlerin IMDb’den aldığı sonuçlar değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda belirlenen 40 filmin IMDb

ve yapılan yorumlar açısından ne altta ne de üstte yer alan tipik filmler olduklarına karar verilmiştir.

3.3 Verilerin Toplanması

Araştırmadaki veriler, IMDb sıralamasında yer alan en popüler 250 animasyon filmin ve fen öğretim programının doküman analizleriyle bulunmuştur. Veriler toplanırken veri kullanma basamakları takip edilmiştir. Bu basamaklara göre dökümanlara ulaşma, orijinallik kontrolü dokümanların anlaşılması ve verilerin analiz edilmesi gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek,1999).

Çalışmada ilk olarak ilköğretim MEB 2013 fen bilimleri dersi öğretim programına ulaşılmış, 5- 8.sınıf fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan çevre kazanımları incelenmiştir. Elde edilen verilerden sonra çevreyle ilgili kazanımların çoğunlukla fen bilimleri dersinde bulunduğu görülmüştür. Dolayısıyla, çalışmanın verilerini fen bilimleri dersi öğretim programının nitel araştırması oluşturmuştur. Yapılan çalışmada, çevre ile ilgili öğrenme alanları, ünite ve kazanımlar belirlenip, ardından ilgili programların kazanımları ve çevreyle ilgili kazanım sayıları belirlendikten sonra, çevreyle ilgili kazanımların çevre içeriği ile niteliksel olarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Ardından fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan çevre kazanımları ile paralellik gösterebilecek filmler, IMDb sıralamasında yer alan en popüler 250 film arasından seçilmiştir. IMDb sıralamasında yer alan tüm animasyon filmler araştırma evrenini çok geniş tutacağından ve araştırma yapmakta güçlük yaşanacağından dolayı (Tablo 3.1), 1937-2015 yılları arasında IMDb puanı yüksek olanlar arasından en popüler 250 film ve bunlar içerisinde de çevre temalı 40 film seçilmiştir. Filmler listelenirken geçmişten günümüze kronolojik bir sıralama yapılmıştır (www.imdb.com)

Tablo 3.1: 1916- 2017 yıllarındaki animasyon film sayıları.

YILLAR VE FİLM SAYISI	1995 (2,678)	1961 (905)	1921 (242)
2013 (9,680)	1994 (2,316)	1974 (883)	1936 (238)
2011 (9,578)	1991 (2,249)	1973 (852)	1942 (237)
2014 (9,496)	1987 (2,203)	1975 (851)	1927 (236)
2012 (9,461)	1985 (1,999)	1963 (780)	1938 (234)
2010 (8,888)	1992 (1,976)	1971 (770)	1933 (230)
2015 (8,645)	1986 (1,898)	1966 (742)	1931 (229)
2006 (8,095)	1990 (1,891)	1977 (739)	1934 (228)
2009 (7,846)	1993 (1,891)	1964 (666)	1957 (224)
2007 (7,782)	1988 (1,722)	1970 (638)	1935 (222)
2008 (7,476)	1984 (1,592)	1969 (621)	1941 (218)
2005 (6,735)	1989 (1,587)	1976 (618)	1937 (209)
2004 (5,496)	1983 (1,480)	1968 (569)	1940 (206)
2003 (5,307)	1982 (1,152)	1962 (568)	1922 (203)
2002 (5,246)	1979 (1,134)	1959 (473)	1928 (200)
2001 (4,279)	1981 (1,091)	1916 (315)	1930 (200)
1999 (4,058)	1980 (1,075)	1920 (288)	1943 (198)
2000 (3,768)	1960 (1,012)	1917 (281)	1956 (198)
1998 (3,572)	1972 (988)	1926 (279)	1951 (197)
1997 (3,274)	1978 (961)	1958 (277)	1944 (196)
1996 (2,773)	1965 (923)	1932 (252)	1939 (195)
2016 (2,750)	1967 (923)	1925 (247)	1949 (194)
1919 (177)	1955 (185)	1954 (194)	1918 (186)
1923 (173)	1924 (184)	1953 (193)	
2017 (168)	1929 (184)	1948 (191)	
1947 (165)	1950 (182)	1952 (188)	

3.4 Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci planlanırken, araştırmaya dahil edilen filmlere uygulanan işlemler hiyerarşik bir sıraya uygun olacak şekilde tasarlanmıştır. IMDb listesinde yer alan en popüler 250 filmin 40 tanesinin detaylı analizleri yapılmıştır. Buradaki amaç; çevre kazanımları ile paralellik gösteren çevre temalı filmlerin belirlenmesidir.

Araştırmanın bir diğer aşamasında fen öğretim programındaki çevre içerikli kazanımlara yer verilmiştir. Bunun için de 5.6.7 ve 8. sınıf fen öğretim programları incelenmiştir.

Tablo 3.2’de fen bilimleri dersi öğretim programının konu alanları, ünite başlıkları, kazanım sayıları, öngörülen süre/ders saatleri ve ders saati yüzdeleri listelenmiştir.

Tablo 3.2: Fen bilimleri dersi öğretim programının konu alanları, ünite başlıkları, kazanım sayıları, öngörülen süre/ders saatleri ve ders saati yüzdeleri (MEB, 2013).

5	Canlılar ve Hayat	1	Vücudumuzun Bilmecesini Çözelim	13	36	25,0
	Fiziksel Olaylar	2	Kuvvetin Büyüklüğünün Ölçülmesi	2	12	8,3
	Madde ve Değişim	3	Maddenin Değişimi	6	20	13,9
	Fiziksel Olaylar	4	Işığın ve Sesin Yayılması	7	24	16,7
	Canlılar ve Hayat	5	Canlılar Dünyasını Gezelim ve Tanıyalım	3	12	8,3
	Fiziksel Olaylar	6	Yaşamımızın Vazgeçilmezi: Elektrik	3	16	11,1
	Dünya ve Evren	7	Yerkabuğunun Gizemi	10	24	16,7
Toplam				44	144	100
6	Canlılar ve Hayat	1	Vücudumuzdaki Sistemler	14	32	22,2
	Fiziksel Olaylar	2	Kuvvet ve Hareket	6	16	11,1
	Madde ve Değişim	3	Maddenin Tanecikli Yapısı	7	20	14,0
	Fiziksel Olaylar	4	Işık ve Ses	5	12	8,3
	Canlılar ve Hayat	5	Bitki ve Hayvanlarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	4	16	11,1
	Madde ve Değişim	6	Madde ve Isı	7	16	11,1
	Fiziksel Olaylar	7	Elektriğin İletimi	5	16	11,1
	Dünya ve Evren	8	Dünyamız, Ay ve Yaşam Kaynağımız Güneş	4	16	11,1
Toplam				52	144	100

Sınıf	Konu Alanı	Sıra	Ünite Başlıkları	Kazanım Sayısı	Öngörülen Süre (Ders Saati)	Ders Saati %
7	Canlılar ve Hayat	1	Vücudumuzdaki Sistemler	16	28	19,4
	Fiziksel Olaylar	2	Kuvvet ve Enerji	9	24	16,6
	Madde ve Değişim	3	Maddenin Yapısı ve Özellikleri	22	30	20,9
	Fiziksel Olaylar	4	Aynalarda Yansıma ve Işığın Soğurulması	6	16	11,1
	Canlılar ve Hayat	5	İnsan ve Çevre İlişkileri	4	10	6,9
	Fiziksel Olaylar	6	Elektrik Enerjisi	12	20	14,0
	Dünya ve Evren	7	Güneş Sistemi ve Ötesi	9	16	11,1
Toplam				78	144	100
8	Canlılar ve Hayat	1	İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme	13	24	16,7
	Fiziksel Olaylar	2	Basit Makineler	3	16	11,1
	Madde ve Değişim	3	Maddenin Yapısı ve Özellikleri	16	24	16,7
	Fiziksel Olaylar	4	Işık ve Ses	6	14	9,7
	Canlılar ve Hayat	5	Canlılar ve Enerji İlişkileri	11	16	11,1
	Madde ve Değişim	6	Maddenin Hâlleri ve Isı	7	16	11,1
	Fiziksel Olaylar	7	Yaşamımızdaki Elektrik	6	16	11,1
	Dünya ve Evren	8	Deprem ve Hava Olayları	16	18	12,5
Toplam				78	144	100

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi, 5-8. sınıf seviyesinde belirtilen konu alanlarında çevre içerikli ünite başlıklarına rastlanmaktadır.

3.5 Verilerin Analizi

5-6-7-8. Sınıfların fen öğretim programı içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Programdaki kazanımlar farklı temalara göre gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmada çevre içeriğiyle ilgili açık kodlama yapılmış ve bu kodlar ile kısaltmaları tabloda gösterilmiştir. Tematik kodların kapsam ve yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla tablo hazırlanmış ve uzman görüşüne başvurulmuştur.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın problem cümlesine ait alt problemleri incelemek amacıyla verilerin çözümlenmesiyle elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Dokümanların çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. “İçerik analizinde temel amaç toplanan verilerin ne anlama geldiğini açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak ve temelde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ile temalar altında bir araya getirerek bunları okuyucunun da anlayabileceği bir şekilde düzenlemektir” (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada verilerin çözümlenmesi için içerik analizinin kullanılmasının nedeni bu yöntemle verilerin daha derin bir işlemle çözümlenmesidir.

Verilerin çözümlenmesiyle elde edilen bulgular iki bölümde sunulmuştur. Birincisi animasyon filmlerin çözümlenmesiyle elde edilen bulgular, ikincisi ise fen öğretim programının incelenmesiyle elde edilen bulgulardır.

4.1 IMDb Listesinde Yer Alan En Popüler 250 Animasyon Filmin Bulguları

IMDb listesinde yer alan en popüler 250 animasyon film ile ilgili doküman inceleme şöhhelişye şaqıyah çözümlenmede elde edilen sonuçlar tablo 4.1.’de verilmiştir.

Tablo 4.1: IMDb listesinde yer alan en popüler 250 animasyon film.

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
1937	Snow White and the Seven Dwarfs (Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler)	7.7
1940	Pinocchio (Pinokyo)	7.5
1940	Fantasia	7.8
1941	Dumbo	7.3
1942	Bambi	7.4
1950	Cinderella (Külkedisi)	7.3
1951	Alice in Wonderland (Alice Harikalar Diyarında)	7.4
1953	Peter Pan	7.4
1955	Lady and the Tramp (Leydi ile Sokak Köpeği)	7.4
1959	Sleeping Beauty (Uyuyan Güzel)	7.3
1961	One Hundred and One Dalmatians (101 Dalmaçyalı)	7.2
1963	The Sword in the Stone (Taştaki Kılıç)	7.2
1967	The Jungle Book (Orman Kitabı)	7.6
1970	The Aristocats (Aristokediler)	7.1
1973	Robin Hood	7.6
1975	The Pinchcliffe Grand Prix	8.3
1977	The Rescuers (Kurtarıcılar)	6.9
1977	Wizards	6.5
1977	The Many Adventures of Winnie the Pooh (Winnie the Pooh Maceraları)	7.6
1978	The Lord of the Rings (Yüzüklerin Efendisi)	6.1

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
1978	Watership Down (Watership Tepesi)	7.7
1981	The Fox and the Hound (Tilki ve Avcı Köpeği)	7.3
1981	Heavy Metal	6.7
1982	Pink Floyd The Wall (Pink Floyd Duvar)	8.0
1982	The Last Unicorn (Son Boynuzlu At)	7.5
1982	The Secret of NIMH	7.6
1984	Kaze no tani no Naushika (Rüzgarlı Vadi)	8.1
1985	The Black Cauldron (Kara Kazan)	6.4
1986	Tenkû no shiro Rapyuta (Gökteki Kale)	8.1
1986	The Great Mouse Detective (Muhteşem Fare Dedektif)	7.2
1987	The Brave Little Toaster	7.3
1988	Who Framed Roger Rabbit (Masum Sanık Roger Rabbit)	7.7
1988	Hotaru no haka (Ateşböceklerinin Mezarı)	8.5
1988	Tonari no Totoro (Komşum Totoro)	8.3
1988	Akira	8.1
1988	The Land Before Time (Tarih Öncesi Topraklarda)	7.3
1988	Oliver & Company (Oliver ve Arkadaşları)	6.7
1989	The Little Mermaid (Küçük Deniz Kızı)	7.6

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2000	Chicken Run (Tavuklar Firarda)	7.0
2000	Dinosaur (Dinozor)	6.4
2000	Titan A.E. (Dünya'dan Sonra)	6.6
2000	The Adventures of Rocky & Bullwinkle (Rocky & Bullwinkle'ın Maceraları)	4.1
2001	Shrek	7.9
2001	Sen to Chihiro no kamikakushi (Ruhların Kaçışı)	8.6
2001	Monsters, Inc. (Sevimli Canavarlar)	8.1
2001	Atlantis: The Lost Empire (Atlantis: Kayıp İmparatorluk)	6.8
2001	Waking Life (Hayata Uyanmak)	7.8
2001	Osmosis Jones	6.2
2001	Jimmy Neutron: Boy Genius (Dahi Çocuk)	6.0
2001	Final Fantasy: The Spirits Within	6.4
2001	Christmas Carol (Yeni Yıl Şarkısı)	5.5
2001	Monkeybone (Maymuncuk)	4.7
2002	Ice Age (Buz Devri)	7.6
2002	Eight Crazy Nights (8 Çılgın Gece)	5.4
2002	Lilo & Stitch	7.2
2002	Treasure Planet (Define Gezegeni)	7.1

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2002	Spirit: Stallion of the Cimarron (Özgür Ruh)	7.0
2002	Neko no ongaeshi (Sihirli Kedi)	7.3
2002	Stuart Little 2	5.4
2003	Finding Nemo (Kayıp Balık Nemo)	8.2
2003	Brother Bear (Ayı Kardeş)	6.8
2003	Looney Tunes: Back in Action (Looney tunes - Maceraya devam)	5.7
2003	Sinbad: Legend of the Seven Seas (Sinbad: Yedi Denizler Efsanesi)	6.7
2003	Tokyo Godfathers (Tokyo Tanrıları)	7.9
2004	The Polar Express (Kutup Ekspresi)	6.6
2004	The Incredibles (İnanılmaz Aile)	8.0
2004	Shrek 2	7.2
2004	Hauru no ugoku shiro (Yürüyen Şato)	8.2
2004	Shark Tale (Köpekbalığı Hikayesi)	6.0
2004	Team America: World Police (Amerikan Gücü: Dünya Polisi)	7.2
2004	The SpongeBob SquarePants (SüngerBob KarePantolon)	7.0
2005	Madagascar	6.9

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2005	Corpse Bride (Ölü Gelin)	7.4
2005	Robots (Robotlar)	6.3
2005	Chicken Little (Cesur Cıvcıv)	5.8
2005	Hoodwinked! (Kırmızı Başlıklı Kız)	6.6
2005	The Curse of the Were-Rabbit (Wallace ve Gromit Yaramaz Tavşana Karşı)	7.5
2005	Final Fantasy 7	7.4
2006	Cars (Arabalar)	7.2
2006	Happy Feet (Neşeli Ayaklar)	6.5
2006	Over the Hedge (Orman Çetesi)	6.8
2006	A Scanner Darkly (Karanlığı Taramak)	7.1
2006	Ice Age : Meltdown (Buz Devri: Erime Başlıyor)	6.9
2006	Monster House (Canavar Ev)	6.6
2006	Open Season (Çılgın Dostlar)	6.2
2006	Flushed Away (Fare Şehri)	6.7
2006	Arthur et les Minimoys (Arthur ile Minimoylar)	6.0
2006	The Wild (Vahşi Doğa)	5.4
2006	Curious George (Meraklı Maymun)	6.6

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2006	Gedo senki (Yerdeniz Öyküleri)	6.5
2007	Alvin and the Chipmunks (Alvin ve Sincaplar)	5.3
2007	Shrek 3	6.1
2007	Enchanted (Manhattan'da Sihir)	7.1
2007	Ratatouille (Ratatuy)	8.0
2007	Beowulf (Ölümsüz Savaşçı)	6.3
2007	Surf's Up (Neşeli Dalgalar)	6.8
2007	Bee Movie (Arı)	6.2
2007	The Simpsons	7.4
2007	Meet the Robinsons (Robinson Ailesi)	6.9
2007	TMNT (Ninja Kaplumbağalar)	6.3
2007	Persepolis	8.0
2008	Star Wars: The Clone Wars (Star Wars :Klon Savaşları)	5.8
2008	Kung Fu Panda	7.6
2008	WALL·E (VOL-İ)	8.4
2008	Madagascar 2: Escape Africa (Madagaskar 2: Afrika'dan Kaçış)	6.7
2008	Horton Hears a Who! (Horton Kimi Duyuyor?)	6.9
2008	Niko - Lentäjän poika (Niko: Yıldızlara Yolculuk)	6.2

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2009	Astro Boy	6.4
2010	Toy Story 3 (Oyuncak Hikayesi 3)	8.4
2010	Despicable Me (Çılgın Hırsız)	7.7
2010	How to Train Your Dragon (Ejderhanı Nasıl Eğitirsin?)	8.2
2010	Tangled (Karmakarışık)	7.8
2010	Shrek Forever After (Şrek: Sonsuza Dek Mutlu)	6.4
2010	Megamind (Megazeka)	7.3
2010	Legend of the Guardians: The Owls of Ga'Hoole (Baykuş Krallığı Efsanesi)	7.0
2010	Kari-gurashi no Arietti (Aşırıçılar)	7.7
2010	Quantum Quest: A Cassini Space Odyssey	5.2
2010	Konferenz der Tiere (Sevimli Hayvanlar)	4.9
2010	Sammy's avonturen: De geheime doorgang (Sammy'nin Maceraları)	6.1
2010	Yogi Bear (Ayı Yogi)	4.6
2011	Arthur Christmas (Hediye Operasyonu)	7.1
2011	Kung Fu Panda 2	7.3
2011	Alvin and the Chipmunks: Chipwrecked (Alvin ve Sincaplar 3: Eğlence Adası)	4.4

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2012	The Pirates! In an Adventure with Scientists! (Korsanlar)	6.7
2012	ParaNorman	7.0
2012	Ookami kodomo no Ame to Yuki (Kurt Çocuklar)	8.2
2012	Foodfight!	1.7
2012	Dino Time (Benim Annem Bir Dinozor)	4.8
2012	Secret of the Wings (Tinkerbell: Gizemli Kanatlar)	7.2
2013	Frozen (Karlara Ülkesi)	7.6
2013	Despicable Me 2 (Çılgın Hırsız 2)	7.5
2013	The Croods	7.3
2013	Monsters University (Sevimli Canavarlar Üniversitesi)	7.4
2013	Epic (Doğal Kahramanlar)	6.7
2013	Turbo	6.5
2013	Cloudy with a Chance of Meatballs 2 (Köfte Yağmuru 2)	6.5
2013	The Smurfs 2 (Şirinler)	5.4
2013	Kaze tachinu (Rüzgar Yükseliyor)	7.8
2013	Planes (Uçaklar)	5.7
2013	Tarzan	4.8
2013	Kaguyahime no monogatari (Prenses Kaguya Masalı)	8.1

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2013	Free Birds (Kahraman İkili)	5.9
2013	Metegol (Altın Gol)	6.7
2013	The Congress (Son Şans)	6.5
2013	Escape from Planet Earth (Kahraman Uzaylılar)	5.9
2013	Kyaputen Hârokku (Kaptan Harlock)	6.5
2013	Walking with Dinosaurs 3D (Dinazorlarla Yürümek)	5.2
2014	Big Hero 6 (6 Süper Kahraman)	7.9
2014	The Lego Movie (Lego Filmi)	7.8
2014	The Book of Life (Hayat Kitabı)	7.3
2014	How to Train Your Dragon 2 (Ejderhanı Nasıl Eğitirsin 2)	7.9
2014	Penguins of Madagascar (Madagaskar Penguenleri)	6.7
2014	Song of the Sea (Denizin Şarkısı)	8.2
2014	The Boxtrolls (Kutu Cüceleri: Yaratıklar Aramızda)	6.8
2014	Rio 2	6.4
2014	Mr. Peabody & Sherman (Bay Peabody ve Meraklı Sherman: Zamanda Yolculuk)	6.9
2014	Omoide no Mânî (Marnie Oradayken)	7.8
2014	The Nut Job (Fındık İşİ)	5.8

Tablo 4.1: (devam)

YIL	FİLMİN ADI	IMDb PUANI
2014	Planes: Fire & Rescue (Uçaklar : Söndür ve Kurtar)	5.9
2014	The Prophet (Ermiş)	6.9
2015	Alvin and the Chipmunks: The Road Chip (Alvin ve Sincaplar: Yol Macerası)	3.9
2015	The Good Dinosaur (İyi Bir Dinazor)	7.0
2015	Inside Out (Ters Yüz)	8.3
2015	The Peanuts Movie	7.4
2015	Anomalisa	7.8
2015	Minions (Minyonlar)	6.5
2015	Hotel Transylvania 2	6.8
2015	Home (Evim)	6.7
2015	The Little Prince (Küçük Prens)	7.8
2015	Strange Magic (Tuhaf Bir Sihir)	5.7
2015	The SpongeBob Movie: Sponge Out of Water (SüngerBob KarePantolon 3D)	6.1
2015	Shaun the Sheep Movie (Kuzular Firarda)	7.4
2015	Dragon Ball Z	7.8
2015	Bilal	8.0
2015	Hell and Back	4.3
2015	Savva. Serdtse voina (Savva Küçük Savaşçı)	4.2
2015	Ooops! Noah is Gone... (Kahraman Miçolar)	5.7

Tablo 4.1'e göre hangi yıllarda kaç tane film seçildiği aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4.2: Seçilen film sayısı - filmin seçildiği yıl(lar).

Seçilen Film Sayısı	Filmin Seçildiği Yıl(lar)
1	1937,1941,1942,1950,1951,1953,1955,1959,1961,1963,1967,1970,1973,1975,1984,1985,1987,1990,1993
2	1940, 1978,1981,1986
3	1977,1982,1991,1994,1996,1997
4	1989,1992,1999
5	1995, 2003
6	1988,1998,2000
7	2002, 2004, 2005
10	2001, 2008
11	2007
12	2006, 2010
13	2011, 2014
14	2009, 2012
17	2015
18	2013

Tablo 4.2'e bakıldığında animasyon film popülaritesinin yıllar geçtikçe arttığı görülmektedir. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren belirgin bir artış söz konusudur.

Tablo 4.1' de verilen filmlerin IMDb puanlarının hangi aralıkta ve ne sıklıkta olduğu Tablo 4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3: 250 animasyon filmin IMDb puan aralığı- puan aralığında yer alan film sayısı.

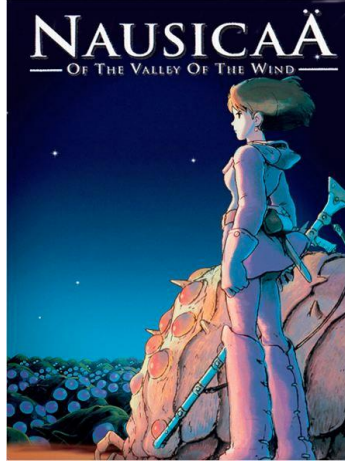
IMDb Puan Aralığı	Puan Aralığında Yer Alan Film Sayısı
1.0 - 2.0	1
2.0 - 3.0	-
3.0 - 4.0	1
4.0 - 5.0	12
5.0 - 6.0	56
6.0 - 7.0	87
7.0 - 8.0	71
8.0 üzeri	22

Bir filmi izlemeden önce genelde IMDb puanına bakarak bilgi edinilmektedir. IMDb puanı filmlerin izleyenler tarafından verdikleri puan doğrultusunda ne kadar beğenildiğini ve ortalama kaç puan aldığını göstermektedir. Oylama 10 üzerinden yapılmakta ve 6 üzerinde olan filmler başarılı bulunurken altında olan filmlerin nispeten daha başarısız olduğunu düşünülmektedir. Filmin iyi ya da kötü olduğuna dair kesin değil, istatistiksel bir bilgi vermektedir. Tablo 4.3 incelendiğinde IMDb puanı 6.0 - 7.0 aralığında olan filmlerin sayısının en fazla (87) olduğu görülmektedir ki bu filmler başarılı sayılabilecek film kategorisine dahil edilmektedir. Listede 2.0-3.0 puan aralığında film hiç yer almamaktadır. Bununla birlikte 1.0 -2.0 ve 3.0-4.0 aralığında (1) , 4.0 - 5.0 aralığında (12), 5.0 - 6.0 aralığında (56), 7.0 -8.0 aralığında (71) ve son olarak 8 üzeri puana sahip (22) film bulunmaktadır.

4.2 Film Analizleri ile Elde Edilen Bulgular

Bu kısımda, IMDb listesinde yer alan en popüler 250 animasyon filme ait veriler incelenmiş ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular çizelgeler halinde ortaya konulmuş ve ardından da yorumları yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, araştırma alt problemleri sırası takip edilerek ele alınmış ve düzenlenmiş, sonrasında her bir bulgu bağımsız olarak kendi içerisinde yorumlanmıştır.

4.2.1 Filmin Adı: Rüzgarlı Vadi (Nausicaä of the Valley of the Wind)

Resim 4.1: Rüzgarlı Vadi film afişi (www.fullhdfilmizlesene.net).

Vizyon Tarihi: 6 Temmuz 2007

Yapımı: 2007- Japonya

Tür: Animasyon

Süre: 1 sa 56 dk

Yönetmen: Hayao Miyazaki

Oyuncular: -

Seslendirenler: Gorô Naya, Ichirô Nagai, Iemasa Kayumi, Mahito Tsujimura, Hisako Kyôda, Kôhei Miyauchi, Sumi Shimamoto

Senaryo: Hayao Miyazaki

Soundtrack : Joe Hisaishi

Yapımcı: Isao Takahata

Şirket bilgileri: Hakuhodo, Tokuma Shoten, Le Studio Ghibli

IMDb Puanı: 8.1

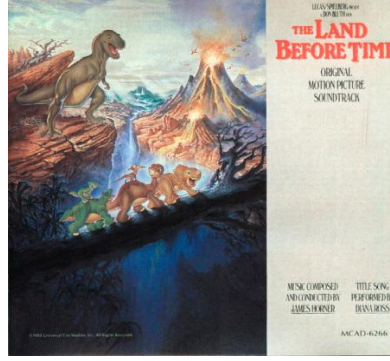
Filmin Çevre ile İlgisi: İnsanoğlu tarafından kirletilerek yaşanmaz hale getirilen doğanın kendini koruma çabası anlatılmaktadır. Miyazaki, ormanların işlevine işaret etmektedir. İnsan-merkezli bir yaklaşımla ormanların insanlar için işlevsiz olmadığını ormanlara karşı önyargılarımızla ve haksız değerlendirmelerimizle yüzleşmemiz gerektiğini vurgulamaktadır. Film, ağaçların ve ormanların hayatla dolu oluşu, yaşamın-ekosistemin güzelliklerinin keşfedilmemiş yönlerini içerişi, ormana salt bitki toplulukları olmalarının ötesinde yaşam kaynağı,

canlılık noktaları olarak bakılması gerektiğini göstermektedir. Miyazaki'nin filmi için en önemli ilham kaynağı Japonya'da Minamata Körfezi'nde yaşanan civa kirlenmesidir. Balık stokları yenilemez hale geldiklerinden avlanma yasaklanmış, sonrasında balık stoklarının zehri absorbe etmeyi öğrenerek üremeye devam ettikleri böylece ortama uyum sağladıkları gözlemlenmiştir. Minamata Körfezi balıkları, filmde gösterilen kurgu ormandaki bitkilerin ve diğer canlıların gerçek yaşamdaki karşılıklarıdır. Doğaya anlayışla, duyarlılıkla yaklaşanların huzur dolu bir yaşama erişebileceklerini göstermektedir. Yıkılan, yangınlar içinde ve harap haldeki şehirler doğaya karşı tutumları ve teknolojinin yanlış kullanımına ilişkin insanları uyarmaktadır. Miyazaki, farklı kültürlerin doğaya karşı farklı tutumlarının sonuçlarını ortaya koymaktadır. Film doğayı tehlikeli ve anlaşılmaz olarak görmektense, ona duyarlılık sergilenmesi gerektiği mesajını vermekte ve savaşmaktansa barış dolu çözümlerin bulunması gerektiğini vurgulamaktadır.

-Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Ekoloji ile ilgili kavramlar(orman ekosistemi, mutant canlılar, adaptasyon, re özgü özellikler)
2. Çevre kirliliği (zehirli gazlar)
- 3.Çevre bilinci (ormanları koruma, doğa sevgisi, teknolojinin yanlış kullanımı sonuçları)

4.2.2 Filmin Adı: Tarih Öncesi Topraklarda (The Land Before Time)

Resim 4.2: Tarih Öncesi Topraklarda film afişi
(www.nostaljifilmsevenler2.blogspot.com).

Vizyon Tarihi: 18 Kasım 1988

Yapımı: 1988- ABD, İrlanda

Tür: Animasyon, Macera, Aile, Dram

Süre: 69 dk

Yönetmen: Don Bluth

Oyuncular: -

Seslendirenler: Diana Ross, Helen Shaver, Candace Hutson, Judith Barsi, Burke Byrnes, Pat Hingle, Gabriel Damon, Will Ryan, Bill Erwin

Senaryo: Stu Krieger, Judy Freudberg, Tony Geiss

Soundtrack : James Horner

Yapımcı: Don Bluth

Şirket bilgileri: Universal Pictures, Sullivan Bluth Studios, U-Driv

IMDb Puanı: 7.3

Filmin Çevre ile İlgisi: Film, nesli tükenmiş olan dinazorların yaşadıkları ortamları ve o ortamdaki mücadelelerini konu almıştır.

-Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Nesli tükenmiş hayvanlar (dinazorlar)
2. Yaşam alanları (tarih öncesi dönemlerde çevresel özellikler, canlıların mücadeleleri)
3. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.3 Filmin Adı: Balto

Resim 4.3: Kahraman Köpek Balto film afişi (www. theimagine.eu).

Vizyon Tarihi: 24 Ocak 1997

Yapımı: 1995 - ABD

Tür: Animasyon, Aile, Macera

Süre: 78 Dk

Yönetmen: Simon Wells

Oyuncular : -

Seslendirenler: Kevin Bacon, Bridget Fonda, Bob Hoskins, Miriam Margolyes, Phil Collins

Senaryo: Cliff Ruby, Elana Lesser, Roger S.h. Schulman, David Steven Cohen

Soundtrack: James Horner

Yapımcı: Steve Hickner

Şirket bilgileri: Universal Pictures

IMDb Puanı: 7.1

Filmin Çevre ile İlgisi:

“....'kuşpalazı' olarak da bilinen difteri, 'corynebacteri umdiphtheriae' isimli mikroorganizmanın boğaz, burun, göz ve deride bulunan yaralara yerleşmesiyle ortaya çıkan ve tedavi edilmezse ölüme sonuçlanan bulaşıcı bir hastalıktır ve imkansızlıklar dolayısıyla doktorlara ulaştırılamayan serumlar,

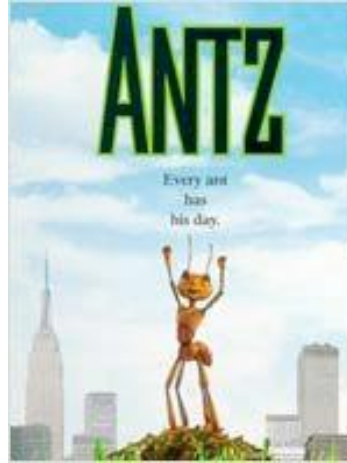
'Büyük Merhamet Yarışı' diye adlandırılan yardım yarışında 'Balto' nun dayanıklılığı sayesinde doktorlara ulaştırılmıştır" (www.serkankasalar.blogspot.com.tr, 2010) .

Film sadece insanların hayvanlara yardımcı olmayacağını, hayvanların da insanlara en zorlu zamanlarında sadakat borçlarını canları pahasına ödediklerini gözler önüne sermektedir.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar(Sibiry kurdu hakkında bilgiler)
2. Yaşam alanları (Sibiry kurtlarının yaşam alanları)
3. Çevre bilinci (Hayvan sevgisi)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.4 Filmin Adı: Karınca Z (Ant Z)

Resim 4.4: Karınca Z film afişi (www.frameby.com).

Vizyon Tarihi: 27 Kasım 1988

Süre: 1 sa 19 dk

Tür: Animasyon, Macera, Komedi, Aile Süre:

Yönetmen: Eric Darnell, Tim Johnson, Lawrence Guterman

Oyuncular : -

Seslendirilenler: Samuel Labarthe, Gene Hackman, Anne Bancroft Woody Allen, Sharon Stone, Sylvester Stallone, Jennifer Lopez

Senaryo: Todd Alcott, Chris Weitz, Paul Weitz

Soundtrack: Harry Gregson-Williams, John Powell

Yapımcı: Brad Lewis, Aron Warner

Şirket bilgileri: DreamWorks SKG, Pacific Data Images

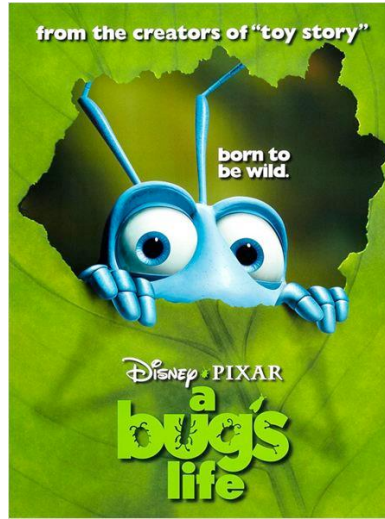
IMDb Puanı: 6.6

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde karınca türünün çalışkanlığı ve hiyerarşik yapıları gözler önüne serilmiştir. Karıncaların ağırlıklarının on katını taşıyabileceklerini gösteren türe özgü özellikleri içeren sahneler bulunmaktadır.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar* ;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar(Karınca türü hakkında bilgiler)
2. Yaşam alanları (Karıncaların yaşam alanları)
3. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.5 Bir Böceğin Yaşamı (A Bug's Life)

Resim 4.5: Bir Böceğin Yaşamı film afişi (www.sinematurk.com).

Vizyon Tarihi: 19 Mart 1999

Yapımı: 1998 - ABD

Tür: Animasyon, Aile, Çizgi, Komedi, Macera

Süre: 95 Dk

Yönetmen: John Lasseter

Oyuncular: -

Seslendirenler: Kevin Spacey, Hayden Panettiere, Julia Louis-Dreyfus, Denis Leary, David Hyde Pierce

Senaryo: John Lasseter, Andrew Stanton, Don Mcenery

Yapımcı: Darla K. Anderson, Andrew Stanton

Soundtrack: Randy Newman

Şirket bilgileri: Walt Disney Pictures, Pixar Animation Studios

IMDB Puanı: 7.2

Filmin Çevre ile İlgisi: Bir Böceğin Yaşamı'nda bir toplum bulunmamaktadır. Burada hayvanlar insanlar gibi gelişmiş ve bir komünite haline gelmişlerdir. Filmde insanlardan hiç bahsedilmemektedir. Cemiyet hayatı yaşayan böcekler yani karıncaları konu alan bir filmidir. Çalışkanlığı ile ünlü olan karıncaların çekirgeler ile olan mücadelesi ve besinlerini onlar için toplamaları konu edilmiştir. Filmde ayrıca karıncaların ve tırtılın metamorfoz (başkalaşım) geçirmesinden bahsedilmiş, besin zinciri kavramına da yer verilmiştir. Ateş böceklerinden çıkan ışıkları karıncalar işlerini yaparken kullanmışlardır ki ateş böceğinin ürettiği ışık, kimyasal enerjinin ışığa dönüşmesi olayıdır.

Ateş böcekleriyle ilgili kısa bir dipnot:

- "Siam'da geceleri nehir kıyısındaki "Ton Lampoo" ağaçlarını saran ateş böcekleri bir dakikada 120 defa parıldayıp söndüklerinden ortalık yarım saniye aralıklarla şimşek çakmış gibi aydınlanır ve ardından zifiri karanlığa boğulur,

- Jamaika'da ateş böcekleri o kadar parlak ve ışıklıdır ki, dallarda toplandıkları zaman beş yüz metre uzaktan ağaçlar alevler içinde yanıyormuş hissini verir,

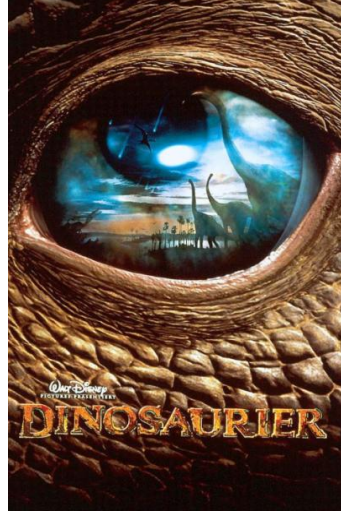
- Amerikan orduları 1898'de Küba'da savaştayken doktor Williams Gorgas'ın bir askeri ameliyatı sırasında lambalar aniden söniiverdi. Derhal bir şişe dolusu ateş böceği getirdiler. Bunların ışığı altında ameliyat başarı ile bitirildi".

- Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar ;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (Karınca, çekirge ve ateş böcekleri hakkında bilgiler. Ör: metamorfoz (başkalaşım), karıncalarda hiyerarşi vb.)

2. Yaşam alanları (Karınca ve çekirgelerin yaşam alanları)
3. Besin zinciri
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.6 Filmin Adı: Dinazor (Dinosaur)

Resim 4.6: Dinazor film afişi (www.sinematurk.com).

Vizyon Tarihi: 19 Ocak 2001

Yapımı: 2000-ABD

Tür: Animasyon, Macera, Aile, Gerilim

Süre: 82 dk

Yönetmen: Eric Leighton, Ralph Zondag

Oyuncular : -

Seslendirenler: D.B. Sweeney, Alfre Woodard, Ossie Davis, Max Casella, Hayden Panettiere, Samuel E. Wright, Julianna Margulies, Peter Siragusa, Joan Plowright

Soundtrack: James Newton Howard

Yapımcı: Baker Bloodworth, Pam Marsden

Şirket bilgileri: Disney (UK), Disney (North America), SHOWBIZZ.NET (Canada) (french)

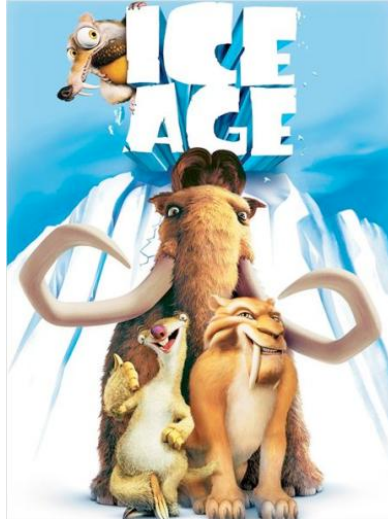
IMDb Puanı: 6.2

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde nesli tükenmiş olan dinazorların yaşamları ele alınmıştır. Dünya oluşumu sırasında meydana gelen meteor yağmurlarına da filmde rastlanmaktadır.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Nesli tükenmiş hayvanlar (dinazorlar)
2. Yaşam alanları (tarih öncesi dönemlerde çevresel özellikler, canlıların mücadeleleri)
3. Dünya'nın yapısı(Dünya'nın oluşumu, meteor yağmurları)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.7 Filmin Adı: Ice Age (Buz Devri)

Resim 4.7: Buz Devri film afişi (www.intersinema.com).

Vizyon Tarihi: 31 Ocak 2003

Süre: 1 sa 21 dk

Yapımı: 2002 - ABD

Tür: Macera, Animasyon, Aile, Komedi

Yönetmen: Chris Wedge, Carlos Saldanha

Oyuncular : -

Seslendirenler: Ray Romano, John Leguizamo, Denis Leary, Goran Visnjic, Jack Black, Cedric the Entertainer, Stephen Root, Diedrich Bader, Alan Tudyk, Lorri

Bagley, Jane Krakowski, Peter Ackerman P.J. Benjamin, Josh Hamilton, Chris Wedge

Senaryo: Michael J. Wilson, Michael Berg

Soundtrack: David Newman

Yapımcı: John C. Donkin

Şirket bilgileri: 20th Century Fox, Blue Sky

IMDb Puanı: 8.2

Filmin Çevre ile İlgisi: Buzul çağını ve hayvanların soğuktan korunması için güneye göçlerini konu almaktadır. Buz Devri bir doğa olayının neticesinde yaşanan gelişmelerin çevrenin değişmesine ve bu durumun ekosistemleri nasıl etkilediğini ele almıştır.

-Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (Kaplan, mamut, slot vb.)
2. Çevresel sorunlar
3. Doğa olayları
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Ekosistem, türe özgü özellikler)
5. Nesli tükenmiş hayvanlar (Mamut)
6. Yaşam alanları (Buz devri)

4.2.8 Filmin Adı: Finding Nemo (Kayıp Balık Nemo)

Resim 4.8: Kayıp Balık Nemo film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 23 Ocak 2004

Yapımı: 2003-ABD

Tür: Animasyon, Macera, Komedi, Aile

Süre: 1sa 41dk

Yönetmen: Andrew Stanton, Lee Unkrich

Oyuncular : -

Seslendirenler: Albert Brooks, Ellen DeGeneres, Alexander Gould, Willem Dafoe, Brad Garrett, Allison Janney, Austin Pendleton, Stephen Root, Vicki Lewis, Joe Ranft, Geoffrey Rush, Andrew Stanton, Elizabeth Perkins, Nicholas Bird, Bob Peterson

Senaryo: Andrew Stanton , Bob Peterson

Soundtrack: Thomas Newman

Yapımcı: John Lasseter, Jinko Gotoh

Şirket bilgileri: Pixar Animation Studios, Walt Disney Pictures, UIP Türkiye

IMDb Puanı: 8.0

Filmin Çevre ile İlgisi: Okyanusta, denizin derinliklerinde çok gelişmiş bir su ekosistemi ile karşı karşıya gelinmektedir. İnsanların çevreyi kirlettiğini ve hayvanlar üzerinde deneyler yaptığı konusuna vurgu yapılmıştır. Dory üzerinde yapılan deneyler sonrasında unutkan olmuştur. İnsanların balıkları yakalayıp çevreyi kirletmelerinden dolayı insanlara karşı bir kızgınlık söz konusudur. Yani filmde insanların davranışlarının diğer canlılara olan etkileri ele alınmıştır.

-Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar ;

1. Ekoloji ile ilgili kavramlar (su ekosistemi, türe özgü özellikler)
2. Çevre kirliliği
3. Çevre bilinci (bilinçsiz avlanma, denek hayvanlar)

4.2.9 Filmin Adı: Madagaskar

Resim 4.9: Madagaskar film afişi (www.pastposters.com).

Vizyon Tarihi: 03 Haziran 2005

Yapımı: 2005-ABD

Tür: Animasyon, Macera, Komedi

Süre: 86 dk

Yönetmen: Eric Darnell, Tom McGrath

Oyuncular: -

Seslendirilenler: Ben Stiller, Chris Rock, Sacha Baron Cohen, Jada Pinkett Smith, David Schwimmer, Cedric The Entertainer, Andy Richter, Conrad Vernon

Senaryo: Mark Burton, Billy Frolick, Eric Darnell, Tom McGrath

Soundtrack: Hans Zimmer, John Barry

Yapımcı: Mireille Soria, Mark Swift

Şirket bilgileri: DreamWorks SKG, Pacific Data Images, DreamWorks Animation

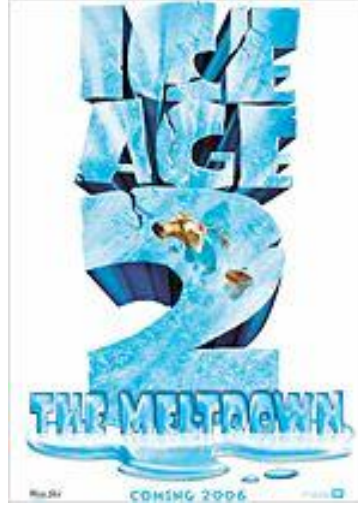
IMDB Puanı: 6.9

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde hayvanat bahçesine hapsedilen hayvanların her ne kadar buldukları yerde yaşamlarını sürdürselerde ait oldukları yerin doğal yaşam alanları olduğu vurgulanmaktadır. Hayvanat bahçelerinde monotonlaşan yaşamlarının onları bu ortama bağladığı fakat yinede hayvanların doğal yaşamlarına hasret duydukları görülmektedir. Hayvanların beslenme türlerine (etçil, otçul) yer verilmiştir. Aslan Alex'in Madagaskar'daki açlıkla mücadelesinde etçil bir hayvan olması sonucu yaşadığı zorluklar, besin bulmakta çektiği güçlük anlatılmıştır.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Yaşam alanları (hayvanat bahçesindeki hayvanlar ve doğal yaşam alanları)
2. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (beslenme türleri)
3. Besin zinciri
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.10 Filmin Adı: Ice Age: The Meltdown (Erime Başlıyor)

Resim 4.10: Buz Devri 2 film afişi (www.media.sinematurk.com).

Vizyon Tarihi: 14 Nisan 2006

Yapımı: 2006 - ABD

Tür: Animasyon

Süre: 1 sa 26 dk

Yönetmen: Carlos Saldanha

Oyuncular : -

Seslendirilenler: Ray Romano, John Leguizamo, Denis Leary, Queen Latifah, Seann William Scott, Josh Peck, Jay Leno, Chris Wedge

Senaryo: Jon Vitti, Peter Gaulke, Gerry Swallow, Jim Hecht

Soundtrack: John Powell

Yapımcı: Chris Wedge, Christopher Meledandri

Şirket bilgileri: 20th Century Fox, Fox Animation Studios

IMDb Puanı: 7.8

Filmin Çevre ile İlgisi: Buzulların erimesi ile birlikte su baskınından kaçmaya çalışan hayvanların başına gelen olaylar ele alınmıştır. Neslini devam ettirmek isteyen bir hayvanın çabaları görülmektedir. Küresel ısınmayla buzulların erimesi gibi günümüzün global sorununa hayvanlar üzerinden parmak basılmıştır.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (Kaplana,mamut,slot vb.)
2. Çevresel sorunlar (Küresel ısınma)
3. Doğa olayları (Buzulların erimesi)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Ekosistem)
5. Nesli tükenmiş hayvanlar (Mamut)
6. Yaşam alanları (Buz devri)
7. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.11. Filmin Adı: Over the hedge (Orman Çetesi)

Resim 4.11: Orman Çetesi film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 25 Ağustos 2006

Yapımı: 2006 - ABD

Tür: Animasyon, Komedi, Aile

Süre: 1sa 25 dk

Yönetmen: Tim Johnson, Karey Kirkpatrick

Oyuncular : -

Seslendirenler: Bruce Willis, Garry Shandling, Nick Nolte, Catherine O'Hara, William Shatner, Steve Carell, Eugene Levy, Avril Lavigne

Senaryo: Len Blum, Lorne Cameron, David Hoselton, Karey Kirkpatrick

Soundtrack: Rupert Gregson-Williams

Yapımcı: Bonnie Arnold

Şirket bilgileri: United International Pictures (UIP), Para-mount Pictures, DreamWorks SKG, DreamWorks Animation

IMDb Puanı: 6.8

Filmin Çevre ile İlgisi: Kış uykusundan yeni uyanan kaplumbağa Verne ve arkadaşlarının insanlarla karşılaşmaları ele alınmıştır. Filmde yer alan hayvanlara göre, insanlar oldukça doyumsuzdur ve asla bu kadarı bana yeter diye bir kavramları yoktur. Bu yüzden insanlar her zaman yetmediğini düşünüp çok daha fazlasını istemektedirler. Hayvanların gözünde insanlar doğal yaşama müdahale eden, ürkütücü ve doyumsuz bir şekilde algılanmaktadır.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (Kış uykusuna yatan hayvanlar)
2. Yaşam alanları
3. Biliçli tüketici olma
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.12 The Ant Bully (Bitirim Karınca)

Resim 4.12: Bitirim Karınca film afişi (www.haberler.com).

Vizyon Tarihi: 8 Eylül 2006

Süre: 1sa 29 dk

Yönetmen: John A.Davis

Oyuncular: -

Tür: Animasyon , Komedi , Aile

Ülke: ABD

Seslendirme: Nicolas Cage, Zach Tyler, Julia Roberts, Meryl Streep, Bruce Campbell, Nathalie Baye, Alexandra Lamy, Florence Foresti

Senaryo: John A.Davis, John Nickle

Soundtrack: John Debney

Şirket bilgileri: Warner Bros. France, Warner Bros, Playtone, Legendary Pictures

IMDB Puanı: 5.9

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde büyük balık küçük balığı yer misali, güçlü olan insanın kendinden çok çok küçük olan karıncalara verdiği zararlar ve bunun sonucunda başına gelenler anlatılmaktadır. İnsanların attıkları camlardan, çevreye verdiği zarardan karıncaların nasıl etkilendiğinden bahsedilmektedir. Karıncaların gözünden bakıldığında insan yok edici olarak adlandırılmaktadır. İnsanlarda iç iskelet olduğu, karıncalarda dış iskelet olduğu belirtilmekte ve türlerin kendilerine has özelliklerinin başka bir türe öğrenmeyle aktarılamayacağı da vurgulanmaktadır. Kraliçe arının kolonisi üzerindeki etkisi gerçek hayatta olduğu gibi yansıtılmaktadır.

-Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar(karıncalar)
2. Yaşam alanları
- 3.Çevre bilinci (doğa ve hayvan sevgisinden yoksun insan profili)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.13 Filmin Adı: ılgın Dostlar (Open Season)

Resim 4.13: ılgın Dostlar film afişı (www.sinematurk.com).

Vizyon Tarihi: 29 Aralık 2006

Yapımı: 2006 - ABD

Tür: Animasyon, Macera, Komedi

Süre: 1 sa 30 dk

Yönetmen: Jill Culton, Anthony Stacchi, Roger Allers

Oyuncular : -

Seslendirenler: Martin Lawrence, Ashton Kutcher, Gary Si-nise, Debra Messing, Billy Connolly, Jon Favreau, Jane Krakowski, Gordon Tootoosis

Senaryo: Steve Bencich, Ron J. Friedman

Soundtrack: Ramin Djawadi

Yapımcı: Michelle Murdocca

Şirket bilgileri: Gaumont Columbia Tristar Films, Sony Pic-tures Animation

IMDb Puanı: 6.6

Filmin Çevre ile İlgisi: Her canlının yaşam alanının türüne özel özellikler taşıdığı ve her canlının hayatta kalabilmesi için doğal yaşam alanına uyum sağlamanın gerekliliği belirtilmiştir. Hayvanların avcılar ile mücadelelerine de değinilmiştir.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (boz ayılar, geyikler)
2. Yaşam alanları
- 3.Çevre bilinci (bilinçsiz avlanma)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler, adaptasyon)

4.2.14 Filmin Adı: Neşeli Ayaklar (Happy Feet)

Resim 4.14: Neşeli Ayaklar film afişi (www.fullhdfilmizlesene.net).

Vizyon Tarihi: 26 Ocak 2007

Yapımı: 2006 - ABD, Avustralya

Tür: Animasyon, Aile, Komedi

Süre: 108 Dk

Yönetmen: George Miller, Judy Morris, Warren Coleman

Oyuncular: -

Seslendirenler: Hugh Jackman, Nicole Kidman, Elijah Wood, Robin Williams, Brittany Murphy

Senaryo: Judy Morris, John Collee, Warren Coleman

Soundtrack: John Powell

Şirket bilgileri: Warner Bros., Village Roadshow Productions, Kingdom Feature Productions, Kennedy Miller Productions

IMDb Puanı: 6.5

4.2.15 Happy Feet 2 (Neşeli Ayaklar)

Resim 4.15: Neşeli Ayaklar 2 film afişi (www.netfullfilmizle.com).

Vizyon Tarihi: 20 Ocak 2012

Süre: 1sa 39dk

Yönetmen: George Miller

Oyuncular: -

Tür: Animasyon, Komedi, Aile

Ülke: Avustralya

Senaryo: George Miller, Gary Eck

Seslendirenler: Ava Acres, Carlos Alazraqui, Sofia Vergara, Pink, Robin Williams, Lombardo Boyar, Hugo Weaving, Common

Soundtrack: John Powell

Şirket bilgileri: Village Roadshow Pictures, Kennedy Miller Mitchell, Dr D Studios, Dolby Laboratories, Warner Bros Turkey

IMDb Puanı: 5.9

Neşeli Ayaklar 1-2 Filmlerinin Çevre ile İlgisi: Film dünyayı sevmeye davet etmektedir. Petrol ve benzeri atıklarla kirletilen dünyanın, küresel ısınma etkisiyle eriyen buzulların tehditi altında olduğunu ve buna sözde doğayı korumayı üstelenen insanların sebep olduğunu anlatmaktadır. Sürü psikolojisine uymakta güçlük çeken fakat büyük canlıların yemi olmanın ötesine geçemeyen karidesin ve diğer canlıların hayatta kalmaları için birlikte hareket etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Filmde genel olarak doğadaki denge, besin zinciri ve yaşam

piramidi ele alınmaktadır. Dünyadaki çevresel faktörlerinden bahseden filmde dünyanın kendine has bir dengesi olduğu ve bu dengenin bozulmaması gerektiği anlatılmaktadır.

Milliyet gazetesinin neşeli ayaklar tehlikede başlığı ile sunduğu habere bakıldığında filmlerin çevre konusundaki mesajlarının gerçeklerle örtüştüğü ve insanların bu konuda bilinçlenmeleri için filmlerin önemi bir kez daha gözler önüne serilmektedir.

Milliyet gazetesinin haberine göre, NASA tarafından elde edilen veriler arktikteki buzulların son 30 yılda büyük oranda azaldığını gözler önüne serilmektedir. Okyanus yüzeyinin yüzde 15'ini kaplayan buz kütlelerinin her 10 yılda yüzde 15 oranında eridiği bilinmektedir. Yıllanmış buzullar artık sadece yaz aylarında değil kış aylarında bile kütle kaybetmektedir. J. Comiso, “Antarktik Denizindeki buzul kütlelerinin hızla eridiğini, okyanusun yapısının da tamamen değiştiğini dolayısıyla erimenin ve okyanuslardaki değişimin tüm dünyada iklimi ve canlı yaşamını olumsuz etkileyeceğini” belirtti.

Penguenler Tehlike Altında

“Bilim insanları, Antarktika’da yaşayan bazı penguen cinsi sayılarında küresel ısınmaya bağlı olarak azalma yaşandığını belirtti. Massachusetts Woods Hole Oşinografi Enstitüsü tarafından yapılan araştırmalar, 3 bin adet kalan İmparator cinsi penguenin 2100 yılına kadar yüzde 81 oranında azalarak yok olma tehlikesiyle karşılaşacağına dikkat çekmektedir. Buna göre, “Neşeli Ayaklar” gibi filmlerin kahramanı İmparator penguenlerin sayısının 500-600’a kadar düşmesi beklenmektedir. İspanya’nın Madrid Doğa Tarihi Müzesi’nde yürütülen araştırmalar ise, son 20 yılda kıtanın tanınmış “chinstrap” cinsi penguenlerinin sayısında yüzde 36 oranında azalma yaşandığını ortaya koymuştur. Benzer bir azalma, “Adelie” cinsinde de görülmektedir. Penguenler, ısınma sonucu ana besin kaynakları olan “krili” kaybettikleri için hızla ölmekte ve üreme döngülerini sağlıklı tamamlayamamaktadırlar. “Antarktika krili” buzul kütlelerinin dibinde yaşamakta, fakat buzullar eridikçe onlar da yok olmaktadır. Araştırmayı değerlendiren biyolog Stephanie Jenouvrier, “İnsanlar hava sıcaklığının en fazla iki derece artabileceğini sanıyor, oysa onlara küçük görünen bu değişim hem canlı türlerinin hayatına hem de ekosistemin dengesine mal oluyor” dedi (www.egeninsesi.com, 2012) .

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (penguenler, kriller vb.)
2. Yaşam alanları
3. Çevre bilinci (bilinçsiz avlanma, doğayı koruma)
4. Çevre kirliliği(petrol vb. atıkları)
5. Çevre sorunları(küresel ısınma)
6. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (ekosistem, türe özgü özellikler)
7. Besin zinciri

4.2.16 Filmin Adı: Arı (Bee Movie)

Resim 4.16: Arı film afişi (www.fullhdfilmizlesene.net).

Vizyon Tarihi: 14 Aralık 2007

Yapımı: ABD

Tür: Animasyon, Komedi

Süre: 1 sa 35 dk

Yönetmen: Simon J. Smith, Steve Hickner

Oyuncular : -

Seslendirenler: Gad Elmaleh, Jean-Pierre Castaldi, Antoine Duléry

Senaryo: Jerry Seinfeld, Spike Feresten

Soundtrack: Rupert Gregson-Williams

Yapımcı: Jerry Seinfeld

Şirket bilgileri: DreamWorks Pictures

IMDb Puanı: 6.2

Filmin Çevre ile İlgisi: Kovanın dışındaki hayatı merak etmekle başlayan arı hikayesi bir uyanma öyküsüdür, insanların doğanın dengesini bozmadaki rolünü ele

almıştır. Arıların polenlere ulaşmalarına ve tozlaşma yapmalarına insanların engel olduğu belirtilmiştir. Asıl mesaj ne olursa olsun düzeni korumanın gerekliliğidir.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (arılar)
2. Yaşam alanları
3. Çevre bilinci (Doğanın dengesini koruma)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (türe özgü özellikler)

4.2.17 Filmin Adı: Horton Kimi Duyuyor? (Horton Hears A Who!)

Resim 4.17: Horton Kimi Duyuyor? film afişi (www.target.com).

Vizyon Tarihi: 18 Nisan 2008

Süre: 1sa 26 dk

Yönetmen: Jimmy Hayward, Steve Martino

Oyuncular: -

Tür: Animasyon, Macera, Komedi, Aile

Ülke: ABD

Seslendirme: Dany Boon, Jim Carrey, Steve Carell, Carol Burnett, Will Arnett, Seth Rogen, Dan Fogler, Isla Fisher

Senaryo: Cinco Paul, Ken Daurio, Dr. Seuss

Soundtrack: John Powell

Şirket bilgileri: 20th Century Fox, Blue Sky Studios

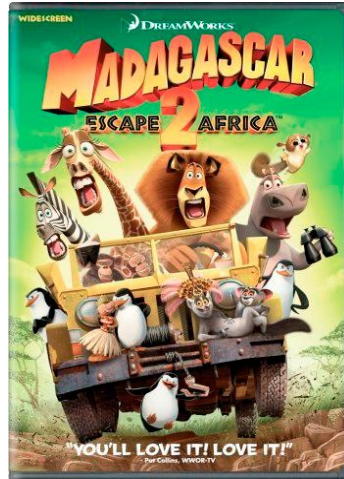
IMDb Puanı: 6.9

Filmin Çevre ile İlgisi: Horton çevreye karşı duyarlı ve yardımsever bir fildir. Bu yüzden yaşadığı ormandaki hayvanlar tarafında farklı tepkiler almaktadır. Filmdeki temel mesaj evrendeki en küçük canlının bile incitilmemesi gerektiğidir ve bu mesaj verilirken bir filin seçilmesi hayvanların bile bu kadar duyarlıyken insanların nasıl bu kadar duyarsız kalabildikleri konusunda akıllara bir takım sorular getirmektedir. Hayvanlarında insanlar gibi yaşamaya tutunma çabasının olduğunu anlatmaktadır. Eğer bir şey duyulamıyor, görülemiyor ve hissedilemiyorsa o zaman öyle bir şey yoktur.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Yaşam alanları
3. Çevre bilinci (Doğanın dengesini koruma, Her canlının yaşama hakkının olması, doğa sevgisi)

4.2.18 Filmin Adı: Madagaskar2

Resim 4.18: Madagaskar 2 film afişi (www.netfullfilmizle.com).

Vizyon Tarihi: 28 Kasım 2008

Yapımı: ABD

Tür: Animasyon, Macera, Aile

Süre: 1 sa 35 dk

Yönetmen: Eric Darnell, Tom McGrath

Oyuncular : -

Seslendirenler: Jada Pinkett Smith, Ben Stiller, Chris Rock

Senaryo: Etan Cohen, Eric Darnell, Tom McGrath

Soundtrack: Hans Zimmer

Yapımcı: Mireille Soria, Mark Swift

Şirket bilgileri: DreamWorks Pictures

IMDb Puanı: 6.7

Filmin Çevre ile İlgisi: Hayvanat bahçesinde yapay yaşamlarını rahat ve güzel sanan hayvanların, asıl yaşam alanları olan Afrika'ya gittiklerinde adaptasyon sağlamakta güçlük çektikleri anlatılmaktadır. Hayvanlar burada asıl kimliklerine ulaşmaktadır.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Yaşam alanları (hayvanat bahçesindeki hayvanlar ve doğal yaşam alanları)
2. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (beslenme türleri vb.)
3. Besin zinciri
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler)

4.2.19 Filmin Adı: WALL-E

Resim 4.19: WALL-E film afişi (www.sinemalar.com).

Vizyon Tarihi: 26 Eylül 2008

Yapımı: ABD

Tür: Animasyon, Aile, Bilimkurgu, Macera, Romantik

Süre: 1 sa 37 dk

Yönetmen: Andrew Stanton

Oyuncular: -

Seslendirenler: Ben Burtt, Elissa Knight, Jeff Garlin

Senaryo : Andrew Stanton, Pete Docter, Jim Reardon

Soundtrack : Thomas Newman, Peter Gabriel

Yapımcı: John Lasseter

Şirket bilgileri: Pixar Animation Studios, Walt Disney Pictures

IMDb Puanı: 8.4

Filmin Çevre ile İlgisi: İnsanların çevreye karşı aşırı duyarsızlıklarının doğurabileceği sonuçlar filmde ele alınmıştır. Film, harap edilmiş, kirli, kuru ve terkedilmiş bir dünyada atıklarla mücadele eden bir robotun hikayesidir. İnsanlar, çevrenin kesintisiz kötü kullanımı yüzünden yaşanamaz hale gelen dünyayı terk etmiştir. Filmdeki insanlar Axiom adlı gemide yaşamaktadırlar. Burası insanların yiyecekleri yemekten giyecekleri renge kadar her şeyin yönetildiği otomatik bir gemidir. Bir koltukta, yıllarca hareketsiz duran tembel ve obez insanlar yan yana otururken dahi birbirlerinin yüzüne bakmadan bir ekran aracılığıyla iletişim kurmaktadır. Filmin bu kısımlarında da günümüz toplumunun en büyük sağlık sorunu olan obeziteye ve buna sebep durumlara atıfta bulunulmuştur. Film tüketim çılgınlığına ve insan türünün kendi yaşadığı doğal çevreye verdiği zararlara dair önemli yorumlar yaparken geleceğin insanlığını teknolojinin esiri olmuş, tembellikten tükenmiş bir profilde çizmektedir.

- Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Çevre bilinci (Çevreye karşı duyarsızlık, teknoloji esiri olmuş toplum)
4. Çevre kirliliği (Atıklar)
5. Bilinçsiz tüketim (kaynakların bilinçsiz kullanımı ve bunun sonucunda ortaya çıkabilen hastalık: obezite)

4.2.20 Filmin Adı: Gake no ue no Ponyo (Küçük Deniz Kızı Ponyo)

Resim 4.20: Küçük Deniz Kızı Ponyo film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 31 Temmuz 2009

Yapımı: Japonya

Tür: Animasyon, Macera, Aile

Süre: 1 sa 41 dk

Yönetmen: Hayao Miyazaki

Oyuncular : -

Seslendirenler: Tomoko Yamaguchi, Hiroki Doi, Kazushige Nagashima

Senaryo: Hayao Miyazaki

Soundtrack: Joe Hisaishi

Yapımcı: Toshio Suzuki

Şirket bilgileri: StudioCanal UK, Le Studio Ghibli, Nippon Television Network, Dentsu, Hakuodo, Mitsubishi Corporation, Toho

IMDb Puanı: 7.7

Filmin Çevre ile İlgisi: Doğayı, denizi kirleten insan ile karşı karşıya getiren film mavi suların altında yaşayanlara saygı duyulması gerektiğini vurgulamaktadır. Tsunami felaketlerinde hayatlarını kaybetmiş olan insanların balık olarak okyanusta yeniden var oldukları farzedilmiştir ki film içerisinde gösterilen 1871 ve 1907 gibi sayılar, Japonya'nın yaşamış olduğu büyük felaketlerin tarihleriyle aynı tarihlerdir.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1.Çevre bilinci (Doğayı ve özellikle denizi kirleten ve çevreye saygı duymayan insan profili)

2. Çevre kirliliği (Deniz kirliliği)

3. Yaşam alanları (Doğal dengenin korunması)

4.2.21 Filmin Adı: Buz Devri 3 (Ice Age 3)

Resim 4.21: Buz Devri 3 film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 1 Temmuz 2009

Yapımı: ABD

Tür: Animasyon, Macera

Süre: 1 sa 40 dk

Yönetmen: Carlos Saldanha, Mike Thurmeier

Oyuncular: -

Seslendirenler: Ray Romano, John Leguizamo, Denis Leary

Senaryo: Michael Berg, Peter Ackerman, Mike Reiss, Yoni Brenner, Jeff Siergey

Soundtrack: John Powell

Yapımcı: John C. Donkin

Şirket bilgileri: Twentieth Century Fox, Blue Sky Studios

IMDb Puanı: 7.0

Filmin Çevre ile İlgisi: Filme nesli tükenmiş olan hayvanlardan bir diğeri dinazorlar eklenmiştir. Buz devrinden önce dinazorların hayatta oldukları belirtilmektedir.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (Kaplan, mamut, slot, dinazor vb.)
2. Çevresel sorunlar (Küresel ısınma)
3. Doğa olayları (Buzulların erimesi)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Ekosistem)
5. Nesli tükenmiş hayvanlar (Mamut, dinazor)
6. Yaşam alanları (Buz devri)

4.2.22 Filmin Adı: Köfte Yağmuru 1

Resim 4.22: Köfte Yağmuru film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 20 Kasım 2009

Yapımı: 2009-ABD

Tür: Animasyon, Komedi

Süre: 1sa 30 dk

Yönetmen: Christopher Miller (Chris Miller), Phil Lord

Oyuncular: -

Seslendirilenler: Bill Hader, Anna Faris, Neil Patrick Harris, Bruce Campbell, Andy Samberg, Lauren Graham, James Caan, Mr. T

Senaryo: Chris Miller ve Phil Lord, Judi Barrett ve Ron Barrett

Soundtrack: Mark Mothersbaugh

Yapımcı: Pam Marsden

Şirket bilgileri: Sony Pictures Animation

IMDB Puanı: 7.0

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde icat yapmayı çok seven bilime meraklı küçük bir mucit ele alınmaktadır. Flint Lockwood ‘Diyatonik Süper Mutantlaştırıcı Dinamik Yemek Çoğaltıcısı’ tasarlamıştır. Bunu yapmasındaki amaç dünyadaki açlığa bir son vermektir. Filmde insanların tüketim çılgınlığına, yemek israflarına, doyumsuzluklarına atıfta bulunulmuştur.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Çevre bilinci (Çevreye karşı duyarsızlık)
2. Çevre kirliliği (Atıklar)
3. Bilinçsiz tüketim (kaynakların bilinçsiz kullanımı ve bunun sonucunda ortaya çıkan tüketim çılgınlığı, doyumsuzluk)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (mutasyona uğramış canlılar: mutantlar)

4.2.23 Filmin Adı: Köfte Yağmuru 2

Resim 4.23: Köfte Yağmuru 2 film afişi (www. fotolar/detay/?cmediafile).

Vizyon Tarihi: 24 Ocak 2014

Yapımı: 2014 - ABD

Tür: Animasyon, Komedi, Aile

Süre: 1sa 35 dk

Yönetmen: Cody Cameron, Kris Pearn

Oyuncular: -

Seslendirenler: Bill Hader, Will Forte, Anna Faris, Neil Patrick Harris, Bruce Campbell, Andy Samberg, Lauren Graham, James Caan, Mr. T, Benjamin Bratt

Senaryo: John Francis Daley, Jonathan M. Goldstein, Erica Rivinoja, Judi Barrett ve Ron Barrett

Soundtrack: Mark Mothersbaugh

Yapımcı: Pam Marsden, Kirk Bodyfelt

Şirket bilgileri: Sony Pictures Animation, Columbia Pictures, Warner Bros Turkey

IMDB Puanı: 6.5

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde mutasyona uğramış canlılar yani mutantlar ele alınmıştır (peyrümcekler, flamangolar, şempandesler, karpuz filler). Mutant canlıların kurduğu ekosistemin korunması için gerekenler arkadaşlık ve dostluk ilişkileri kapsamında ele alınmıştır. Bunun yanı sıra doğanın yaratımlarına saygılı olmanın getirileri de filmin ele aldığı konulardan biridir.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Çevre bilinci (Çevreye karşı duyarsızlık)
2. Çevre kirliliği (Atıklar)
3. Bilinçsiz tüketim (kaynakların bilinçsiz kullanımı ve bunun sonucunda ortaya çıkan tüketim çılgınlığı, doyumsuzluk)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (mutasyona uğramış canlılar: mutantlar, ekosistem, evrim)
5. Yaşam alanı (doğal dengenin korunması)

4.2.24 Filmin Adı: RANGO

Resim 4.24:Rango film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 04 Mart 2011

Yapımı: 2011 - ABD

Tür: Animasyon, Komedi, Macera

Süre: 107 Dk

Yönetmen: Gore Verbinski

Oyuncular: -

Seslendirenler: Johnny Depp, Abigail Breslin, Isla Fisher, Timothy Olyphant, Alfred Molina

Senaryo: Gore Verbinski, John Logan

Soundtrack: Hans Zimmer

Şirket bilgileri: GK Films, Nickelodeon Movies, Blind Wink, UIP Türkiye

IMDb Puanı: 7.3

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmin asıl konusu "su olmazsa ne olur?", "bilinçsiz şehirleşme"dir. Film, suyun yokluğu üzerine insanların ne tür durumlara düşebileceğini, suyun önemini, suyu kullanarak neler yapılacağını anlatmıştır. "Suyu kontrol edersen, her şeyi kontrol edersin" temasını işlenmektedir.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Çevre bilinci (Bilinçsiz kentleşme)
2. Bilinçsiz tüketim (kaynakların bilinçsiz kullanımı ve bunun sonucunda ortaya çıkan susuzluk sorunu)

4.2.25 Filmin Adı: RİO 1

Resim 4.25: Rio 1 filma afişi (www.turkcealtyazi.org).

Vizyon Tarihi: 8 Nisan 2011

Yapımı: 2011-ABD

Tür: Animasyon, Macera, Aile

Süre: 1sa 30 dk

Yönetmen: Carlos Saldanha

Oyuncular: -

Seslendirenler: Anne Hathaway, Jesse Eisenberg, Will. I.Am, George Lopez, Bruno Mars, Leslie Mann, Jemaine Clement, Kristin Chenoweth

Senaryo: Don Rhymer, Earl Richey Jones, Todd R. Jones, Joshua Sternin, Jeffrey Ventimilia, Sam Harper

Soundtrack: John Powell

Yapımcı: Bruce Anderson, John C. Donkin

Şirket bilgileri: 20th Century Fox, Blue Sky Studios, Tiglon

IMDB Puanı: 7.0

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmin başrolünde yer alan Mavili papağan, macav (ara) papağanının bir türüdür. Bu papağanların yaşam alanları nemin bol olduğu yağmur ormanlarını içeren, Orta ve Güney Amerika'dır ki filmde Rio'da geçmektedir. Filmde nesli tükenmekte olan bir erkek papağının (mavili), dişi bir papağan (Harika) ile çiftleştirilmek üzere Rio'ya getirilmesi konu alınmıştır. Filmde 'tür' kavramına sıklıkla yer verilmektedir. Her canlı türünün doğuştan sahip olduğu bir takım özellikler olduğu üzerinde durulmaktadır. Bunun yanı sıra besin zincirinden de az da olsa filmde söz edilmektedir. Hayvan tacirlerinin nesli tükenmekte olan bu papağanları ve onlar gibi bazı egzotik kuşları alıkoymaları ve satmaları da doğal dengeyi bozan bir durum olarak ele alınmıştır.

- Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (papağan türü.)
2. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (orman ekosistemi, tür, adaptasyon)
3. Nesli tükenmekte olan hayvanlar (macav türü papağan)
4. Yaşam alanları
5. Besin zinciri
- 6 . Çevresel sorun (hayvan tacirleri ile bozulan doğal denge)

4.2.26 Filmin Adı: RİO 2

Resim 4.26: Rio 2 film afişi (www.intersinema.com).

Vizyon Tarihi: 11 Nisan 2014

Yapımı: 2014 - ABD

Tür: Animasyon, Macera, Aile

Süre: 1sa 42 dk

Yönetmen: Carlos Saldanha

Oyuncular: -

Seslendirenler: Anne Hathaway, Jesse Eisenberg, Will. I. Am, George Lopez, Bruno Mars, Leslie Mann, Jemaine Clement, Kristin Chenoweth

Senaryo: Carlos Saldanha, Don Rhymer, Jenny Bicks, Yoni Brenner, Carlos Saldanha

Soundtrack: John Powell

Yapım: Bruce Anderson, John C. Donkin

Şirket bilgileri: Blue Sky Studios, Twentieth Century Fox, Tiglon, Animation Studio

IMDB Puanı: 6.4

Filmin Çevre ile İlgisi: Evcil olarak yetiştirilen bir papağanın amazon ormanlarında doğal yaşamına uyum sağlama süreci, yaşadığı zorluklar ele alınmaktadır. Filmde amazonlarda yaşayan farklı hayvan türlerine ve hayvanlarla ilgili bilgilere de yer verilmiştir. Örneğin; geri geri uçabilen tek kuş türünün sinek kuşu olduğu söylenmektedir. Asıl verilmek istenen mesaj; amazon ormanlarında ağacı kesen insanların oradaki canlıların, özellikler birçok kuş türünün yaşam alanlarını yok ettiğidir. Kuşların doğal yaşam alanlarını koruma mücadeleleri ele alınmaktadır.

Hikayenin gerçek bir durumdan alıntı olduğunu aşağıdaki haber içeriğinden de anlaşılmaktadır:

“Bird Life International adlı çevre koruma örgütünden yapılan açıklamada, dünyadaki 10 bin 64 kuş türünden 1331'inin tehdit altında olduğu belirtildi. Listede geçen yıl yer alan tehdit altındaki kuş türlerine bu yıl 78 kuş türünün daha eklendiği belirtildi. Tehdit altındaki kuş türlerinde en büyük artışın, Brezilya'nın Amazon bölgesinde yaşayan kuş türlerinde görüldüğü vurgulandı. Açıklamada, "Amazonlardaki kuş türlerinin karşı karşıya bulunduğu nesillerinin tükenme tehlikesini geçmişte küçümsedik. Brezilya'daki ormanlar hakkındaki kanuni

düzenlemedeki zayıflıkları göz önüne aldığımızda durum, son çalışmalarda tahmin edilenden de kötü olabilir" ifadesi kullanıldı. Bird Life sözcüsü Martin Fowlie, "nesli tükenme tehdidi altındaki Amazon kuş türleri arasında yer alan Rio Branco karınca kuşunun, geçen yıl tehdit altında olmaya yakın kategorisinden bu yıl listedeki en yüksek risk grubunu tanımlamak için kullanılan kritik ölçüde nesli tükenmekte olan kategorisine geçtiğine "dikkat çekti. Açıklamada, Amazon ormanlarında büyük baş hayvancılık ve soya üretimi için yer açılması çalışmaları nedeniyle bu kuş türünün sayısının gelecek on yıl içinde yüzde 80 oranında azalmasının beklendiği bildirildi". (www.cnnturk.com, 2012).

- Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (papağan türü.)
2. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (orman ekosistemi, tür, adaptasyon)
3. Nesli tükenmekte olan hayvanlar (macav türü papağan)
4. Yaşam alanları (Kesilen ormanlar ile bozulan doğal denge)

4.2.27 Filmin Adı:LORAKS

Resim 4.27: LORAKS film afişi (www.sinemalar.com).

Vizyon Tarihi: 13 Nisan 2012

Yapımı: 2012-ABD

Tür: Animasyon, Komedi, Aile

Süre: 1sa 27 dk

Yönetmen: Chris Renaud, Kyle Balda

Oyuncular: -

Seslendirenler: Danny DeVito, Ed Helms, Zac Efron, Taylor Swift, Betty White, Rob Riggle, Jenny Slate

Senaryo: Ken Daurio, Cinco Paul, Dr. Seuss

Soundtrack: John Powell

Yapım: Christopher Meledandri

Şirket bilgileri: Universal Pictures, Illumination Entertainment, UIP
Türkiye

IMDB Puanı: 6.5

Filmin Çevre ile İlgisi: Film, insanoğlunun doğaya yıkım getirebileceğini ama doğanın da enin de sonunda insan şefkatine muhtaç olduğunu vurgulamaktadır ve "siz yok ettiniz, siz var edeceksiniz" denmektedir. Film de ağaçlar ölür, doğa mahvolursa insan kendi yarattığı hapishanelerde paranın ve ona hakim olanların kölesi olarak yaşamaya mahkum olacaktır teması işlenmektedir.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Çevre bilinci (doğa sevgisi)
2. Bilinçsiz tüketim (kaynakların bilinçsiz kullanımı ve bunun sonucunda ortaya çıkan çevresel sorunlar)

4.2.28 Filmin Adı: Buz Devri 4 (Ice Age 4)

Resim 4.28: Buz Devri 4 film afişi (www.themoviedb.org).

Vizyon Tarihi: 29 Haziran 2012

Yapımı: ABD

Tür: Animasyon, Macera, Komedi

Yönetmen: Steve Martino, Mike Thurmeier

Oyuncular : -

Seslendirenler: Ray Romano, Denis Leary, John Leguizamo, Jennifer Lopez, Nicki Minaj, Wanda Sykes, Queen Latifah, Seann William Scott

Soundtrack: John Powell

Yapımcı: John C. Donkin

Şirket bilgileri: Blue Sky Studios, Tiglon

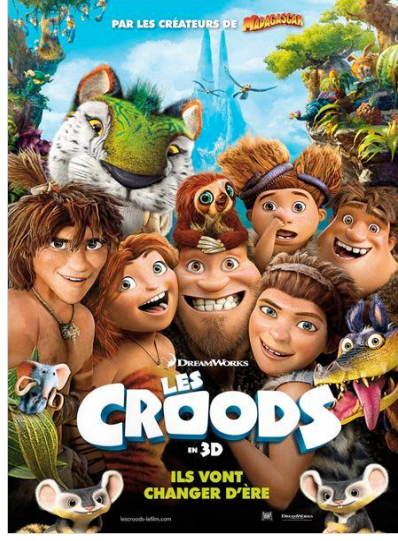
IMDb Puanı: 6.7

Filmin Çevre ile İlgisi: Dünyada yer kabuğunun kırılması ile birlikte kıtaların, dağların ve ovaların birbirinden ayrılmaya başlaması anlatılmaktadır.

- Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (Kaplan, mamut, slot.)
2. Çevresel sorunlar (Küresel ısınma)
3. Doğa olayları (Yer kabuğunun kırılması, kıtaların ayrılması)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Ekosistem)
5. Nesli tükenmiş hayvanlar (Mamut)
6. Yaşam alanları (Buz devri)

4.2.29 Filmin Adı: Crood'lar (The Croods)

Resim 4.29: Croodlar film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 12 Nisan 2013

Yapımı: 2013 - ABD

Tür: Animasyon, Komedi, Macera

Süre: 98 Dk

Yönetmen: Chris Sanders, Kirk De Micco

Oyuncular: -

Seslendirenler: Nicolas Cage, Ryan Reynolds, Emma Stone, Catherine Keener, Clark Duke

Senaryo: Chris Sanders, Kirk De Micco

Seslendirme: Nicolas Cage, Ryan Reynolds, Emma Stone, Catherine Keener, Clark Duke, Cloris Leachman, Chris Sanders, Randy Thom

Senaryo: Kirk De Micco, Chris Sanders

Soundtrack: Alan Silvestri

Şirket bilgileri: DreamWorks Animation, Tiglon

IMDb Puanı: 7.3

Filmin Çevre ile İlgisi: Taş Devri insanlarını anımsatan Cromagnon insanların yaşantısına bir kesit sunulmuştur ve kıtaların bölünmesi gibi bir konu ele alınmıştır. Değişime ayak uydurma bakış açısıyla ele alınan bir filmidir. Filmde tarih

öncesi dönemdeki kutsal aile bağlarına, korkuyla hayatta kalmak yaşamak değildir ve değişim özgürlüktür gibi önemli mesajlarla değinilmektedir. Filmde bir dünya yaratılmış, bunun yanında bilim adamlarının birçok teorisi işlenmiş ve bilimsel veri kullanılmıştır. İlk insan figürünü ve doğanın kendisine hükmetmesinden onun doğaya hükmetmesine geçişi kurgulanmıştır.

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Doğa olayları (Yer kabuğunun kırılması, kıtaların ayrılması)
2. Yaşam alanları (Tarih öncesi dönemler: Cromagnon insanlar)

4.2.30 Filmin Adı: Alfa ve Omega

Resim 4.30: Alfa ve Omega film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 22 Nisan 2011

Yapımı: 2010 - ABD-Hindistan

Tür: Animasyon, Aile, Aksiyon, Komedi, Macera

Süre: 88 Dk

Yönetmen: Steve Moore, Ben Gluck, Anthony Bell

Oyuncular: Hayden Panettiere, Justin Long, Danny Glover, Christina Ricci, Dennis Hopper

Seslendirenler: Hayden Panettiere, Justin Long, Danny Glover, Christina Ricci, Chris Carmack

Senaryo: Steve Moore, Chris Denk

Soundtrack: Chris Bacon

Şirket bilgileri: Lionsgate , Crest Animation

IMDb Puanı: 5.3

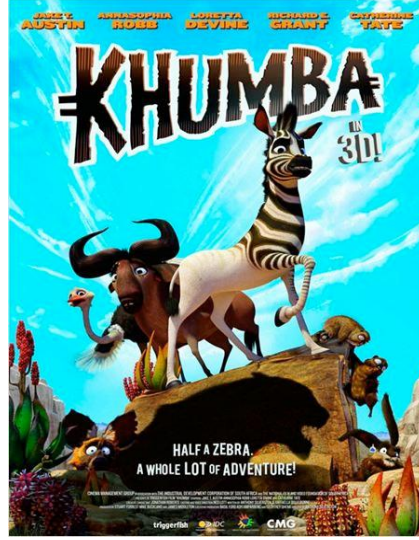
Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde kurtların alfa ve omega türleri ele alınmıştır. Filmde aşağıda kurtlar ile ilgili verilen bilgilere paralel bilgiler verilmiştir:

Kurtlar aile yapısı içinde hayatlarını sürdürmektedirler ve bu aile yapısına sürü denilmektedir. Kurt sürüsü Alfa erkek ve Alfa dişinin kontrolü altındadır. Sürü genelde sekiz ila on beş kadar üyeden oluşmaktadır. Sürüdeki hiyerarşi baskın kurtun diğer sürü üyelerine kabul ettirdiği gücü ile yapılanmaktadır. Bu gücü ortaya koyarken bireyler dövüş, ısırma ve alışkanlıklarını kullanmaktadırlar. "Alfa" erkek ve "Alfa" dişinin bir alt basamağında "Beta" erkek ve "Beta" dişi bulunmaktadır. Diğer basamak ise "Omega" erkek ve "Omega" dişidir. Her birey kimin hakimiyetini kabul edeceğini bilirken, bazı bireylerde bir üst basamağa tırmanmak için yarışmak gerekmektedir. Bu yarış kaybeden ve kurallara uymayan kurtlar baskın alfa erkek ve dişinin zorlaması ile sürüden ayrılmaktadır. Kazanan ise sürünün yeni hakimi olmaktadır.

- Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (kurt türü: alfa, beta, omega)
2. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (tür, adaptasyon)
3. Yaşam alanları

4.2.31 Filmin Adı: Khumba

Resim 4.31: Cesur Zebra film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 18 Temmuz 2014

Yapımı: 2013 - Güney Afrika

Tür: Animasyon, Aile, Macera

Süre: 85 Dk

Yönetmen: Anthony Silverston

Oyuncular: -

Seslendirenler: Liam Neeson, Laurence Fishburne, Anna Sophia Robb, Steve Buscemi, Jake T. Austin

Senaryo: Raffaella Delle Donne, Anthony Silverston

Seslendirme: Jake T. Austin, Liam Neeson, Steve Buscemi, Loretta Devine, Laurence Fishburne, Richard E. Grant, Anika Noni Rose, Anna Sophia Robb

Soundtrack: Bruce Retief, Simon Changer

Şirket bilgileri: Triggerfish Animation, Medya Vizyon

IMDB Puanı: 5.8

Filmin Çevre ile İlgisi: Göçmekte olan bir keseli antilop sürüsü, nesli tükenmekte olan bir nehir tavşanı filmde dikkat çeken ayrıntılardır.

Anthony Silverstone ile KHUMBA'nın Dünyası hakkında yapılan röportajdan alıntıları ile filmin çevresel vurguları aşağıda özetlenmiştir:

Quagga, zebraların bir alt türü olarak keşfedilen ve bu nedenle neslinin tükenmemesi için beslenen bir türdür. Film çöl ekosistemindeki bitki mikrokozmosunu ve çeşitlilik açısından zengin bir hayvan yaşamını göstermektedir. Filmde yer alan Yalnızlık Vadisi, Graaf-Reinet kasabasının yakınındaki kayaların gerçek biçimidir; Nao Dağı, Swartberg Geçidi'nin yakınlarındaki kıvrık kaya biçimlerinden esinlenmedir ve soyu tükenmekte olan nehir tavşanından, az görülen karıncayiyene kadar tüm hayvanlar bölgeye özgüdür. Çetin koşullarda hayatta kalabilmek için hayvanlar ve bitkiler kendine has yöntemlerle adapte olmuşlardır ve çeşitlilik bunun anahtar noktasıdır. (www.sinematur.com, 2014).

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (Khumba, karıncayiyen, Karoo bitkisi)
2. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (tür, adaptasyon, ekosistem)
3. Yaşam alanları (Güney Afrika)
4. Nesli tükenmekte olan hayvanlar (zebra türü: Quagga, nehir tavşanı)

4.2.32 Filmin Adı: Vahşi Doğa (The Wild)

Resim 4.32: Vahşi Doğa film afişi (www.sinematurk.com).

Vizyon Tarihi: 14 Nisan 2006

Yapımı: 2006 - ABD, Kanada

Tür: Animasyon, Aile, Komedi, Macera

Süre: 94 Dk

Yönetmen: Steve Williams

Oyuncular: -

Seslendirenler: Kiefer Sutherland, James Belushi, Eddie Iz-zard, William Shatner, Janeane Garofalo

Senaryo: Ed Decter, John J. Strauss

Soundtrack: Alan Silvestri

Şirket bilgileri: Hoytyboy Pictures ,Sir Zip Studios

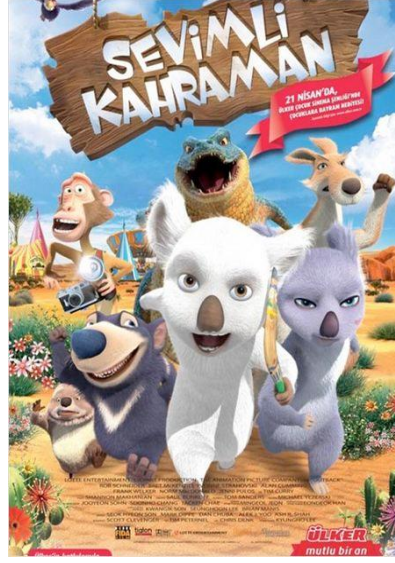
IMDb Puanı: 5.4

Filmin Çevre ile İlgisi: İnsanlara hayvan sevgisini aşılamaaya çalışan önemli bir filmidir ve çocuklar hayvanlara yakınlaştırmaya çalışılmıştır. Filmde besin zincirinden söz edilmekte ve besin zincirinin en üstünde insanın olduğunun altı çizilmektedir.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Yaşam alanları
2. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (beslenme türleri vb.)
3. Besin zinciri (av-avcı ilişkisi)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler, adaptasyon, ekosistem)

4.2.33 Filmin Adı: Sevimli Kahraman (The Outback)

Resim 4.33: Sevimli Kahraman film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 20 Nisan 2012

Yapımı: 2012 - ABD, Güney Kore

Tür: Animasyon, 3 Boyutlu, Aile

Süre: 85 Dk

Yönetmen: Kyung Ho Lee

Oyuncular: -

Seslendirenler: Yvonne Strahovski, Alan Cumming, Charlie Bewley, Norm Macdonald, Phil Proctor

Senaryo: Chris Denk, Timothy Wayne Peternel

Soundtrack: Michael Yezerski

Şirket bilgileri: Lotte Company, Digiart Productions, Tiglon

IMDb Puanı: 4.6

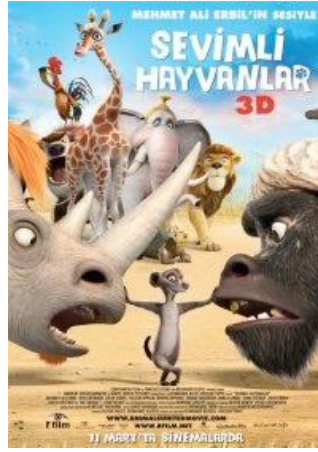
Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde albino bir koala (keseli ayı) konu edilmiştir. Albinizm (pigment eksikliği) hemen her hayvan türünde gözlenebilmektedir; ancak bu farklı sıklıklarda olmaktadır. Filmde ki albino koala ayı her ne kadar ismen keseli ayı tembel ayı gibi isimleri olsa da bir ayı türü değildir. Sanki evrim geçirmiş bir ayı türü gibi bahsedilse de koalalar (*Phascolarctos cinereus*), Avustralya'ya özgü otçul ve ağaçta yaşayan bir keseli memelidir. Phascolarctidae familyasının yaşayan tek

temsilcisidir ve en yakın akrabaları vombatlardır. Koala, Avustralya'nın doğu ve gúney kıyıları boyunca Queensland, Yeni Gúney Galler, Victoria ve Gúney Avustralya'da bulunmaktadır (www.tr.wikipedia.org, 2015).

- *Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;*

1. Yaşam alanları
2. Canlılar ile ilgili temel kavramlar (albino koala türü)
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler, adaptasyon, ekosistem)
5. Nesli tükenmekte olan canlılar (koala)

4.2.34 Filmin Adı: Sevimli Hayvanlar (Animals United)

Resim 4.34: Sevimli Hayvanlar film afişı (www.intersinema.com).

Vizyon Tarihi: 11 Mart 2011

Yapımı: Almanya

Tür: Animasyon, Aile

Süre: 1 sa 33 dk

Yönetmen: Reinhard Klooss, Holger Tappe

Oyuncular: -

Seslendirenler: Ralf Schmitz, Christoph Maria Herbst, Oliver Kalkofe

Senaryo: Oliver Huzly, Sven Severin, Klaus Richter, Reinhard Klooss

Soundtrack: David Newman

Şirket bilgileri: Ambient Entertainment GmbH, Constantin Film Production GmbH, White Horse Pictures, Medya Vizyon

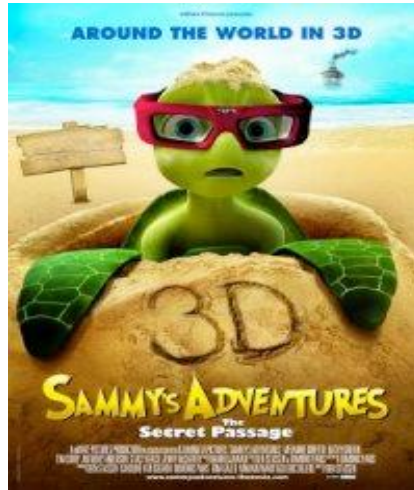
IMDb Puanı: 5.4

Filmin Çevre ile İlgisi: Film, çevre kirliliği, su israfı ve benzer sebeplerden dolayı insanların tetiklediği iklim değişikliği ile doğal kaynakların tükenmesi ve bununla birlikte birçok hayvan türünün soyunun tükenmesine değinmektedir. Küresel ısınmayla birlikte eriyen buzullar, Orta Avustralya'yı kavuran yangınlar ve petrol sızıntıları gibi felaketlerin hayvanların doğal ortamlarını bozması ele alınmıştır.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Yaşam alanları (çeşitli etmenlerle doğal dengenin bozulması)
2. Çevresel sorunlar (küresel ısınma, su israfı, buzulların erimesi)
3. Çevre kirliliği (petrol atıkları vb.)
4. Nesli tükenmekte olan hayvanlar

4.2.35 Filmin Adı: Sammy'nin Maceraları (Sammy's Adventures)

Resim 4.35: Sammy'nin Maceraları film afişi (www.themoviedb.org).

Vizyon Tarihi: 15 Ekim 2010

Yapımı: Belçika

Tür: Animasyon, Macera

Süre: 1 sa 25 dk

Yönetmen: Ben Stassen

Oyuncular: -

Seslendirenler: Billy Unger, Carlos McCullers II, Isabelle Fuhrman

Senaryo: Domonic Paris

Soundtrack: David Newman

Yapımcı: Ben Stassen, Caroline Van Iseghem

Şirket bilgileri: Ambient Entertainment GmbH, Constantin Film Production GmbH, White Horse Pictures, Medya Vizyon

IMDb Puanı: 6.2

Filmin Çevre ile ilgisi: Tüm kaplumbağaların doğdukları kumsala geri dönmeden önce yaptıkları okyanus geçişleri anlatılmaktadır. Bunun yanı sıra insanların doğaya verdiği zararlardan bahsedilmektedir.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Yaşam alanları (okyanus geçişleri)
2. Çevresel sorunlar (çeşitli etmenlerle doğal dengenin bozulması)
3. Çevre kirliliği
4. Nesli tükenmekte olan hayvanlar (caretta caretta)

4.2.36 Filmin Adı: Benim Annem Bir Dinazor (Dino Time)

Resim 4.36: Benim Annem Bir Dinazor film afişi (www.intersinema.com).

Vizyon Tarihi: 7 Aralık 2012

Yapımı: ABD, Güney Kore

Tür: Animasyon

Süre: 1 sa 25 dk

Yönetmen: John Kafka, Yoonsuk Choi

Oyuncular: -

Seslendirilenler: Jane Lynch, Rob Schneider, Tara Strong, Melanie Griffith

Senaryo: James Greco, Adam Beechan

Soundtrack: Stephen Barton

Yapımcı: David Lovegren

Şirket bilgileri: Myriad Pictures, CJ Entertainment, Pinema

IMDb Puanı: 4.8

Filmin Çevre ile İlgisi: Filmde tarih öncesi zaman ve nesli tükenmiş olan dinazorların yaşam alanlarından söz edilmektedir. Ayrıca fosiller ve fosil müzesi hakkında da bilgiler yer almaktadır.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Nesli tükenmiş hayvanlar (dinazorlar)
2. Yaşam alanları (tarih öncesi dönemlerde çevresel özellikler)
3. Fosiller

4.2.37 Filmin Adı: Dinazorlarla Yürümek (Walking with Dinosaurs)

Resim 4.37: Dinazorlarla Yürümek film afişi (www.beyazperde.com).

Vizyon Tarihi: 20 Aralık 2013

Yapımı: İngiltere, ABD, Avustralya

Tür: Animasyon, Aile

Süre: 1 sa 27 dk

Yönetmen: Neil Nightingale, Barry Cook

Oyuncular: -

Seslendirilenler: Justin Long, Tiya Sircar, John Leguizamo, Angourie Rice, Skyler Stone, Charlie Rowe

Senaryo: John Collee

Soundtrack: Paul Leonard - Morgan

Yapımcı: Deepak Nayar

Şirket bilgileri: 20th Century Fox, BBC Worldwide Productions, Evergreen Pictures, Reliance Entertainment, Tiglon

IMDb Puanı: 8.5

Filmin Çevre ile İlgisi: İlkel çağların dinazor familyasının tüm tiplmeleri belgesel formatında sunulmuştur. Filmde evrimsel değişime uğramış “değişik canlı türleri” ve onların atalarına dair bilgilere rastlanmaktadır. Asıl mesaj, nesli tükenmiş canlılar olan dinazorlar ve diğer canlıların nasıl varolduğuna ve yaşamın gizemine dair fikir üretilmesini sağlamaktır.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

1. Nesli tükenmiş hayvanlar (dinazorlar)
2. Yaşam alanları (tarih öncesi dönemlerde çevresel özellikler)
3. Canlılar ile ilgili temel kavramlar
4. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (ekosistem, tür, adaptasyon)

4.2.38 Filmin Adı: Çılgın Dostlar 2 (Open Season 2)

Resim 4.38: Çılgın Dostlar film afişi (www.flickr.com).

Vizyon Tarihi: 16 Ocak 2009

Yapımı: ABD

Tür: Animasyon

Süre: 1 sa 13 dk

Yönetmen: Matthew O'Callaghan, Todd Wilderman

Oyuncular: -

Seslendirenler: Joel McHale, Jane Krakowski, Olivia Hack

Senaryo: David I. Stern

Soundtrack: Ramin Djawadi

Yapımcı: Kirk Bodyfelt, Matthew O'Callaghan

Şirket bilgileri: Sony Pictures Animation

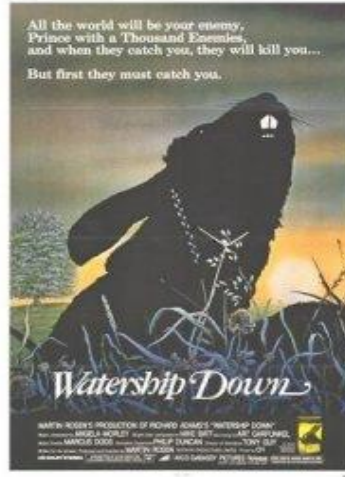
IMDb Puanı: 5.6

Filmin Çevre ile İlgisi: Vahşi hayvanların doğal yaşam alanlarını korumak için verdikleri savaşı, insan ırkını spor için hayvanları öldüren vahşi ve uygarlık dışı varlıklar olarak gösteren bu filmde, şehir hayatının dünyevi zevklerine bağımlı hale gelmiş sosyetik hayvanlar eleştirilmektedir. Film hayvan haklarını koruyucu nitelikte bir filmidir.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar,

- 1.Yaşam alanları (doğal yaşam)
2. Canlılar ile ilgili temel kavramlar
3. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler, adaptasyon, ekosistem)
4. Çevre bilinci (bilinçsiz evcil hayvan edinme, hayvan hakları ihlali)

4.2.39 Filmin Adı: Watership Tepesi (Watership Down)

Resim 4.39: Watership Tepesi film afişi (www.sinemalar.com).

Vizyon Tarihi: 01 Ekim 1978

Yapımı: İngiltere

Tür: Animasyon, Macera, Dram

Süre: 101 Dk

Yönetmen: Martin Rosen

Oyuncular: -

Seslendirenler: John Hurt, Michael Graham Cox, Denholm Elliott, John Bennett, Richard Briers

Senaryo: Richard Adams, Martin Rosen

Soundtrack: Angela Morley

Yapımcı: Martin Rosen

Şirket bilgileri: Nepenthe Productions

IMDb Puanı: 7.7

Filmin Çevre ile İlgisi: Film Richard Adams 'ın kitabından uyarlanmıştır ve kitap Carnegie Madalyası'nı kazanmıştır. Ödül kendisine Hayvan Hakları Koruma Derneği Başkanı tarafından takdim edilmiştir. İnsanlarda tavşanlara karşı sempati uyandıran, tavşanların yerleşim yeri ararken yaşadıkları anlatılmıştır.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

- 1.Yaşam alanları (doğal yaşam)
2. Canlılar ile ilgili temel kavramlar
3. Ekoloji ile ilgili temel kavramlar (Türe özgü özellikler, adaptasyon, ekosistem)
- 4.Çevre bilinci (hayvan hakları ihlali)

4.2.40 Filmin Adı: Prenses Mononoke

Resim 4.40: Prensen Mononoke film afişi (www.anime-inceleme.com).

Vizyon Tarihi: 15 Temmuz 1997

Yapımı: Japonya

Tür: Animasyon, Macera, Fantastik

Süre: 134 Dk

Yönetmen: Hayao Miyazaki

Oyuncular: -

Seslendirilenler: Gillian Anderson, Claire Danes, Pamela Adlon

Senaryo: Hayao Miyazaki

Soundtrack: Joe Hisaishi

Yapımcı: Toshio Suzuki

Şirket bilgileri: Toho Company Ltd., Buena Vista Distribution Co. Inc, Miramax Films, Tokuma Shoten, Nippon, Dentsu, Le Studio Ghibli

IMDb Puanı: 8.4

Filmin Çevre ile İlgisi: Film, doğanın kaynaklarını hızla ve acımasızca tüketen insanlarla doğa arasındaki mücadeleyi anlatmaktadır. Filmde sıkça “İnsanlar, hayvanlarla birlikte yaşayabilir.” vurgusu yapılmakta ve insanın bencilce, kendi çıkarları için önü alınamaz bir şekilde doğayı tahrip etmesi eleştirilmektedir. İnsanoğlunun doyurulamaz “daha fazlasını isteme” tutumu eleştirilmektedir. Azla yetinemeyen ve sürekli olarak tüketime ve tüketmeye yöneltilen sistem vurgulanmaktadır.

Filmde çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar;

- 1.Ekoloji ile ilgili kavramlar(orman ekosistemi)
2. Bilinçli Tüketim (Kaynakların bilinçli kullanımı)
- 3.Çevre bilinci (ormanları koruma, doğa sevgisi,)

4.3 Çevre Temalı Filmler, Temaları ve Tema Kodları

Animasyon film tarihinde en popüler 250 film listelendikten sonra bu listede yer alan ve çevre eğitiminde kullanılabilecek olan 40 film belirlenmiştir ve bu filmlerin temaları ve tematik kodlamaları Tablo 4.4’de listelenmiştir.

4.4 Çevre Temalı Filmler- Yönetmen- Senarist- IMDb- Yapım Şirketi

Tablo 4.4’te ise çevre temalı filmler yönetmen, senarist, IMDb puanları ve yapım şirketi başlıkları altında detaylı incelenmiştir.

Tablo 4.4: Çevre temalı filmler- yönetmen- senarist- IMDb- yapım şirketi.

FİLMİN ADI	YÖNETMEN	SENARİST	IMDb	YAPIM ŞİRKETİ
Rüzgarlı Vadi	Hayao Miyazaki	Hayao Miyazaki	8.1	Le Studio Ghibli
Tarih Öncesi Topraklarda	Don Bluth	Stu Krieger, Judy Freudberg, Tony Geiss	7.3	Universal Pictures
Balto	Simon Wells	Cliff Ruby , Elana Lesser , Roger S.h. Schulman , David Steven Cohen	7.1	Universal Pictures
Karınca Z	Eric Darnell, Tim Johnson, Lawrence Guterman	Todd Alcott Chris Weitz Paul Weitz	6.6	DreamWorks SKG
Bir Böceğin Yaşamı	John Lasseter	Andrew Stanton , John Lasseter , Don Mcenery	7.2	Walt Disney Pictures, Pixar Animation Studios

Tablo 4.4: (devam)

Dinazor	Eric Leighton , Ralph Zondag	John Harrison Thom Enriquez, Robert Nelson Jacobs, Ralph Zondag, Walon Green	6.2	Walt Disney Pictures,
Buz Devri	Chris Wedge Carlos Saldanha	Michael J. Wilson Michael Berg	8.2	20th Century Fox Blue Sky Studios
Kayıp Balık Nemo	Andrew Stanton , Lee Unkrich	Andrew Stanton , Bob Peterson	8.0	Pixar Animation Studios ,Walt Disney Pictures
Madagaskar	Eric Darnell, Tom McGrath	Mark Burton , Billy Frolick , Eric Darnell, Tom McGrath	6.9	DreamWorks SKG
Buz Devri 2: Erime Başlıyor	Carlos Saldanha	Jon Vitti, Peter Gaulke , Gerry Swallow Jim Hecht	7.8	20th Century Fox Fox Animation Studios

Tablo 4.4: (devam)

Orman Çetesi	Tim Johnson , Karey Kirkpatrick	Len Blum, Lorne Cameron , David Hoselton, Karey Kirkpatrick	6.8	United International Pictures (UIP) , Paramount Pictures , DreamWorks SKG
Bitirim Karınca	John A. Davis	John A. Davis , John Nickle	5.9	Warner Bros.
Çılgın Dostlar	Jill Culton, Anthony Stacchi, Roger Allers	Steve Bencich , Ron J. Friedman	6.6	Sony Pictures Animation
Neşeli Ayaklar	George Miller, Judy Morris, Warren Coleman	Judy Morris , John Collee , Warren Coleman	6.5	Warner Bros.
Neşeli Ayaklar 2	George Miller	George Miller , Gary Eck	5.9	Warner Bros.
Arı	Simon J. Smith, Steve Hickner	Jerry Seinfeld Spike Feresten	6.2	DreamWorks Pictures

Tablo 4.4: (devam)

LORAKS	Chris Renaud ,Kyle Balda	Ken Daurio, Cinco Paul,Dr. Seuss	6.5	Universal Pictures
Buz Devri 4: Kıtalar Ayrılıyor	Steve Martino, Mike Thurmeier	Michael Berg, Jason Fuchs	6.7	20th Century Fox Blue Sky Studios
Crood'lar	Chris Sanders, Kirk De Micco	Chris Sanders , Kirk De Micco	7.3	DreamWorks Animation
Alfa ve Omega: Eve Dönüş Macerası	Steve Moore, Ben Gluck, Anthony Bell	Steve Moore , Chris Denk	5.3	Lionsgate ,Crest Animation
KHUMBA	Anthony Silverston	Raffaella Delle Donne , Anthony Silverston	5.8	Triggerfish Animation
Vahşi Doğa	Steve Williams	Ed Decter , John J. Strauss	5.4	Hoytyboy Pictures ,Sir Zip Studios
Sevimli Kahraman	Kyung Ho Lee	Chris Denk , Timothy Wayne Peternel	4.6	Lotte Company , Digiart Productions ,Tigl on
Sevimli Hayvanlar	Reinhard Klooss, Holger Tappe	Oliver Huzly , Sven Severin , Klaus Richter , Reinhard Klooss	5.4	Ambient Entertainment GmbH ,Constantin Film Produktion GmbH

Tablo 4.4: (devam)

Sammmy'nin Maceraları	Ben Stassen	Domonic Paris	6.2	Ambient Entertainment GmbH ,Constantin Film Produktion GmbH
Benim Annem Bir Dinazor	John Kafka Yoon-suk Choi	James Greco, Adam Beechan	4.8	Myriad Pictures , Pinema
Dinazorlarla Yürümek	Neil Nightingale, Barry Cook	John Collee	8.5	20th Century Fox Blue Sky Studios
Çılgın Dostlar 2	Matthew O'Callaghan, Todd Wilderman	David I. Stern	5.6	Sony Pictures Animation
Watership Tepesi	Martin Rosen	Richard Adams , Martin Rosen	7.7	Nepenthe Productions
Prenses Mononoke	Hayao Miyazaki	Hayao Miyazaki	8.4	Le Studio Ghibli

Tablo 4.4 yönetmen açısından incelendiğinde çevre temalı film listesinde Carlos Saldanha'nın (5) , Hayao Miyazaki ve Eric Darnell'in (3), Tim Johnson, Andrew Stanton, Tom Mc Grath, George Miller, Steve Martino ve Mike Thurmeier'in (2) filmi, geri kalan tüm yönetmenlerin ise listede birer filmi bulunmaktadır.

Tablo 4.4 senaristler açısından incelendiğinde Hayao Miyazaki'nin listede yer alan üç filminin aynı zamanda senaristi olduğu görülmektedir. Eric Darnell (2), Andrew Stanton (3), Tom Mc Grath (2), Dr. Seuss (2), John Collee (2) filmin senaristliğini üstlenmişlerdir. Diğer senaristlerin isimleri farklı filmlerde yalnız bir defa geçmektedir. Listede yer alan 20 filmin yönetmenleri aynı zamanda senaristleri konumundadır.

Çevre temalı filmlerin IMDb puan aralıkları ve bu aralıkta yer alan film sayısı Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5: Çevre temalı filmlerin IMDb puan aralığı - puan aralığında yer alan film sayısı.

IMDb Puan Aralığı	Puan Aralığında Yer Alan Film Sayısı
1.0 - 2.0	-
2.0 - 3.0	-
3.0 - 4.0	-
4.0 - 5.0	2
5.0 - 6.0	7
6.0 - 7.0	17
7.0 - 8.0	9
8.0 üzeri	5

Tablo 4.5’te görüldüğü gibi çevresel mesajları olan 40 animasyon filmin IMDb puanlaması minimum 4.0-5.0 aralığında, maksimum 8.0 üzeridir yani ortalamanın üstünde değerlerlerdir.

Tablo 4.4’te yer alan filmlerin yapım şirketleri değerlendirildiğinde; Le Studio Ghibli (3), Universal Pictures (3), Sony Pictures Animation (4), Dream Works Animation (6), Walt Disney Pictures (4), Pixar Animation (3), 20th Century Fox Blue Sky Studios (8), Warner Bros (4), UIP’e ait (2) film yer almaktadır. Diğer yapım şirketleri birbirinden farklı olmakla birlikte birer filmin yapımında isimleri geçtiği görülmektedir. 20th Century Fox Blue Sky Studios çevre temalı filmlere en fazla yer veren yapım şirketi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Tablo 4.4’te çevre temalı filmlerin yönetmen, senarist, IMDb puanları ve yayın şirketleri verilmiştir. Tablo 4.4 incelendiğinde filmlerin bazılarında benzer özellikler olduğu ama bir çoğunun farklı yönetmen ve senarist tarafından ele alındığı görülmektedir. Tablo 4.5’te filmlerin IMDb puanlarının 4.6 ile 8.5 arasında değişiklik gösterdiği görülmektedir. Filmlerin geneline bakıldığında birçoğunun IMDb puanının 5 üzeri olduğu sadece iki filmin 5’ten az bir puan aldığı görülmektedir.

4.5. Fen Öğretim Programı Analizi ile Elde Edilen Bulgular

Bu kısımda, ilköğretim fen öğretim programına ait veriler analiz edilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu doğrultuda uygun yöntemler kullanılarak elde edilen bulgular önce çizelgeler halinde ortaya konulmuş ve daha sonra sözel olarak ifade edilmiş ve ardından da yorumları yapılmıştır.

Tablo 4.6: İlköğretim 5-8. sınıf fen öğretim programında yer alan çevre ile ilgili kazanımları yansıtan temalar, temaların kapsamı ve tema kodları.

TEMALAR	TEMALARIN KAPSAMI	TEMA KODLARI
Besin zinciri	Canlıların beslenmesi ve beslenmelerinin birbiriyle ilişkisi, hangi canlıların hangi canlılarla beslenebildiği, besin zincirindeki halkalardan birinin eksilmesinin sonuçları	BZ
Biyoteknoloji	Biyoteknolojik çalışmalar, biyoteknoloji uygulamalarının çevreye etkisi	BT
Canlılar ile ilgili temel kavramlar	Canlıların ortak özellikleri, çevreyle ve birbirleriyle etkileşimi	CTK
Çevre bilinci	Çevre ile ilgili temel kavramlar, çevre duyarlılığı, hayvanları ve doğayı sevip koruma	ÇB
Çevre kirliliği	Çevre kirliliğine neden olan faktörler, bu faktörlerin etkisinin azaltılması için alınması gereken önlemler	ÇK
Çevre sorunları	Ülkemizdeki ve dünyadaki çevre sorunlarını belirleme (küresel ısınma, buzulların erimesi, petrol atıkları vb.) çözüm önerileri geliştirme, insanların bu sorunlardaki payını belirleme	ÇS
Çevre temizliği	Çevreyi temiz tutmak ve korumak	ÇT
Doğal afetler	Doğal afetlerde insanların rolü, doğal afetlerin zararları ve onlardan korunma yolları	DA
Doğa olayları	Rüzgar, akarsu, yağmur, yeraltı suları	DO

Tablo 4.6: (devam)

Dünyanın yapısı	Dünyanın katmanları, kayaç türleri, toprak türleri, madenler, mineraller, doğal anıtlar	DY
Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	Ekosistem, tür, habitat, popülasyon, adaptasyon, evrim, mutasyon, modifikasyon,biyoçeşitlilik	EKO
Erozyon	Erozyonun sebepleri, oluşumu, sonuçları, erozyonu önleme yolları	ERO
Fosiller	Fosillerin oluşumu, önemi	FO
Geri dönüşüm	Geri dönüşümün önemi ve ülke ekonomisine katkısı,evsel katı-sıvı atıklar,atık kontrolü	GD
Hava olayları	Hava durumunu gözlemleyerek bulguları yorumlama, hava olaylarındaki değişiklikler ve sebepleri, meteoroloji, iklimler	HO
Kaynakların bilinçli tüketilmesi	Bilinçli tüketicinin özellikleri, bilinçli tüketici olmanın ekonomik ve çevresel faydaları	KBT
Madde döngüleri	Su döngüsü, oksijen döngüsü, azot döngüsü, karbon döngüsü	MD
Mevsimplere göre çevresel farklılıklar	Farklı mevsimlerde hava, su ve topraktaki değişimler	MGÇF
Nesli tükenen hayvanlar	Nesli tükenen ya da tükenmekte olan hayvan türleri, bu türlerin neslinin tükenmesinin diğer canlılara etkisi, hayvan tacirlerinin bu konuda etkisi	NTH

Tablo 4.6: (devam)

Organik tarım	Organik tarımın önemi	ORGTA
Su Hakkında	Suyun kimyasal ve fiziksel özellikleri, su temizliği, su tasarrufu, su arıtımı, susuzluk	SH
Ses kirliliği	Ses kirliliğinin insan ve çevreye zararları	SK
Uzay kirliliği	Uzay kirliliğinin insan ve çevreye zararları	UK
Yaşam alanları	Farklı canlıların farklı yaşam alanlarına sahip olması ve bu durumun canlılarda yarattığı farklılıklar, tarih öncesi dönem	YA

Tablo 4.6 'da ilköğretim fen öğretim programında yapılan analizler sonucu elde edilen 24 başlık altındaki çevre temalarına, temaların kapsamına ve tematik kodlamalara yer verilmiştir. 5 - 8.sınıf fen öğretim programında yer alan toplam kazanımlar ve çevre ile ilgili kazanımlar sayısı ve yüzdeleri olarak Tablo 4.7'de gösterilmiştir.

Tablo 4.7: 5 ve 8. sınıf fen öğretim programındaki toplam kazanım sayısı ile çevreyle ilgili kazanım sayılarının karşılaştırılması.

SINIF	TOPLAM KAZANIM SAYISI	ÇEVRE KAZANIM SAYISI
5.SINIF	44	13 (%29,54)
6.SINIF	52	7 (%13,46)
7.SINIF	78	14 (%17,94)
8.SINIF	78	25 (%32,05)
TOPLAM	252	59 (%23,41)

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi, 7-8. sınıfların toplam ka-zanım sayıları eşittir. 6. sınıfların toplam kazanım sayısı 52, 5.sınıflarda 44’tür. Çevre ile ilgili en fazla kazanım 8.sınıflardadır. İkinci sırada 5.sınıf, üçüncü sırada 7.sınıf ve son sırada 6.sınıf yer almaktadır. Fen öğretim programlarındaki çevre ile ilgili toplam kazanımların yüzdesi ise % 23,41’dir.

-“Fen öğretim programlarında sınıf düzeyine göre çevre eğitimiyle ilgili kazanımlar ve temaları”:

Fen Bilimleri öğretim programındaki çevre kazanımları tek başına nicel olarak araştırmak yeterli sonuçları veremeyeceğinden çevre kazanımlarının nitel verilerine de bakılmıştır. İlköğretim fen öğretim programlarında yer alan çevre temalı kazanımların özelliği sınıfların düzeylerine göre aşağıda incelenmiştir.

4.5.1 Beşinci Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi

Fen öğretim programında çevre ile ilgili kazanımlar bulunmaktadır. Bu kazanımlar, Tablo 4.8’de listelenmiştir (MEB, 2013).

Tablo 4.8. Fen bilimleri öğretim programında 5. Sınıfların üniteleri (konu alanları) ve zaman dağılımı.

Üniteler (Konu Alanları) ve Zaman Dağılımı

No	Ünite / Konu Alanı Adı	Kazanım Sayısı	Süre	
			Ders Saati	Yüzde (%)
1	Vücudumuzun Bilmecesini Çözelim / Canlılar ve Hayat	13	36	25,0
2	Kuvvetin Büyüklüğünün Ölçülmesi / Fiziksel Olaylar	2	12	8,3
3	Maddenin Değişimi / Madde ve Değişim	6	20	13,9
4	Işığın ve Sesin Yayılması / Fiziksel Olaylar	7	24	16,7
5	Canlılar Dünyasını Gezelim ve Tanıyalım / Canlılar ve Hayat	3	12	8,3
6	Yaşamımızın Vazgeçilmezi: Elektrik / Fiziksel Olaylar	3	16	11,1
7	Yer Kabuğunun Gizemi / Dünya ve Evren	10	24	16,7
Toplam		44	144	100

Tablo 4.9: Beşinci sınıf fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar.

1. Canlılara örnekler vererek benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırır.	CTK
2. İnsan faaliyetleri sonucunda oluşan çevre sorunlarını araştırır ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunur.	ÇS
3 .Yakın çevresindeki bir çevre sorununun çözümüne ilişkin proje tasarlar ve sunar.	ÇS
4. Yer kabuğunun kara tabakasının kayaçlardan oluştuğunu bilir.	DY
5 .Kayaçlarla madenleri ilişkilendirir ve madenlerin teknolojik ham madde olarak önemini tartışır.	DY
6. Fosillerin oluşumunu ve fosil çeşitlerini araştırır ve sunar.	FO
7. Fosil bilimin, bir bilim dalı olduğunu kavrar ve bu alanda çalışan uzmanlara ne ad verildiğini bilir.	FO
8. Doğal anıtlara örnekler verir ve kültürel miras olarak önemini tartışır.	DY
9. Doğal anıtların korunarak gelecek nesillere aktarılmasına yönelik öneriler sunar.	DY
10. Erozyon ile heyelan arasındaki farkı açıklar ve erozyonun gelecekte yol açabileceği sonuçları tahmin eder.	ERO
11. Toprağı erozyonun olumsuz etkilerinden korumak için çözüm önerileri sunar.	ERO
12. Yer altı ve yer üstü sularına örnekler verir ve kullanım alanlarını açıklar.	DO
13. Hava, toprak ve su kirliliğinin nedenlerini, yol açacağı olumsuz sonuçları ve alınabilecek önlemleri tartışır.	ÇK

5. sınıf fen öğretim programı incelendiğinde ÇTK (1), ÇK(1), DO (1), ÇS (2), DY(4), FO(2), ERO (2) olmak üzere toplam 13 temaya yer verilmiştir. Dünyanın yapısı ile ilgili kazanımlar diğerlerinden nispeten daha fazladır. Çevre sorunlarını ele alan kazanımlarda hem sorun nedeni hemde çözüm önerileri kazanımda birlikte yer almıştır. Bu da öğrencilerin çevre eğitimini neden-sonuç ilişkisi ile daha iyi kavramalarında etkilidir. Bu sayede kazanımlar sadece uyarma ve sorun belirleme seviyesinde kalmamaktadır.

4.5.2 Altıncı Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi

Tablo 4.10: 6. sınıf üniteler (konu alanları) ve zaman dağılımı (MEB, 2013).

Üniteler (Konu Alanları) ve Zaman Dağılımı

No	Ünite / Konu Alanı Adı	Kazanım Sayısı	Süre	
			Ders Saati	Yüzde (%)
1	Vücudumuzdaki Sistemler / Canlılar ve Hayat	14	32	22,2
2	Kuvvet ve Hareket / Fiziksel Olaylar	6	16	11,1
3	Maddenin Tanecikli Yapısı / Madde ve Değişim	7	20	14,0
4	Işık ve Ses / Fiziksel Olaylar	5	12	8,3
5	Bitki ve Hayvanlarda Üreme, Büyüme ve Gelişme / Canlılar ve Hayat	4	16	11,1
6	Madde ve Isı / Madde ve Değişim	7	16	11,1
7	Elektriğin İletimi / Fiziksel Olaylar	5	16	11,1
8	Dünyamız, Ay ve Yaşam Kaynağımız Güneş / Dünya ve Evren	4	16	11,1
Toplam		52	144	100

Tablo 4.11: Altıncı sınıf fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar

1. Ses yalıtımının önemini açıklar ve ses yalıtımı için geliştirilen teknolojik ve mimari uygulamalara örnekler verir.	KBT
2. Bir bitki ya da hayvanın bakımını üstlenir ve gelişim sürecini rapor eder.	ÇB
3. Binalarda ısı yalıtımının önemini, aile ve ülke ekonomisi ve kaynakların etkili kullanımı bakımından tartışır.	KBT
4. Binalarda kullanılan ısı yalıtım malzemelerinin seçilme ölçütlerini belirler.	KBT
5. Alternatif ısı yalıtım malzemeleri geliştirir.	KBT
6. Farklı türdeki yakıtların ısı amaçlı kullanımının, insan ve çevre üzerine etkilerini araştırır ve sunar.	KBT
7. Dünya'nın yapısını temsil eden katman modelini açıklar ve bu katmanları genel özelliklerine göre karşılaştırır.	DY

6. sınıf fen öğretim programı incelendiğinde kazanımların çoğunun kaynakların bilinçli kullanılması (5) ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu kazanımlarda yalıtımın önemi, insan ve çevreye etkisi, yalıtımda teknolojik uygulamalarla ilgili kavramalara değinilmiştir. Bunun yanı sıra ÇB (1) ve DY (1) ile ilgili kazanımlar bulunmaktadır.

4.5.3 Yedinci Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi

Tablo 4.12: 7. sınıf üniteler (konu alanları) ve zaman dağılımı (MEB, 2013).

Üniteler (Konu Alanları) ve Zaman Dağılımı

No	Ünite / Konu Alanı Adı	Kazanım Sayısı	Süre	
			Ders Saati	Yüzde (%)
1	Vücudumuzdaki Sistemler / Canlılar ve Hayat	16	28	19,4
2	Kuvvet ve Enerji / Fiziksel Olaylar	9	24	16,6
3	Maddenin Yapısı ve Özellikleri / Madde ve Değişim	22	30	20,9
4	Aynalarda Yansıma ve Işığın Soğrulması / Fiziksel Olaylar	6	16	11,1
5	İnsan ve Çevre İlişkileri / Canlılar ve Hayat	4	10	6,9
6	Elektrik Enerjisi / Fiziksel Olaylar	12	20	14,0
7	Güneş Sistemi ve Ötesi / Dünya ve Evren	9	16	11,1
Toplam		78	144	100

Tablo 4.13: Yedinci sınıf fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar.

5.Atık suların arıtımına yönelik model oluşturur ve sunar.	GD
6.Geri dönüşüm tesislerinin ekonomiye katkısını tartışır.	GD
7.Yeniden kullanılabilir eşyalarını, ihtiyacı olanlara iletmeye yönelik proje geliştirir.	GD
8.Güneş enerjisinin günlük yaşam ve teknolojideki yenilikçi uygulamalarına örnekler verir ve kaynakların etkili kullanımını bakımından Güneş enerjisinin önemini tartışır.	KBT
9.Ekosistem, tür, habitat ve popülasyon kavramlarını tanımlar ve örnekler verir.	EKO
10.Biyçeşitliliğin doğal yaşam için önemini sorgular.	EKO
11.Biyçeşitliliği tehdit eden faktörleri, araştırma verilerine dayalı olarak tartışır ve çözüm önerileri üretir.	EKO
12.Ülkemizde ve Dünya’da nesli tükenen ya da tükenme tehlikesi ile karşı karşıya olan bitki ve hayvanları araştırır ve örnekler verir.	NTH
13.Elektrik enerjisinin bilinçli ve tasarruflu kullanılmasının aile ve ülke ekonomisi bakımından önemini tartışır.	KBT
14.Uzay kirliliğinin sebeplerini ifade ederek bu kirliliğin yol açabileceği olası sonuçları tahmin eder.	UK

Yedinci sınıf fen öğretim programındaki çevre kazanımlarının yüzdesi, diğer tüm kazanımların yüzdesine göre az olup, çoğunlukla geri dönüşüm ile ilgili kazanımları (7) içermektedir. Bu kavramlar arasında evsel atıklar, atık kontrolü, geri dönüşüm tesisleri bulunmaktadır. Geri dönüşümden sonra en fazla EKO (3) kazanımları yer almaktadır. Bu kazanımlar içerisinde tür, habitat, popülasyon, ekosistem, biyçeşitlilik bulunmaktadır. Ayrıca enerji kaynaklarını bilinçli kullanma kazanımlarına KBT (2) yer verilmiştir. Bu kazanımların dışında, uzay kirliliği ve nesli tükenen canlılar ile ilgili birer kazanıma rastlanmaktadır.

4.5.4 Sekizinci Sınıf Fen Öğretim Programındaki Kazanımların İncelenmesi

Tablo 4.14: 8. sınıf üniteler (konu alanları) ve zaman dağılımı (MEB, 2013).

Üniteler (Konu Alanları) ve Zaman Dağılımı

No	Ünite / Konu Alanı Adı	Kazanım Sayısı	Süre	
			Ders Saati	Yüzde (%)
1	İnsanda Üreme, Büyüme ve Gelişme / Canlılar ve Hayat	13	24	16,7
2	Basit Makineler / Fiziksel Olaylar	3	16	11,1
3	Maddenin Yapısı ve Özellikleri / Madde ve Değişim	16	24	16,7
4	Işık ve Ses / Fiziksel Olaylar	6	14	9,7
5	Canlılar ve Enerji İlişkileri / Canlılar ve Hayat	11	16	11,1
6	Maddenin Hâlleri ve Isı / Madde ve Değişim	7	16	11,1
7	Yaşamımızdaki Elektrik / Fiziksel Olaylar	6	16	11,1
8	Deprem ve Hava Olayları / Dünya ve Evren	16	18	12,5
Toplam		78	144	100

Tablo 4.15: Sekizinci sınıf fen öğretim programındaki çevreyle ilgili kazanımlar.

1.Asit yağmurlarının oluşum sebeplerini ve sonuçlarını araştırarak sorunun çözümü için öneriler üretir ve sunar.	ÇS
2.Besin zincirindeki üretici-tüketici-ayrıştırıcı ilişkisini kavrar ve örnekler verir.	BZ
3.Madde döngülerini şema üzerinde göstererek açıklar.	MD
4.Madde döngülerinin yaşam açısından önemini sorgular.	MD

Tablo 4.15: (devam)

5.Ozon tabakasının seyrelme nedenlerini ve canlılar üzerindeki olası etkilerini araştırarak sorunun çözümü için öneriler üretir ve sunar.	ÇS
6.Kaynakların tasarruflu kullanımına yönelik proje tasarlar.	KBT
7. Katı atıkları geri dönüşüm için ayrıştırmanın önemini ve ülke ekonomisine katkısını, araştırma verilerini kullanarak tartışır ve bu konuda çözüm önerileri sunar.	GD
8. Günümüzdeki biyo-teknoloji uygulamalarının olumlu ve olumsuz etkilerini, araştırma verilerini kullanarak tartışır.	BT
9.Biyo-teknoloji uygulamalarının geçmişten günümüze gelişimini araştırır ve rapor eder.	BT
10.Biyo-teknolojik çalışmalar ile ilgili meslek gruplarını araştırır ve bu meslek gruplarının görev alanlarını açıklar.	BT
11.Depremle ilgili temel kavramları bilir.	DA
12.Deprem biliminin bir bilim dalı olduğunu ve bu alanda çalışan uzmanlara deprem bilimci adı verildiğini bilir.	DA
13.Türkiye'nin deprem bölgeleriyle fay hatları arasında ilişki kurar.	DA
14. Depremlerin sebepleri ve yol açacağı olumsuz sonuçları tartışır.	DA
15.Havanın temel bileşenlerini bilir.	HO
16.Hava olaylarını gözlemleyerek kaydeder ve hava olaylarının değişken olduğu sonucuna varır.	HO
17.Hava olaylarının sebeplerini günlük sıcaklık farklılıkları ve oluşan alçak ve yüksek basınç alanlarıyla açıklar.	HO
18. Hava olaylarının, yeryüzü şekillerinin oluşumu ve değişimindeki etkisine ilişkin örnekler verir.	HO

Tablo 4.15: (devam)

19. Hava tahminlerinin günlük yaşantımızdaki yeri ve önemini tartışır.	HO
20.Meteorolojinin bir bilim dalı olduğunu ve bu alanda çalışan uzmanlara meteorolog adı verildiğini bilir.	HO
21.Mevsimlerin oluşum sebebini, Dünya'nın dönme ekseninin eğikliği ve Güneş etrafındaki dolanmasıyla ilişkilendirir.	HO
22. Dünya'nın dönme ekseninin eğikliğini dikkate alarak Güneş etrafındaki dolanma hareketine ait bir model oluşturur ve sunar.	HO
23.İklim ve hava olayları arasındaki farkı açıklar.	HO
24.İklim bilimin (klimatoloji) bir bilim dalı olduğunu ve bu alanda çalışan uzmanlara iklim bilimci (klimatolog) adı verildiğini bilir.	HO
25.Küresel iklim değişikliklerinin nedenlerini ve olası sonuçlarını araştırır ve sunar.	ÇS

Tabloda 4.15'te görüldüğü gibi 8.sınıf fen öğretim programında çevre kazanım sayısı fazladır. Kazanımlar hava olayları (10), doğal afetler (4), biyoteknoloji (3), çevre sorunları (3), madde döngüleri (2), kaynakları bilinçli tüketme (1), geri dönüşüm (1) ve besin zinciri (1) konularını kapsamaktadır. Atmosfer olayları ile ilgili kazanımlar ise bunların nedenlerini, mevsimsel sıcaklık farklarını, iklim ve hava olayları arasındaki farkları kapsamaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

İlköğretim öğrencilerine animasyon filmler ile çevre eğitimi gerçekleştirilmesine yardımcı olacak araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Yapılan film analizleri sonuçları ile fen öğretim programı (TTKB,2013) analiz sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, filmlerin çevresel temaları ile fen öğretim programında yer alan bazı çevre eğitim kazanımlarının örtüştüğü belirlenmiştir.

Tablo 5.1: Çevre temalı filmler, temaları, tema kodları ve kazanım numarası.

FİLMİN ADI	TEMA	TEMA KODU	KAZANIM NUMARASI	
Rüzgarlı Vadi	Çevre Kirliliği	ÇK	5.5.2. 8.3.4	8.5.2
	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO		
	Çevre Bilinci	ÇB		
Tarih Öncesi Topraklarda	Nesli Tükenen Hayvanlar	NTH	5.7.1	7.5.2
	Yaşam Alanları	YA	7.5.1	
Balto	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	5.5.1	8.3.4 8.5.2
	Yaşam Alanları	YA	5.5.2	
	Çevre Bilinci	ÇB		
Karınca Z	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	5.5.1	8.3.4
	Yaşam Alanları	YA	5.5.2	8.5.2
Bir Böceğin Yaşamı	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	5.5.1	7.5.1
	Yaşam Alanları	YA	5.5.2	8.3.4
	Besin zinciri	BZ		8.5.2
Dinazor	Nesli Tükenen Hayvanlar	NTH	5.7.1	7.5.1 7.5.2
	Yaşam Alanları	YA	6.8.1	
	Dünya'nın yapısı	DY	6.8.2	

Tablo 5.1: (devam)

FİLMİN ADI	TEMA	TEMA KODU	KAZANIM NUMARASI	
Buz Devri 1-2-3	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	5.5.1	7.5.2
	Çevre sorunları	ÇS		
	Doğa olayları	DO	5.5.2	8.3.4
	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO	5.7.1	8.5.2
	Nesli Tükenen Hayvanlar	NTH	7.5.1	8.8.4
	Yaşam Alanları	YA		
Kayıp Balık Nemo	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO	5.5.2	8.3.4
	Çevre kirliliği	ÇK	5.7.4	8.5.2
	Çevre bilincisi	ÇB		
Madagaskar 1-2	Yaşam Alanları	YA	5.5.1	6.5.1 8.5.1
	Besin Zinciri	BZ	7.5.1	
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	7.5.2	
	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO		
Orman Çetesi	Yaşam Alanları	YA	5.5.1	8.3.4 8.5.2
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	5.5.2	
	Kaynakların bilinçli tüketilmesi	KBT	7.5.1	
	Çevre bilinci	ÇB	7.5.2	
	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO		
Bitirim Karınca	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO	5.5.1	7.5.2
	Yaşam Alanları	YA	5.5.2	8.3.4
	Canlılar ile ilgili temel kavramlar	CTK	7.5.1	8.5.2
Çılgın Dostlar 1-2	Yaşam Alanları	YA	5.5.1	8.3.4 8.5.2
	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO	5.5.2	
	Canlılar ile ilgili temel kavramlar	CTK	7.5.1	
	Çevre bilinci	ÇB	7.5.2	
Neşeli Ayaklar 1-2	Canlılar ile ilgili temel kavramlar	CTK	5.5.1	8.3.4 8.5.1 8.5.2 8.8.4
	Yaşam Alanları	YA	5.5.2	
	Çevre bilinci	ÇB	7.5.1	
	Çevre sorunları	ÇS	7.5.2	
	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO	5.7.4	
	Besin zinciri	BZ	6.5.1	
Arı	Ekoloji ile ilgili temel kavramlar	EKO	5.5.1	7.5.2
	Çevre bilinci	ÇB	5.5.2	8.3.4
	Canlılar ile ilgili temel kavramlar	CTK	7.5.1	8.5.2
Horton Kimi Duyuyor?	Çevre bilinci	ÇB	5.5.1	7.5.2
	Yaşam Alanları	YA	5.5.2	8.3.4
			7.5.1	8.5.2
WALL-E	Çevre Kirliliği	ÇK	5.5.2	8.3.4
	Çevre bilinci	ÇB	7.3.5	8.5.2
	Kaynakların bilinçli tüketilmesi	KBT	7.7.3	8.5.3
PONYO	Çevre Kirliliği	ÇK	5.5.2	8.5.2
	Çevre bilinci	ÇB	5.7.4	
	Yaşam Alanları	YA	8.3.4	

Tablo 5.1: (devam)

FİLMİN ADI	TEMA	TEMA KODU	KAZANIM NUMARASI	
Köfte Yağmuru	Geri dönüşüm	GD	5.5.2	8.5.3
	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.7.3	
	Çevre Kirliliği	ÇK	5.7.4	
	Çevre bilinci	ÇB	7.3.5	
	Kaynakların bilinçli tüketilmesi	KBT	8.3.4	
	Yaşam alanı	YA	8.5.2	
Rango	Su Hakkında	SH	5.5.2	8.5.2
	Çevre bilinci	ÇB	5.7.4	
	Kaynakların bilinçli tüketilmesi	KBT	8.3.4	
Rio 1-2	Nesli Tükenmekte Olan Hayvanlar	NTH	5.5.1	8.5.2
	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.5.2	
	Yaşam alanı	YA	6.5.1	
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	7.5.1	
	Besin zinciri	BZ	7.5.2	
	Çevresel sorun	ÇS	8.3.4	
LORAKS	Çevre Bilinci	ÇB	8.5.1	8.5.2
	Kaynakların bilinçli tüketilmesi	KBT	8.3.4	
The Croods	Yaşam alanları	YA	5.5.1	7.5.1
	Fosiller	FO	5.7.1	
	Nesli tükenen hayvanlar	NTH	5.7.2	7.5.2
	Doğa olayları	DO		
Alfa ve Omega	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.5.1	7.5.1 7.5.2
	Yaşam alanı	YA		
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK		
Khumba	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.5.1	7.5.2
	Yaşam alanı	YA	6.5.1	
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	7.5.1	
	Nesli tükenen hayvanlar	NTH		
Vahşi Doğa	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.5.1	8.5.1
	Yaşam alanları	YA	6.5.1	
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	7.5.1	
	Besin zinciri	BZ	7.5.2	
Sevimli Kahraman	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.5.1	7.5.2
	Yaşam alanı	YA	6.5.1	
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	7.5.1	
	Nesli tükenen hayvanlar	NTH		
Sevimli Hayvanlar	Çevre Kirliliği	ÇK	5.5.1	8.3.4 8.5.2
	Su Hakkında	SH	5.5.2	
	Kaynakları Bilinçli Tüketme	KBT	5.7.3	
	Çevre Sorunları	ÇS	5.7.4	
	Yaşam Alanları	YA	7.5.1	
	Nesli tükenen hayvanlar	NTH	7.5.2	

Tablo 5.1: (devam)

FİLMİN ADI	TEMA	TEMA KODU	KAZANIM NUMARASI	
Sammy'nin Maceraları	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.5.1	8.3.4 8.5.2
	Çevre Sorunları	ÇS	5.5.2	
	Yaşam Alanları	YA	5.7.4	
	Nesli tükenen hayvanlar	NTH	7.5.1	
	Çevre kirliliği	ÇK	7.5.2	
Benim Annem Bir Dinazor	Nesli tükenen hayvanlar	NTH	5.5.1	7.5.2
	Fosiller	FO	5.7.1	
	Yaşam alanı	YA	7.5.1	
Dinazorlarla Yürümek	Nesli tükenen hayvanlar	NTH	5.5.1	7.5.1 7.5.2
	Fosiller	FO		
	Yaşam alanı	YA	6.5.1	
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK		
	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO		
Watership Tepesi	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO	5.5.1	8.3.4 8.5.2
	Yaşam alanı	YA	5.5.2	
	Canlılar ile ilgili kavramlar	CTK	7.5.1	
	Çevre bilinci	ÇB	7.5.2	
Prences Mononoke	Çevre Bilinci	ÇB	5.5.2 8.3.4 8.5.2	
	Ekoloji ile ilgili kavramlar	EKO		
	Kaynakları Bilinçli Tüketme	KBT		

İlköğretim Tablo 5.1' de çevre temalı filmler içerisinde en fazla yer alan temanın yaşam alanları ile ilgili kavramlar (24) olduğu görülmektedir. Diğer yer alan temalar ise ekoloji ile ilgili kavramlar (19), canlılar ile ilgili kavramlar (16), çevre bilinci (15), nesli tükenen hayvanlar (11), çevre kirliliği ve kaynakların bilinçli tüketimi (7), çevre sorunları ve besin zinciri (5), fosiller (3), su hakkında ve doğa olayları (2), Dünya'nın yapısı ve geri dönüşüm ise (1) 'dir.

Bulunanan sonuçlar Tiflis Bildirgesiyle belirlenmiş çevre eğitiminin dört seviyelik özel hedef kümeleri ile şu şekilde ifade edilebilir:

I. seviye, öğrencilerin çevreyle ilgili doğru kararları alabilmesi için ekoloji hakkında bilgilendirilmeleri hedeflenmektedir.

Bu hedefe yönelik fen öğretim programında yer alan tema '*Ekoloji ile ilgili Kavramlar*', '*Canlılar ile İlgili Kavramlar*' dir. 1.seviyede yer alan hedeflere ulaşmada kullanılacak filmler ise aşağıda listelenmiştir:

Watership Tepesi, Sammy'nin Maceraları, Sevimli Kahraman, Vahşi Doğa, Khumba, Alfa ve Omega, Rio 1-2, Köfte Yağmuru 1-2, Arı, Çılgın Dostlar 1-2, Bitirim Karınca, Orman Çetesi, Madagaskar 1-2, Kayıp Balık Nemo, Buz Devri 1-2-3, Bir Böceğin Yaşamı, Karınca Z, Balto, Rüzgarlı Vadi, Neşeli Ayaklar1-2, Dinazorlarla Yürümek, Prenses Mononoke.

II. Seviye, BİLGİ ve BİLİNÇ ve TUTUM sınıfı amaçlara cevap vermektedir; insanların çevreye dönük davranışlarıyla ilgilidir.

Bu hedefe yönelik fen öğretim programında yer alan temalar *'Nesli Tükenen Hayvanlar, Çevre Kirliliği, Yaşam Alanları, Besin Zinciri, Çevre Bilinci, Su Hakkında, Kaynakları Bilinçli Tüketme, Fosiller'*dir.

2.seviyede yer alan hedeflere ulaşmada kullanılacak filmler ise aşağıda listelenmiştir:

Tarih Öncesi Topraklarda, Buz Devri 1-2-3, Neşeli Ayaklar 1-2, Rio 1-2 , The Croods, Balto, Karınca Z, Bir Böceğin Yaşamı, Benim Annem Bir Dinazor, Dinazorlarla Yürümek, Rüzgarlı Vadi, Madagaskar 1-2, Orman Çetesi, Çılgın Dostlar 1-2, Horton Kimi Duyuyor?, WALL-E , Kayıp Balık Nemo, Küçük Deniz Kızı Ponyo, Rango, LORAKS ,Vahşi Doğa, Sevimli Hayvanlar,Prenses Mononoke, Dinazor, , Madagaskar 1-2, Bitirim Karınca, Rio 1-2, Khumba, Alfa ve Omega, Sevimli Kahraman, Sammy'nin Maceraları, Watership Tepesi.

III. Seviye, BİLİŞSEL SÜREÇ ve BECERİ seviyesidir; araştırma, inceleme, değerlendirme becerilerinin kazandırılması ve değer yargılarının biçimlendirilmesiyle ilgilidir.

IV. Seviye, çevre sorunlarının çözümlenmesiyle ilgili olarak KATILIM BECERİ' lerinin geliştirme seviyesidir.

III. ve IV. seviyeler de yer alan hedeflere ulaşmayla ilgili herhangi bir deneysel çalışma yapılmadığı için bu kısımlarda yer alan filmler belirtilmemiştir.

Çalışmanın birinci alt probleminde Tiflis Bildirgesinin hedef, amaç ve esasları araştırılmıştır.

İkinci alt problemde fen öğretim programında kazanılması öngörölmüş çevre eğitimi kazanımlarının neler olduğu araştırılmıştır. Bunun için ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıfların fen öğretim programı incelenmiştir. Fen öğretim programı incelendiğinde tüm sınıflardaki çevre kazanım sayılarının % 50'nin altında olduğu görölmüştür. 6. sınıflarda bu oran % 13,46 iken, 8.sınıflarda %32,05 olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda fen öğretim programında çevre kazanımlarına daha fazla yer verilmesi gerektiği söylenebilir.

Üçüncü alt problemde IMDb tarihinde gelmiş geçmiş en popüler animasyon filmlerden 250 filmin seçilmesi ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Araştırma evreninin çok geniş olmasından dolayı ortaya çıkabilecek olumsuzlukları gidermek adına seçilen 250 film araştırmanın örnekleme kabul edilmiştir. Çalışmada geçmişten günümüze kronolojik bir sıralama yapılmıştır. Bu filmlerin belirlenmesinde blog ve forum sitelerindeki yorumlar, film eleştirmenlerinin değerlendirmeleri, izlenme oranları vb. durumlar göz önünde bulundurulmuş ve buna göre IMDb listesinden 250 film seçilmiştir. Seçilen 250 animasyon filminden konu içerikleri çevre eğitim kazanımlarını içerenler belirlenmiş ve izlenmiştir. Araştırma sonucunda 250 filminden 40 tane filmin araştırmanın amacına hizmet ettiği görölmüştür.

Parsa (2007)'nin de belirttiği gibi “teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte önce fotoğraf makinesinin, ardından sinema ve televizyon gibi hareketli görüntülerin bulunuşuyla dünya ‘imgelerin ve görsel kültürün’ egemen olduğu bir sürecin içine girmiştir”. Animasyon filmler tıp, eğlence, güzel sanatlar, eğitim gibi birbirinden farklı alanlarda kullanılmıştır ve halen daha kullanılmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında animasyon filmlerin eğitimde kullanılmasında birtakım yararlar vardır. Bunlara örnek olarak; duyu organları, gözün kısımları gibi insan vücudunu göstermede faydalanılabilir olması, kavranması zor karmaşık içeriklerin aydınlatılmasına destek olması, atomun içindeki hareketliliğın gösterilmesi gibi, gözle görölemeyen, küçük eylemleri büyölterek görölebilir duruma

getirmesi, hoşgörü, özgürlük gibi açıklanması zor, soyut kavramları iyilik-kötülük düşüncesinin uygulanmasını göstermesi şeklinde sıralanmaktadır. Temel Reis ıspanak sayesinde güçlenmekte ve problemlerin üstesinden gelmektedir. Burda verilmek istenen mesaj -insan iradesini kullanırsa her istediğini elde edebilir- düşüncesidir (Hürel, 1999). Görüldüğü gibi çizgi filmler izleyenlerde görsel bir bakış açısı oluşturmakla birlikte; fikirleri, öğretileri doğrudan ya da dolaylı olarak aktarmak için de oldukça geçerli bir yöntemdir.

İnaç (2010), "araştırmasında animasyonların kullanılmasının öğrencilerin derse olan ilgisini ve motivasyonunu artırmasının yanında konuların daha kolay kavranmasını sağlayarak öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini etkilediğini, zamandan tasarruf sağladığını, dersi zevkli hale getirdiğini ve soyut kavramların somutlaştırılması gibi yararlarının olduğunu" belirtmiştir.

Robles (1997), yaptığı araştırmalar sonucunda "çok hızlı gerçekleşen bilimsel olayların gözlenmesinde meydana gelen takip edebilme güçlüğü'nün giderilmesine imkân vermesinden dolayı ve ayrıca öğretmen tarafından sözlü olarak açıklanan bilimsel olayların öğrencilere gösterilmesine imkân vermesi açısından filmlerin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılması son derece önemli bulmuştur". Filmlerin, öğrencilerin bilişsel ihtiyaçları ve becerileri doğrultusunda gösterim hızına uyum sağlamada fırsatlar verdiği araştırmanın sonucu olarak belirtilmiştir. Çevre eğitiminde animasyon film kullanımı araştırmasının sonucu bu çalışmaların sonuçlarını destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, çevre eğitimi çevreye duyarlı gelecek bir nesil yetiştirmek açısından oldukça önemlidir. Yapılan araştırmada da hangi çevre kazanımlarının hangi animasyon filmler ile ilişkilendirilebileceği belirlenmiştir.

5.1 Öneriler

Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlara bağlı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Yapılan araştırmanın sonuçları ve diğer çalışmalar, eğitimde animasyon filmlerin kullanılabilceğini göstermektedir. Bu sebeple, çevre eğitimi kazanımlarını vermek amacıyla, fen öğretim programına çevre eğitimi temalı filmler sınıf içi etkinlikler şeklinde yerleştirilebilir.

- Animasyon filmler öncelikle öğretilecek çevre teması ile ilişkili olmalıdır. Bunun içinde öğretmenin önceden film hakkında fikir sahibi olması gerekmektedir. Bu sayede konuyla ilgili yerlerde açıklamalar yaparak, soru-cevap tekniğiyle vb. yöntemlerle öğrencileri derse katabilir. Öğretmen, öğretilecek konuya başlamadan önce veya konuyu öğrettikten sonra öğrencilerine konuyla ilgili bir film izletebilir. Konu öncesi izlettirilecek film ile öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri kontrol edilebilir. Bu durum öğrencilerde kavramayı kolaylaştıracaktır. Konu sonrası izlettirilen film ile öğrenciler konuyu pekiştirebilir. Eğitimci, filmin kapsadığı konu üzerine sınıfta bir beyin fırtınası oluşturabilir. Beyin fırtınası farklı bakış açılarıyla filmin içeriğinin ele alınmasına ve karşılıklı fikir alış-verişinde bulunulmasına olanak tanır.

- Çevre eğitimi, sadece Fen Bilimleri dersinin amacı değildir. Çevrenin biyolojik, kimyasal ve sosyal yönleri dolayısıyla sadece fen bilimleri ile sınırlandırılmayıp, diğer disiplinlerle de animasyon filmler ile çevre eğitimi verilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir. Ayrıca bu tarz faaliyetler, öğrencileri derse çekip ders motivasyonunu yükseltebilir.

- Animasyon filmlerle yapılan öğretim etkinliklerinden verim alınabilmesi için öğretmenlerin gerekli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla çevre eğitimini verecek olan öğretmenlerin yetiştirilmesinde öğretmen yetiştiren kurumlara sorumluluk düşmektedir. Öğretmen adaylarına çevre eğitimi

teorik olarak öğretildiği gibi uygulamalarına da dikkat çekilmelidir. Yapılan uygulamalarla nasıl uygulanabileceğine dair yaşantılar oluşturulmalıdır.

- Öğrencilerde kavram yanılgısı oluşturulması telafisi zor olan sonuçlar doğurabilmektedir. Animasyon film kullanılırken öğrencilerde kavram karmaşası yaşatılmamaya özen gösterilmelidir.

-Öğrencilere seyrettirilecek çevre temalı animasyon filmler yaşlarına, ilgi ve beklentilerine uygun tercih edilmelidir.

-Öğrencilerin rol model olarak öğrendiğini göz önünde bulundurup şiddet öğeleri içeren animasyon filmler seyrettirilmemelidir.

- Dersin öğretmeni öğretimi yapılacak kazanımın amaçlarına yönelik bir film seçip, seçilen filmin hangi açılardan değerlendirileceği ve gösteriminin nasıl yapılacağına karar vermelidir. Konu ile ilgili çalışma yaprakları hazırlanabilir. Ders öğretmeni filmin izlenmesinden sonra öğrencilerde meydana gelebilecek davranış değişikliklerini belirleyebilmek için etkinlikler planlayabilir. Böylelikle dersin hedef kazanımlarına ulaşıp ulaşılmadığı değerlendirilebilir.

- Okullarda çevre eğitiminde kullanılmak üzere çevre temalı animasyon film arşivleri oluşturulmalıdır.

-Eğitim-öğretimde filmlerin öğretmenin yerini doldurmaması önemlidir. Çünkü sadece filmlerle bir dersin işlenmesi mümkün değildir. Filmler öğretim süreci içerisinde dersin öğretilmesinden önce veya sonra takviye olarak düşünülmelidir.

5.2 Araştırma Kısıtlılıkları

Her yıl yüzlerce filmin dolaşıma girdiği günümüz toplumunda zamanın ve imkanların sınırlılığı nedeniyle IMDb platformunda yer alan tüm animasyon filmlerin incelenmesi mümkün olamamıştır.

6. KAYNAKLAR

Abercrombie, N. and Brian L. (2007). *Dictionary of media studies*, England: Penguin.

Akçay, İ. (2006). Farklı ülkelerde okul öncesi öğrencilerine yönelik çevre eğitimi. Yüksek Lisans Tezi, *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı*, Bursa.

Akın, A.B. ve Yakıncı, C.M. (2013). Hastalık konulu anlatı filmleriyle tıp eğitimi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 56: 208-217

Akinoğlu, O. ve Tandoğan, R. Ö. (2006). Fen eğitiminde probleme dayalı aktif öğrenmenin öğrencilerin kavram öğrenmelerine etkisi : Nitel bir analiz. Yüksek Lisans Tezinden. *Edu 7, 2 (1)*,1-30

Aktan, C.C. (2003). *Özgür sözler: Yeni global değerler üzerine*. Konya: Çizgi Kitapevi Yayınları.

Alım, M. (2006). Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye’de çevre ve ilköğretimde çevre eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (2), 599-616.

Arkonaç, A. S. (2005). *Sosyal psikoloji*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Aslan, O. ve Sağır, Ş.U. (2008). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının bilimsel tutumlarının, özyeterlik inanç düzeylerinin ve etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Proceedings of the 8th International Education Technology Conference*, 868–873.

Atasoy, E. ve Ertürk, H. (2008), İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir alan araştırması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1), 105-122.

Athman, J. A. ve Monroe, M. C. (2001). Elements of effective environmental education programs. (Ed. In A. Fedler), *Defining Best Practices In Boating, Fishing, and Stewardship Education* (pp. 37-48). Washington DC: Recreational Boating and Fishing Foundation.

Aydın, H., Doğan, Y. ve Başlar, S. (2007). Ekosistem kavramı ve öğretimi. (Editör: Yunus Doğan), *Farklı Ekosistemler ve Çevre Eğitimi*, İzmir: Çevkor

Ayvaz, Z., (1998a). Çevre eğitime giriş. Çevre Koruma ve Araştırma Vakfı, Çevre Eğitim Merkezi Yayınları, İzmir.

Aydoğdu, E. (2010). Ortaöğretim 9. sınıf biyoloji ders, yeni öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri (Trabzon ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı*, Trabzon.

Baez, A. V., Knamiller, G. W. and Smyth, J.C. (1987). *The environment and science and technology education*, Exeter, A. Wheaton and Co. Ltd.

Bailey J. (2004). *The facts on file dictionary of ecology and the environment*. New York:Facts On File Inc.

Balcıoğlu, S. ve Öngören, F. (1976). *50 yılın türk mizah ve karikatürü*. İş Bankası Kültür Yayınları.

Barbas, A. T., Paraskevopoulos, S. and Stamou, G. A. (2007). The effect of nature documentaries on students' environmental sensitivity a case study. *Learning Media and Technology*, 3 (1), 61-69.

Barrows, H.H. (2005). İnsan ekolojisi olarak coğrafya. (Çeviri: E. Tümertekin), *20. yüzyılda amerikan coğrafyasının gelişimi* (ed.: Y. Arı). Konya:Çizgi Kitabevi.

Başkan, Ö. (1988). *Bildirişim*. İstanbul:Altın Kitaplar.

Beck, J and General, E. (2004). *Animation art*. UK: Harper Collins Publishers.

Bordwell, D. And Kristin T. (2008). *Fil sanatı*. (Çev. Ertan Yılmaz, Emrah Suat Onat). Ankara: De Ki Yayınları.

Buhan, B. (2006). Okul öncesinde görev yapan öğretmenlerin çevre bilinci ve bu okullardaki çevre eğitiminin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı*, İstanbul.

Burke, K. and Sutherland, C. (2004). Attitudes toward inclusion: Knowledge vs. experience. *Education*, 125 (2), 163- 172.

Byers, D.N. (1997). *So why use multimedia, the Internet, and lotus notes?* Paper presented at the Technology in Education Conference: San Jose, CA.

Carter, R. L. ve Simmons, B. (2010). *The history and philosophy of environmentaleducation*. [online]. (12.03.2016). http://www.niu.edu/~carter/courses/520/Carter_Simmons.pdf.

Chansel, D. (2003). *Beyaz perdedeki avrupa tarih öğretimi ve sinema*. (Çev. Nurettin Elhüseyni). İstanbul: Tarih Vakfı.

Charles, S. and Ron, S. (1983). The complete kodak animation book. Eastman Kodak Company. *Rochester*, 11 (14): 9-10.

Cordes, C. and Miller, E. (2000), Fool's gold: a critical look at computers in childhood. [online]. (12.03.2016). www.allianceforchildhood.net.

Costa M. and Feijo, B. (1996). Agents with emotions in behavioral animation. *Computer - Graphics*, 20 (3), 377–386.

Çabuk, B. (2001). Okul öncesi dönem çocuklarının çevre ile ilgili farkındalık düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi Anabilim Dalı*, Ankara.

Çabuk, B. ve Karacaoğlu, C. (2003). Üniversite öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36 (1-2), 189-198.

Çermik, H. ve Turan E. (1997). Geleceğin öğretmeni: Filozof sosyal işçi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 105–107.

Çukur, D. ve Özgüner, H. (2008). Kentsel alanda çocuklara doğa bilinci kazandırmada oyun mekânı tasarımının rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2, 177-187.

Demirkaya, H. ve Genç, H. (2006). Ormana ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14, 39-46.

Deniş H. ve Genç H. (2007). Çevre bilimi alan ve almayan sınıf öğretmenliği öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumları ve çevre bilim dersindeki başarılarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 20-26.

Depover, C. and Giardina, M., Marton, P. (1998). *Les environnements d'apprentissage multimédia*. Paris: L'Harmattan.

Doğan, M. (2000). *Türkiye'de sürdürülebilir kalkınma ve çevre eğitimi*. 4. Çevre Şurası Tebliği, İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.

Doğan, M. (2007). Orta öğretimde çevre eğitimi . *Türkiye Çevre Vakfı Çevre Eğitimi Sempozyumu*, 18-19 Ekim 2007, Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

Duchastel, P., Fleury, M. and Provost, G. (1988). Rôles cog-nitifs de l'image dans l'apprentissage scolaire. *Bulletin de Psychologie*, 41 (38), 667-671.

Ekici, G. (2005). Lise öğrencilerinin çevre eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları*, 18, 71-82.

Ekinci, O. (1993). *Çevreciliğin ABC'si*, İstanbul: Simavi Yayınları.

Elpen, L. (2006). Türkiye'de Canlandırmanın Tarihi.

Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (23), 81-87.

Erdoğan, A. ve Cerrah Özsevgeç, L. (2012). Çevre için eğitimde "sera etkisi ve küresel ısınma" kavramlarına yönelik öğretim etkinliklerinin uygulanabilirliği ve öğrenci başarısına etkisi. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Niğde.

Erdoğan, G. (2007). Çevre eğitiminde küresel ısınma konusunun öğrenilmesinde proje tabanlı öğrenmenin etkisi, Yüksek Lisans Tezi, *Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Zonguldak.

Erdoğan, M., Kostova, Z. ve Marcinkowski, T. (2009). Components of environmental literacy in elementary science education curriculum in Bulgaria and Turkey. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 5 (1), 15-26.

Ergun, L. (1993). *Ortaöğretimde çevre için eğitim, çevre eğitimi*. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayını.

Erten, S. (2003). 5. sınıf öğrencilerinde çöplerin azaltılması bilincinin kazandırılmasına yönelik bir öğretim modeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 94-103.

Erten, S. (2004). Çevre eğitimi ve çevre bilinci nedir , çevre eğitimi nasıl olmalıdır? , *Çevre ve İnsan Dergisi*, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın Organı.

Erten, S. (2005). Okul öncesi öğretmen adaylarında çevre dostu davranışların araştırılması. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 91-100.

Evrekli, E. Balım, A. G. ve Didem, İ. (2011). Fen öğretiminde kavram karikatürleri ve zihin haritalarının birlikte kullanımının etkileri üzerine bir araştırma. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(2), 229-250.

Furniss, M. (2013). *Animasyon'un kutsal kitabı*, İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları.

Galloping, H. (1878). *Photograph*. International Museum of Photography at George Eastman House, Rochester, N.Y.

Gezer, K., Çokadar, H., Köse, S. ve Bilen, K. (2006). Lise Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması: Buldan Örneği. *Buldan Sempozyumu*. [online]. (21.03.2017). <http://www.buldansempozyumu.com/kitap/2.oturu/3.pdf>.

Gökçe, N. (2009), Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (6), 251-265.

Gökçearslan, A. (2010). Bilgisayar teknolojisi ve 3 boyutlu canlandırma, marmara üniversitesi iletişim fakültesi. *Uluslararası Yeni Medya ve Etkileşim Sempozyumu*, İstanbul.

Gruenewald, D. A. and Manteaw, B. O. (2007). Oil and water stil: How no child left behind limits and distorts environmental education in US schools. *Environmental Education Research*, 13(2), 171-188.

Gurevitz, R. (2000). Affective approaches to environmental education: going beyond the imagined worlds of childhood?, *Ethics, Place and Environment*, 3, 253-269.

Güler, T. (2007). *Yaygın eğitimde çevre eğitimi içinde: "çevre eğitimi"*. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

Haktanır, G. (2007). *Okul öncesi dönemde çevre eğitimi. İçinde: "çevre eğitimi"*. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

Halas, J. (1979). *Canlandırma sineması: Kurgu*, (Çev: A. Sipahioğlu), Eskişehir: E.İ.T.İ.A. Yayınları.

Henriot, J.J. (1982). *L'enfant, l'image et lesmédia*, France: Editionsdt.

Hogg, A. M. and Vaughan, M.G. (2007). *Sosyal psikoloji*. (Çev: Yıldız, İ., Gelmez, A.), Ankara: Ütopya Yayınevi.

Hsu, S. (2004). The effects of an environmental education program on responsible environmental behavior and asso-ciated environmental literacy variables in Taiwanese college students. *The Journal of Environmental Education*, 35, 37-48.

Hungerford, H.R. and Peyton, R.B., (1976). *Teaching environ-mental education*. Weston Walch, Portland, ME.

Hungerford, H.R, Volk, T.L, (1990). Changing learner beha-vior through environmental education. *Journal of Environmental Education*, 21, 8-21.

Hünerli, S. (2005). *Canlandırma sineması üzerine*. İstanbul: Es Yayınları.

İleri, R. (1998). Çevre eğitimi ve katılımın sağlanması. *TÜÇEV*, 7, 28: 36-47

İnaç A.E., (2010), Animasyon kullanımının ilköğretim öğrencilerinin fen ve teknoloji dersindeki akademik başarılarına ve akılda tutma düzeylerine etkisi: 6, 7 ve 8. sınıflar örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı*, Çanakkale.

James W. N. (1993). The human right to a safe environment: philosophical perspectives on its scope and justification. *Yale Journal of International Law*, 18, 281-295.

Jensen, B.B. (2002). Knowledge, action and proenvironmental behaviour. *Environmental Education Research*, 8 (3), 326 -334.

Jeronen, E., Jeronen, J. and Raustia, H. (2009). Environmental education in Finland- a case study of environmental education in nature schools. *International Journal of Environmental and Science Education*, 4 (1), 1-23.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Karasar, N. (2007). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Dağıtım.

Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Dağıtım.

Karataş, A. (2013). Çevre bilincinin geliştirilmesinde çevre eğitiminin rolü: Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği. Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı*, Ankara.

Kenar, İ. (2012). Fen ve teknoloji dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme: ilköğretim 4 ve 5. sınıf örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 201-210.

Kesicioğlu, O.S. ve Alisinanoğlu, F. (2009). 60-72 aylık çocukların çevreye karşı tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakül-tesi Dergisi*, 10 (3), 37-48.

Kışlalıoğlu, M. ve Berkes, F. (1997). *Çevre ve ekoloji*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kızıloluk, H. (2007). Ekonominin eğitimin amaçları ve içeriği üzerindeki etkileri. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8 (1), 21-30.

Knapp, D. (2000). Memorable experiences of a science field trip. *School Science and Mathematics*, 100 (2), 65-72.

Korkmaz, H. ve Kaptan, F. (2002). Fen eğitiminde öğrencile-rin gelişimini değerlendirmek için portfolyo kullanımı üzerine bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 167 - 177.

Krajcik, J. S. (1991). Developing students' understanding of chemical concepts. In S. M. Glynn, R. H. Yeany and B. K. Britton (Eds.), *The psychology of learning science* (pp. 117-147). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Kumar, D.D. (1991). Hypermedia: A tool for STS education? *Bulletin of Science Technology & Society*, 11, 331-332.

Kumar, D.D., Smith, P. J., Helgeson, S. L., and White, A. L. (1994). *Advanced technologies as educational tools in science: Concepts, applications, and issues*. Columbus, OH: National Center for Science Teaching and Learning.

MEB, (1992). *Çevre ve insan dersi programı (9- 10-11. Sınıf)*. Terbiye Kurulu Başkanlığı, Karar Sayısı: 96, Karar Tarihi: 24.04.1992.

MEB, (1997). *Lise biyoloji (1-2-3) dersi öğretim programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Karar Sayısı: 169, Karar Tarihi: 23.12.1997.

MEB, (2005). *İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Müdürlüğü Basımevi.

MEGEP, (2011). *Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesi*. Ankara: Milli Eğitim Müdürlüğü Basımevi.

Moritz, W. (2003). *Canlandırma. Dünya sinema tarihi*. (Ed. Geoffrey Nowell-Smith. Çev: Ahmet Fethi). İstanbul: Kabalcı Yayınları.

National Research Council, (1996). *National science education standards, 9 th. Edition*, Washington, DC: National Academy Press.

Nazlıoğlu, M. D. (1991). *Çevre eğitiminin önemi, çevre üzerine*. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

Nickel, James W. (1993). The human right to a safe environment: philosophical perspectives on its scope and justification, *Yale Journal of International Law*, 18, 281-295.

Ozoner, F. S. (2004). Türkiye’de okul dışı çevre eğitimi ne durumda ve neler yapılmalı?. *V.Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi* 5-8 Ekim 2004.

Özbuğutu, E., Karahan, S., Tan, Ç. (2014). Çevre eğitimi ve alternatif yöntemler-literatür taraması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25):393-408.

Palmer, J. (1998). *Environmental education in the 21st century: theory, practice, progress and promise*. UK, London: Routledge.

Parsa, A.F. (2007). İmgenin gücü ve görsel kültürün yükselişi . *Fotoğrafya Dergisi*, 19, 1-10.

Peraya, D. (1993). L'audiovisuel à l'école: Voyage à travers les usages. *Français 2000*, 41, 138-139.

Ravindranath, N.H. (2007). Adaptation and Mitigation synergy in the forest sector. Adaptat. *Mitigation Strategies Glob. Change*, 12, 843-853.

Rio+20 Konferansı. (2012). Rio+20 Birleşmiş milletler sürdürülebilir kalkınma zirvesi sonunda kabul edilen "istediğimiz gelecek" başlıklı sonuç bildirgesi. [online] (04.08.2012). <http://www.cem.gov.tr/erozyon/Files/Rio20SonucBildirgesi.pdf>

Robles, A. (1997). *La vidéo comme support didactique en physique*. Doctoral thesis, Université Claude Bernard Lyon I, Lyon.

Roth, C.E. (1968). Curriculum overview for developing environmentally literate citizens. [online]. (05.11.2015). <http://eric.ed.gov/?id=ED032982>.

Roth, C.E. (1992). Environmental literacy:its roots, evolution and directions in the 1990s' Columbus OH:ERIC Clearinghouse for Science, Mathematics and Environmental Education.

Ruşen K. ve Birol, E. (2002). *Çevre hukukuna giriş*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Sağlam, G. ve Gürsoy, E. (2010). ELT teacher trainees' awareness on environmental issues and their integration to curriculum. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, Antalya-Turkey, Bildiri Kitabı, 131-136.

Sauvé, L. (2005). Currents in environmental education - mapping a complex and evolving pedagogical field. *The Canadian Journal of Environmental Education*, 10, 11-37.

Smith, A. (2001). Early childhood- A wonderful time for science learning. *Australian Primary & Junior Journal*, 17(2), 52–55.

Stokes, E., Edge, E., ve West, A. (2001), Environmental education in the educational systems of the European Union: A synthesis report. Commissioned by the Environment Directorate-General of the European Commission. Retrieved August08, [online]. (11.03.2017). from http://www.medies.net/_uploaded_files/ee_in_eu.pdf.

Strong, G.F. (1964). *History in the primary school*. London: University of London Press.

Tahiroğlu, M., Yıldırım , T. ve Çetin, T. (2010). Değer eğitimi yöntemlerine uygun geliştirilen çevre eğitimi etkinliğinin ilköğretim 7.sınıf öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumlarına etkisi, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 231- 248.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB). (2013). *İlköğretim kurumları (ilkokullar ve ortaokullar) Fen Bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*, Ankara: TTKB Yayınları.

Tanrıverdi, B. (2009). Sürdürülebilir çevre eğitimi açısından ilköğretim programlarının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34 (151), 89-103.

Taşkın, Ö. ve Şahin, B. (2008). Çevre” kavramı ve altı yaş okul öncesi çocuklar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 1-12.

Teksöz, G., Şahin, E. ve Ertepinar, H. (2010). Çevre okuryazarlığı, öğretmen adayları ve sürdürülebilir bir gelecek environmental literacy, pre-service teachers and a sustainable future. *Tiflis Konferansı*, (1977). Nihai Rapor

Tiflis Konferansı, (1977). Nihai Rapor

Tolan, B., İsen, G ve Batmaz V. (1985). *Ben ve toplum sosyal psikoloji I*, Ankara: Teori Yayınları.

Tozlu, A. (1997). İlkokul çağındaki çocukların çevre sağlığı bilgileri ve etkileyen faktörler. Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı*, Ankara.

Tuğlacı, P. (1971). *Okyanus Türkçe sözlük*. İstanbul: Pars Yayınları.

Tunçer, M. (2009). Her yaşta çevre eğitimi. [online]. (12.03.2014). [www./Blog/?BlogNo=160428](http://www.Blog/?BlogNo=160428).[www://blog.milliyet.com.tr/her-yasta-cevre](http://blog.milliyet.com.tr/her-yasta-cevre).

TUSİAD, (2014). World energy outlook 2014 türkiye tanıtımı, [Online], (04.04.2017).Yayın No:TÜSİADT/ 2014/12/564, <http://www.tusiad.org.tr/rsc/shared/file/WorldEnergyOutlook2014.pdf>

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). *Kanun Numarası: 2709*, Kabul Tarihi: 1.11.1982.

Türkiye Çevre Vakfı, (1993). UNEP'in yirmi yılda elde ettiği sonuçlar, UNEP Türkiye Komitesi Bülteni, Sayı: 3, Aralık 1993.

Tüysüzoğlu, B. (2005). Yeşil kutu projesi Türkiye'de çevre eğitimi ve sürdürülebilir kalkınma için eğitim ön araştırma raporu. [Online] 13.03.2014, http://www.yesilkutu.net/files/On_arastirma_raporu_ekli.pdf

UNESCO, (1980). In: *Environmental education in the light of the tbilisi conference*, France: Paris.

UNESCO, (1997). Thessaloniki Declaration.

Ural S. (1991). *Okul öncesi dönemde çevre için eğitim, çevre eğitimi*. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayınları.

Uzun, N. ve Sağlam, N. (2006). Ortaöğretim öğrencileri için çevresel tutum ölçeği geliştirme ve geçerliliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 240-250.

Uzun, N. ve Sağlam, N. (2007). Ortaöğretimde çevre eğitimi ve öğretmenlerin çevre eğitimi programı hakkındaki görüşleri. *Eğitim Araştırmaları*, 26, 176-187.

Ünal, S. ve Dımışkı, E. (1999). Üniversite öncesi çevre eğitimi ve sorunları. *T.C.Çevre Bakanlığı Çevre ve İnsan Dergisi*, 42, 56-68.

Vaughan, C. Gack, J., Solorazano, H. ve Ray, R. (2003). The effect on environmental education on schoolchildren, their parents, and community members: A study of intergenerational and intercommunity learning. *The Journal of Environmental Education*, 34 (3), 12- 21

Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillio ve Pepe örneği. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (10), 707-719.

Yalvaç, H.G. (2008). İşbirlikli öğrenme yaklaşımının öğ-retmen adaylarının çevreye ilişkin zihinsel yapılarına etkisi. Yüksek Lisans Tezi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı*, Bolu.

Yardımcı, E ve Bağcı Kılıç, G. (2010). Çocukların gözünden çevre ve çevre sorunları. *İlköğretim Online Dergisi*, 9(3), 1122- 1136.

Yaşar, Ş. ve Türkcan , B. (2011). İlköğretim öğrencilerinin görsel dünyayı anlamlandırmasında görsel kültür çalışmalarının rolü , kuram ve uygulamada eğitim bilimleri. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(3), 1549-1570.

Yeung, Y. Y. (2004). *A learner-centered approach for training science teachers through virtual reality and 3D visualization technologies: Practical experience for sharing*. Paper presented at the International Forum on Education Reform, Bangkok, Thailand. (ERIC Document Reproduction Service No. ED489988).

Yıldırım A. ve Şimşek H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, D. (2006). İlköğretimde çevre eğitimi için yöntem geliştirme. Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü ilköğretim Anabilim Dalı*, İstanbul.

Yücel, S. A. ve Morgil, İ. (1998). Yüksek öğretimde çevre olgusunun araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 84–91

Yücel, A. S. ve Morgil, İ. (1999). Çevre eğitiminin geliştirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1 (1), 76-89.

Wasson, B. (1997). Advanced educational technologies: The learning environment. *Computers in Human Behavior*, 13(4), 571-594.

Wells, P.(1996). *Animation: Forms and meanings, an introduction to film studies*. (Ed. Jill Nelmes). USA: Routledge.

Wells, P. (2002). *Animation of Amerika*, New York: Rutger University Pres.

Wilson, R. A. (1996). *Starting early: Environmental education during the early childhood years*. Eric Educational Reports.

Zhao, Y. (2003). The use of a constructivist teaching model in environmental science at Beijing Normal University. *The China Papers*, 2, 78-83.

www.anadolu.edu.tr/akademik/fak%5Fgzs/cizgifanimasyon/
Erişim Tarihi: 09.05.2016

www.bilgibulvarı.org, Erişim Tarihi:12.02.2015

www.chiefseattle.com, Erişim Tarihi: 04.05.2015

www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/436334/_Ya_biz_degisecegiz_ya_da_dunyanin_iklimi_.html, Erişim Tarihi: 27.07.2013

www.egeninsesi.co, Erişim Tarihi: 09.08.2015

www.gsf.dpu.edu.tr/bolumler/animasyon/index.html, Erişim Tarihi: 09. 05. 2016

www.gsfnew.maltepe.edu.tr/cizgifilmtr, Erişim Tarihi:09.05.2016

www.hah-tv.com, Erişim Tarihi:12.06.2013

www.imdb.com, Erişim Tarihi:13.02.2015

www.imdb.com/chart/bottom, Erişim Tarihi: 12.07.2015

www.imdb.com/chart/top?ref_=nb_mv_3_chttp, Erişim Tarihi:15.03.2016

www.imdb.com/list/80QMCV02BnE/, Erişim Tarihi: 12.07.2015

www.imdb.com/search/title?num_votes=5000,&sort=user_rating,desc&title_type=tv_series&ref_=nb_tv_3_srs, Erişim Tarihi: 25.08.2014

www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18132.pdf, Erişim Tarihi: 05.05.2016

www.serdara.com, Erişim Tarihi:30.03.2014

www.serkankasalar.blogspot.com.tr, Erişim Tarihi: 18.06.2014

www.tr.wikipedia.org/wiki/IMDb, Erişim Tarihi: 03.05. 2015

www.ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/, Erişim Tarihi: 08.07.2016

www.vertigo.com.tr, Erişim Tarihi:15.07.2014

www.web.deu.edu.tr/gsf/?p=21&lang=1, Erişim Tarihi: 09.05.2016

<https://truefilms.com/man-with-the-mo/>, Erişim Tarihi: 25.11.2014

<https://www.fullhdfilmizlesene.net/animasyon-filmleri-izle/ruzgarli-vadi-kaze-no-tani-no-naushika/>, Erişim Tarihi: 17.08.2015

<http://nostaljifilmsevenler2.blogspot.com/2018/10/tarih-oncesi-topraklarda-land-before.html>, Erişim Tarihi: 23.08.2018

<https://theimagine.eu/farinelli-movie-posters-at-movie-poster-warehouse.html>, Erişim Tarihi: 18.08.2015

<https://www.frameby.com/movies/antz-1998>, Erişim Tarihi: 13.09.2015

<http://www.sinematurk.com/film/19871-bir-bocegin-yasami/>,

Erişim Tarihi: 13.09.2015
<http://www.sinematurk.com/film/28410-dinazor/>, Erişim Tarihi: 20.09.2015
<https://www.intersinema.com/buz-devri-filmi-resimleri/>,
Erişim Tarihi: 20.09. 2015
<http://www.beyazperde.com/filmler/film-29057/>, Erişim Tarihi: 22.09.2015
<https://www.pastposters.com/details.php?prodId=11247>.
Erişim Tarihi: 22. 09. 2015
http://media.sinematurk.com/film/c/1b/6a9fb2fc07d5/15856_10.jpg,
Erişim Tarihi: 27.09.2015
<http://www.beyazperde.com/filmler/film-47019/>, Erişim Tarihi: 27.09.2015
<https://www.haberler.com/bitirim-karinca-filmi-2846585-haberi/>,
Erişim Tarihi: 03.10.2015
<http://www.sinematurk.com/film/18094-cilgin-dostlar/>,
Erişim Tarihi: 03.10. 2015
<https://www.fullhdfilmizlesene.net/animasyon-filmleri-izle/neseli-ayaklar-turkce-dublaj-izle/>, Erişim Tarihi: 03.10.2015
<http://www.netfullfilmizle.com/neseli-ayaklar-2-turkce-dublaj-izle.html>,
Erişim Tarihi: 05.10.2015
<https://www.fullhdfilmizlesene.net/animasyon-filmleri-izle/ari-filmi-bee-movie-izle/>, Erişim Tarihi: 05.10.2015
<https://www.target.com/p/horton-hears-a-who-dvd-video/-/A-11297068>,
Erişim Tarihi: 06.10.2015
<http://www.netfullfilmizle.com/madagaskar-2-turkce-dublaj-izle.html>,
Erişim Tarihi:06.10.2015
<https://www.sinemalar.com/film/2008/vol-i>, Erişim Tarihi:09.10.2015
[http://www.beyazperde.com/filmler/film-127194/fotolar/detay/? Mediafile = 21034657](http://www.beyazperde.com/filmler/film-127194/fotolar/detay/?Mediafile=21034657), Erişim Tarihi:09.10.2015
<http://www.beyazperde.com/filmler/film-126112/>, Erişim Tarihi:11.10.2015
<http://www.beyazperde.com/filmler/film133535/fotolar/detay/?cmediafile=19082075>, Erişim Tarihi: 11.10.2015
<http://www.beyazperde.com/filmler/film133535/fotolar/detay/?cmediafile=21034106>, Erişim Tarihi: 11.10.2015

<http://www.beyazperde.com/filmler/film139127/fotolar/detay/?cmediafile=19469824>, Erişim Tarihi:12.10.2015

<https://www.turkcealtyazi.org/mov/1436562/rio.html>, Erişim Tarihi:12.10.2015

<https://www.intersinema.com/rio-2-filmi-resimleri/>, Erişim Tarihi:12.10.2015

<https://www.sinemalar.com/film/68990/dr-seuss-the-lorax>,
Erişim Tarihi: 15.10.2015

<https://www.themoviedb.org/movie/57800-ice-age-continental-drift?language=tr>, Erişim Tarihi: 15.10.2015

<http://www.beyazperde.com/filmler/film146916/fotolar/detay/?cmediafile=20502151>, Erişim Tarihi:15.10.2015

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-135391/fotolar/>,
Erişim Tarihi: 15.10.2015

<http://www.beyazperde.com/filmler/film205730/fotolar/detay/?cmediafile=21013691> , Erişim Tarihi:16.10.2015

<http://www.sinematurk.com/film/15859-vahsi-doga/>, Erişim Tarihi:16.10.2015

<http://www.beyazperde.com/filmler/film195522/fotolar/detay/?cmediafile=20079731>, Erişim Tarihi:19.10.2015

<https://www.intersinema.com/sevimli-hayvanlar-filmi-resimleri/>,
Erişim Tarihi: 19. 10. 2015

<https://www.themoviedb.org/movie/49953-sammy-s-avonturen-de-geheime-doorgang/images/posters?language=tr>, Erişim Tarihi: 19.10.2015

<https://www.intersinema.com/benim-annem-bir-dinazor-filmi-resimleri/>,
Erişim Tarihi: 19. 10.2015

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-187818/>, Erişim Tarihi:19.10.2015

<https://www.flickr.com/photos/divxplanet/3186839891>,
Erişim Tarihi: 23. 10.2015

<https://www.sinemalar.com/film/14766/watership-down>,
Erişim Tarihi: 23. 10. 2015

<http://www.anime-inceleme.com/2010/07/princess-mononoke.html>,
Erişim Tarihi: 23. 10.2015